

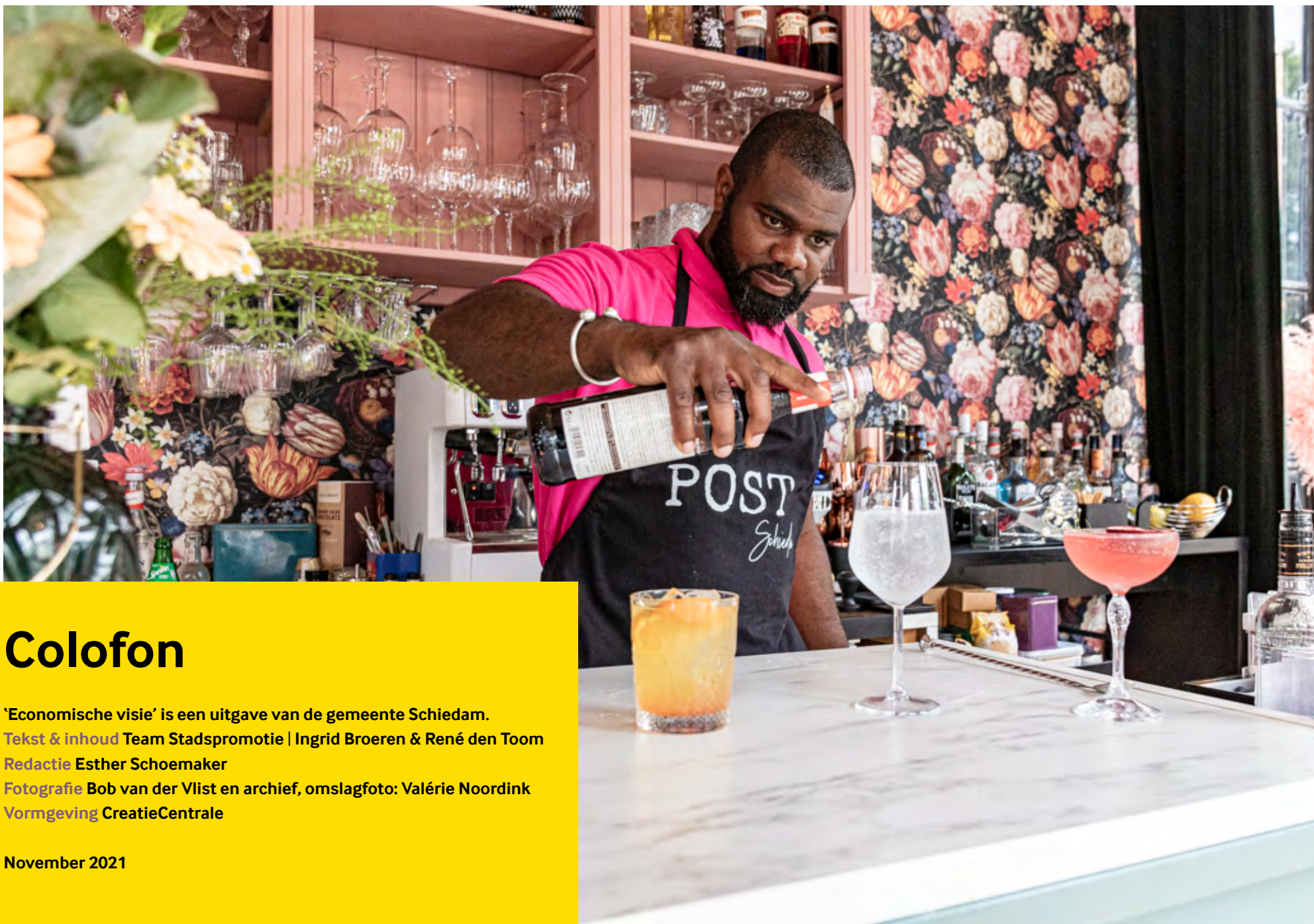
gemeente
Schiedam

Kansen voor Schiedam

Economische visie

Colofon

'Economische visie' is een uitgave van de gemeente Schiedam.

Tekst & inhoud Team Stads promotie | Ingrid Broeren & René den Toom

Redactie Esther Schoemaker

Fotografie Bob van der Vlist en archief, omslagfoto: Valérie Noordink

Vormgeving CreatieCentrale

November 2021

Inhoud

Voorwoord
Pagina 5

Samenvatting
Pagina 6

1

Visie op een sterk
vestigingsklimaat Pagina 8

2

Missie, visie en ambitie
Pagina 18

3

Strategie: van koers
naar kaders Pagina 26

4

Strategie werklocaties: ruimte
voor ondernemen Pagina 46

5

Aanpak
Pagina 91

Bijlage

Pagina 103

Wonen

leven, ontwikkelen

Groen

leven, ontmoeten,
spelen, ontdekken

Werken

werken, ondernemen,
innoveren

Mobiliteit

verkeer, parkeren,
infrastructuur

Kiezen voor een leefbare stad

Schiedam kent een aantal grote uitdagingen. De vraag naar woningen, veranderende mobiliteit, economische ontwikkelingen en klimaatadaptatie leggen druk op de beperkte ruimte in de stad. Om toch op een duurzame manier groei mogelijk te maken, komt het aan op slimme keuzes. Keuzes waarbij het toevoegen van kwaliteit geldt als voornaamste uitgangspunt en waarbij de ruimtelijke opgaven in samenhang worden gewogen. Doel is een inclusieve stad die kansen biedt aan alle Schiedammers. Een aantrekkelijke, leefbare en bereikbare stad, met een goede balans tussen wonen, groen, werken en mobiliteit. De inzet van nu zorgt voor resultaten in de toekomst. Dat is de uitdaging waarvoor we als college en raad de komende jaren staan.

Voorwoord

Al in 2016 kozen we er met de Kadernota Economie bewust voor om de transitie naar ‘de nieuwe economie’ in Schiedam te ondersteunen en te stimuleren. Met deze nieuwe Economische visie bestendigen we die keuze en sturen we waar nodig bij. Omdat de economie daarom vraagt, omdat de aanstaande Omgevingswet actuele kaders verlangt en omdat actualiteiten als de Covid-19 pandemie en toenemende ruimtedruk grote gevolgen hebben voor bewoners, ondernemers en stedelijke economieën.

In de aanloop naar deze visie hebben gesprekken met uiteenlopende partners en stakeholders waardevolle input opgeleverd. Gezamenlijk hebben we de bredere context uitgewerkt, waarbinnen economisch beleid tot stand komt: trends en ontwikkelingen, de staat van Schiedam, effecten van bestaand (economisch) beleid en denkbare koerswijzigingen.

Ook met de inzichten van nu, loopt de voorgestelde koers voor een groot deel langs dezelfde route. De ambitie van toen - die werkte via strategische gebiedsontwikkeling en onder meer de inzet op innovatie - was al vooruitstrevend gebaseerd op een toekomstbeeld van langere termijn. En daarbij, onze

sterk vertegenwoordigde innovatieve maakindustrie en unieke historische DNA, veranderen ook niet zomaar. We omarmen met deze visie het Maken en Beleven nog eens extra als kansrijke thema's voor de lange termijn.

Een sterk vestigingsklimaat waarin bewoners, ondernemers en bezoekers van Schiedam langdurig in willen investeren, vraagt om een brede en integrale inzet: van onderwijs tot duurzaamheid en van leefklimaat tot werklocaties. Het totale ‘ecosysteem’ moet kloppen en de stad moet leven voor langdurig succes. Onze scope is daarom wijds en ons economisch beleid toont bovengemiddeld veel overlap met andere beleidsterreinen en agenda's van verschillende samenwerkingspartners. Digitalisering, circulariteit, ruimtegebruik en vrije tijd vragen en krijgen meer focus. De Covid-19 pandemie zal daarbij nog lange tijd onze aandacht vragen. Onze inzet voor herstel laat daarom eenzelfde focus zien.

Naast een integrale inzet vraagt de snel veranderende economische context een zekere flexibiliteit van gemeenten. Want economische ontwikkeling is afhankelijk van veel meer factoren dan louter

werkgelegenheid en bedrijfsleven, en van veel meer partijen dan de eigen gemeente en haar beleid. Wij bieden met deze visie dan ook geen eindbeeld, maar een ontwikkelrichting. We kiezen positie vanuit de toegevoegde waarde voor Schiedam en haar inwoners en gieten onze inzet niet in beton. Context kan immers altijd leiden tot aanscherping en bijsturing, vooral in de uitvoering. Partners in en van de stad nodigen we van harte uit om hieraan mede invulling te geven. Gesterkt door de verbinding met andere beleidsterreinen en de samenwerking met onze netwerken waarmee we lokaal en regionaal blijven investeren, zie ik een kansrijke toekomst voor Schiedam.

Foto: Jan van der Ploeg

Marcel Houtkamp
Wethouder Binnenstad,
(Kennis)Economie,
Wijkregie, Vastgoed en
Grondzaken, Stads-
promotie en Toerisme
Gemeente Schiedam

Samenvatting

Schiedam is met de Kadernota Economie 2016 een weg ingeslagen, waarmee zij de transitie naar 'de nieuwe economie' ondersteunt en stimuleert. De huidige economische context - waarin nog meer dan voorheen de nadruk ligt op digitalisering, duurzaamheid en stedelijke verdichting - vraagt om actueel beleid. Ook de aanstaande Omgevingswet vraagt om een duidelijke keuze ten aanzien van ruimtegebruik. Deze Economische visie biedt deze vernieuwde kaders.

Toekomstbestendige economische ontwikkeling is een belangrijke voorwaarde voor sociaaleconomische stijging, stedelijke ontwikkeling en concurrentiekracht van stad en bedrijfsleven. Dit draagt bij aan een sterk vestigingsklimaat én brede welvaart in Schiedam. Een klimaat waarin bewoners, ondernemers en bezoekers langdurig willen investeren vraagt om een brede en integrale inzet: van onderwijs tot duurzaamheid en van leefklimaat tot werklocaties. Het totale 'ecosysteem' moet kloppen, nu en in de toekomst. Het economisch beleid heeft daarom bovengemiddeld veel overlap met andere beleidsterreinen, gebiedsontwikkelingen en agenda's van verschillende samenwerkingspartners. Hier werkten we al vanuit. Datagebruik, digitalisering, circulariteit en ruimtegebruik vragen en krijgen in deze visie wel meer focus. Vernieuwend is vooral de extra nadruk op het gebied van duurzaamheid en circulariteit, het opnemen van kaders voor de vrijetijdseconomie en het invoegen van ruimtelijke kaders voor werklocaties (waaronder ook horeca en winkelgebieden).

De rol van de overheid is voor een belangrijk deel voorwaardelijk voor

economische ontwikkeling en daarmee van doorslaggevend belang voor een duurzame stedelijke ontwikkeling. Het gaat dan onder meer om de kwaliteit van de lokale infrastructuur, het al dan niet bieden van ruimte, de kwaliteit van het woon- en leefklimaat, een levendig aanbod van horeca en cultuur, het niveau van dienstverlening aan ondernemers en de exposure van Schiedam in de regio. Tenslotte is er een belangrijke coördinerende en aanjagende rol te vervullen bij het verbinden van en met bedrijfsleven, arbeidsmarkt en delen van het (met name technisch) beroepsonderwijs. Door vervagende grenzen en een hoge innovatiebehoefte die de nieuwe economie typeert, overstijgt het economisch beleid steeds vaker gemeentegrenzen en heeft het betrekking op de ontwikkeling van hele regio's. Tegelijkertijd is de rol van de lokale overheid ook beperkt en afhankelijk van rijksbeleid en globale economische ontwikkelingen. Daarom kiezen we in deze visie voor onderwerpen waar we invloed op hebben en waarop Schiedam zich kan onderscheiden. We benutten de unieke eigenschappen, verbinden aanwezige sterktes en vernieuwen in lijn met de huidige context van de economie.

In de recente studie 'Stedelijke regio's als motoren van economische groei' van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) worden acht factoren genoemd die van belang zijn voor een vitaal economisch ecosysteem en regionale en stedelijke economische groei. Bij het opstellen van deze visie is onder meer dit model gebruikt voor actualisatie en vernieuwing van beleid. Daarnaast boden onderzoeksresultaten van de Staat van de Stad, de Ondernemersmonitor+ en gesprekken met partners en bedrijfsleven sturing.

Onze missie

Schiedam staat voor een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat, als voorwaarde voor brede welvaart in stad en regio.

Onze visie

De komende jaren ontwikkelt en versterkt Schiedam het economisch vestigingsklimaat door in te zetten op de thema's Maken en Beleven. Maken refereert daarbij aan de sterke en innovatieve maakindustrie met een deels ambachtelijke oorsprong en beleven aan de historisch unieke eigenschappen van de stad.

Doelgroepen

Voor ondernemers streven wij naar een optimaal vestigingsklimaat, waarin zij naar wens en toekomstbestendig kunnen ondernemen, investeren en groeien. Voor bewoners streven wij naar voldoende passende en toekomstgerichte werkgelegenheid in stad en regio en een optimaal voorzieningenniveau. Bezoekers willen wij een optimale beleving van Schiedam kunnen bieden met bijpassende voorzieningen.

Focus bij inzet

Voor het succesvol vertalen van de koers richting uitvoering is focus aangebracht, vertaald in zes focusonderwerpen en de ruimtelijke strategie werklocaties. Die bevat algemene uitgangspunten voor optimale werklocaties vier specifieke gebiedsontwikkelingen.

Focusonderwerpen

- Dienstverlening en partnerschap
- Innovatie en innovatief vestigingsklimaat
- Samenwerken en netwerken
- Circulaire economie
- Onderwijs en arbeidsmarkt
- Vrijtijdseconomie

Strategische gebiedsontwikkelingen

- Binnenstad
- SchieDistrict
- Havens
- Nieuw-Mathenesse

We zetten op bovenstaande punten extra in om de lokale en regionale economische ontwikkeling te stimuleren. De focusonderwerpen hebben een integraal karakter en komen overeen met factoren die de stedelijke economie stimuleren (PBL-factoren) en die vanuit de Schiedamse contextanalyse kansrijk bleken of extra aandacht behoeven. Ze beschrijven deelambities en kaders voor uitvoering. Dat geldt ook voor de strategische gebiedsontwikkelingen. De algemene ruimtelijke uitgangspunten voor onze werklocaties tenslotte, moeten ervoor zorgen dat de werklocaties uitstekend kunnen functioneren en optimale voorzieningen aan het bedrijfsleven bieden. De inzet op ruimtelijke componenten is randvoorwaardelijk voor economische ontwikkeling. De focusonderwerpen krijgen uiting in de ruimtelijke werklocaties en sturen de gemeentelijke inzet ook vanuit ander beleid, bijvoorbeeld op het gebied van wonen en mobiliteit. Gezamenlijk zorgen ruimtelijke en thematische ontwikkelingen voor een optimaal lokaal en regionaal vestigingsklimaat.

Hoewel flexibel en wendbaar, bepalen deze focusonderwerpen en strategische gebiedsontwikkelingen bij de start van deze visie onze voornaamste doelstellingen. **Zo werken we verder met vernieuwde kaders.**

1 Visie op een sterk vestigingsklimaat

Voor u ligt de Economische visie van de gemeente Schiedam. Deze visie beschrijft de gemeentelijke koers ten aanzien van de economische ontwikkeling en het werken en ondernemen in de stad voor de komende vijf jaar, met een doorkijk van tien jaar. Deze visie vernieuwt die van de Kadernota Economie 'Ruimte voor ondernemen' uit 2016 en is tevens een bouwsteen voor de Omgevingswet.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 schetsen we kort de aanleiding voor deze vernieuwde visie. Die ligt vooral in een snel veranderende context en de rol van de gemeente en het bedrijfsleven bij het versterken van het lokale en regionale vestigingsklimaat. We introduceren daarbij het model van het Planbureau voor de Leefomgeving die naast de Staat van de Stad, waardering van het bedrijfsleven en huidige beleidseffecten als basis is gebruikt voor het krijgen van inzicht in de context en kansen voor Schiedam. Ofwel, de basis voor onze beleidskeuzes.

In hoofdstuk 2 formuleren wij onze missie, visie en ambitie. Vervolgens introduceren we in hoofdstuk 3 bouwstenen voor uitvoering aan de hand van focusonderwerpen en in hoofdstuk 4 de ruimtelijke kaders voor ontwikkeling. In hoofdstuk 5 sluiten we af met de beschrijving van de aanpak, waarbij onder meer aandacht uitgaat naar monitoring van onze inspanningen. Bijlagen geven enig achtergrondinformatie en bronvermelding.

Disclaimer

Omgevingswet

Deze Economische visie sorteert voor op de landelijke invoering van de nieuwe Omgevingswet. In deze visie zijn kansen en ontwikkelrichtingen aangegeven die specifiek betrekking hebben op de Schiedamse economie. Bij de uiteindelijke ruimtelijke keuzes en de uitwerking hiervan, wordt een integrale afweging gemaakt tussen verschillende belangen, waaronder mobiliteit, duurzaamheid en wonen.

Covid-19

Deze Economische visie is opgesteld tijdens de Covid-19 crisis. De definitieve gevolgen hiervan voor de lokale, regionale en landelijke economie zijn op het moment van schrijven

nog onduidelijk. Ook het verdere verloop van de crisis is nog niet duidelijk. Covid-19 blijft vragen om een slimme en flexibele programmering ten aanzien van economische ontwikkeling en herstel. Met een bewuste en brede focus op herstel en investering kunnen de gemeente en het Schiedamse bedrijfsleven in positieve zin invloed uitoefenen op de veerkracht van alle betrokkenen, om deze (sociaal)maatschappelijke en economische gezondheidscrisis het hoofd te bieden. Zo bouwen we gezamenlijk verder aan de kwaliteit en aantrekkingskracht van Schiedam, zonder de hoofdlijn van deze visie te verliezen.

1.2 Aanleiding en werkwijze

We stellen deze Economische visie voor omdat de huidige economische context, trends en ontwikkelingen hierom vragen.

Het betreft voor een groot deel een actualisatie van beleid.

We beginnen niet vanaf nul maar bouwen voort op ingezette ontwikkelingen en het beleid vanuit de Kadernota Economie 2016. Dit beleid was al ambitieus gebaseerd op ‘de nieuwe economie’, waar onder andere technologische ontwikkelingen en digitalisering versnelden. We volgen hiermee een consistente beleidskoers, die ons voor langere tijd in staat stelt mee te bewegen met de markt en de samenleving. We vernieuwen en verschuiven accenten daar waar de huidige context daarom vraagt.

1.2.1 Rollen in stedelijk economische ontwikkeling

Rol van de gemeente

De rol van de gemeente bij de actualisatie van beleid ligt in de eerste plaats in het aansluiten bij zowel lokale en regionale ontwikkelingen (zoals vervagende gemeentegrenzen en toenemende ruimtedruk) als nationale en mondiale trends (zoals circulariteit en robotisering). Gemeentelijk economisch beleid volgt in de basis deze factoren. Ondernemers, maatschappelijke organisaties, bewoners en bezoekers geven elk vanuit hun eigen rol betekenis en invulling aan de stedelijke economie.

De gemeente kan via beleidskeuzes de lokale economische ontwikkeling sturen en stimuleren: we scheppen randvoorwaarden voor ontwikkeling en bieden een wenkend perspectief.

Bezien vanuit de toegevoegde waarde voor economische ontwikkeling worden aan de overheid andere eisen gesteld dan voorheen. Onze rol is voor een belangrijk deel voorwaardelijk voor economische ontwikkeling en daarmee van doorslaggevend belang voor een duurzame stedelijke ontwikkeling. Het gaat dan onder meer om het stimuleren van samenwerking tussen en met kennisinstellingen en het bedrijfsleven, de kwaliteit van de lokale infrastructuur, het bieden van ruimte voor ondernemen, de kwaliteit van het woon- en leefklimaat, de energietransitie en klimaatbeleid, een levendig aanbod van horeca en cultuur, het niveau van dienstverlening aan ondernemers en de exposure van Schiedam in de regio. Zij is daarbij initiërend, coördinerend en faciliterend.

Rol van het bedrijfsleven en de samenleving

Doelgericht en vraag gestuurd werken vormt ons uitgangspunt. Voor het op- en bijstellen van economisch beleid (inclusief uitvoeringsprogramma's) maken we gebruik van een breed pallet aan bronnen en input vanuit participatie en samenwerking. Dit betreft data-analyse (zoals Staat van de Stad), monitoring (zoals de Ondernemersmonitor), deskresearch

(zoals cross-studies naar ander stedelijk beleid) en onafhankelijk onderzoek en advies in opdracht (zoals naar doelgroepen bij evenementen). Uitgevoerde onderzoeken voor deelonderwerpen zoals voor gebiedsontwikkelingen en nationale en regionale toekomstschetsen (zoals de Roadmap Next Economy, het Klimaatakkoord en de UN GlobalGoals) horen daar vanzelfsprekend bij.

Het betrekken van Schiedammers en samenwerking met het bedrijfsleven zorgen ervoor dat beleid effectief aansluit bij actuele behoeften. Deze samenwerking vindt op verschillende manieren plaats. Vanuit bestaande duurzame dialoog, zoals in relatie met accountmanagers en netwerken, en specifiek om een (voorgenomen) beleidskoers te toetsen of monitoren, zoals met een specifieke kennissessie over ondernemersdiensten. Bijlage 1 en bijlage 9 bevatten respectievelijk het participatieproces en de gebruikte bronnen.

1.2.2 Lokaal beleid = regiobeleid

De gemeentelijke rol in economisch beleid moet worden gezien in een brede context. Door vervagende grenzen en de innovatiebehoefte van de nieuwe economie, overstijgt beleid veelal gemeentegrenzen en heeft het betrekking op de economische ontwikkeling van een regio. In dit beleid worden regionale en nationale agenda's op elkaar afgestemd waarmee deze elkaar versterken. De inhoud richt zich niet alleen op het

versterken van de economische structuur, maar ook op het menselijk kapitaal, de woon- en leefomgeving en de infrastructuur. Evenzo richt het zich zowel op de regionale concurrentiekracht voor vestiging en investering, alsook op een lokaal ecosysteem van wonen tot werken en van mobiliteit tot duurzaamheid. Idealiter is er dan ook een grote overlap tussen regionaal en lokaal beleid.

1.2.3 Economisch beleid = beleid op breed ecosysteem

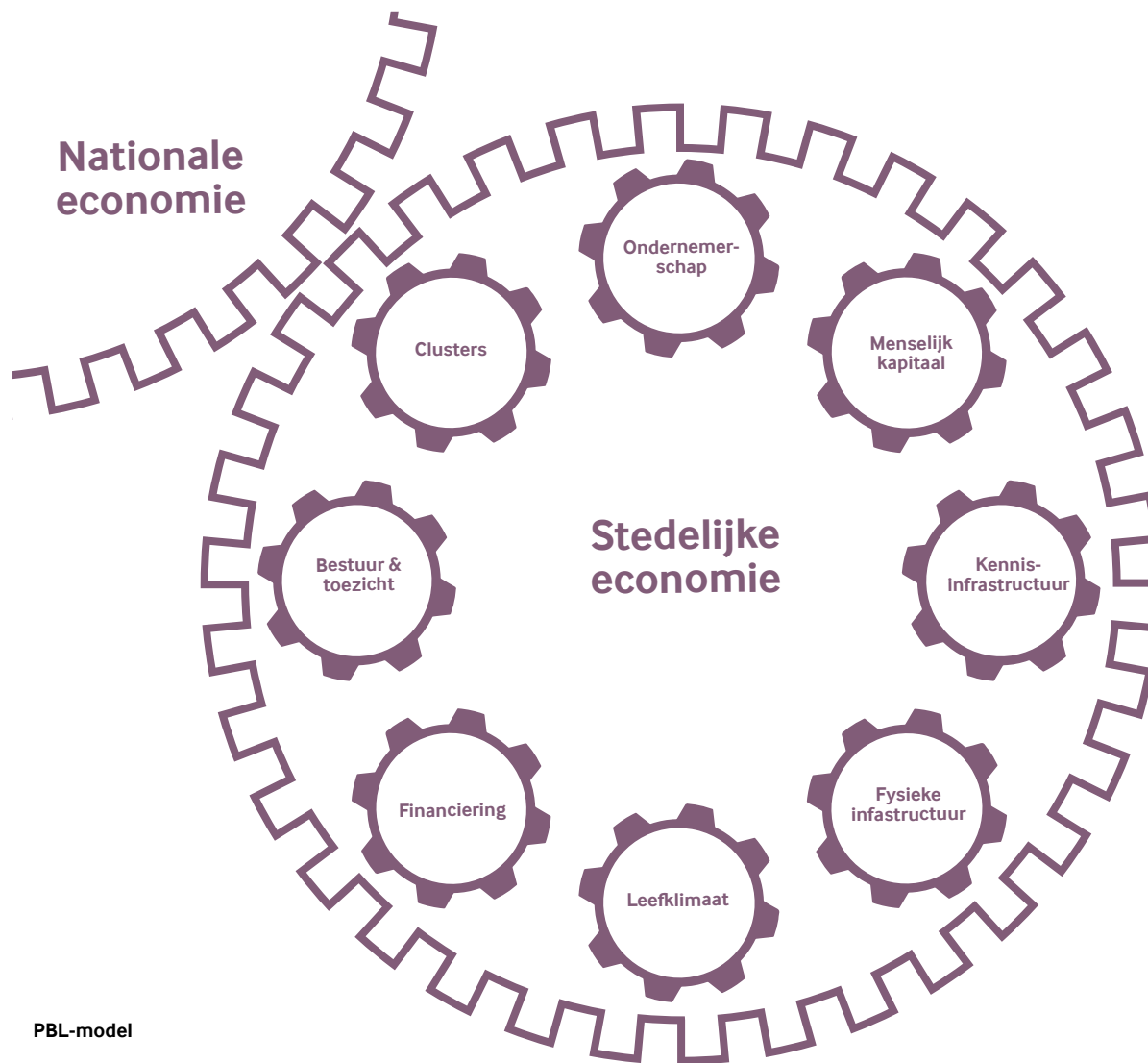
Groei van de lokale economie, die positieve impact heeft op zowel bewoners, ondernemers als bezoekers van Schiedam en tegelijk de regio versterkt: dat is ons uitgangspunt. Immers, benaderen we de lokale economie als een ecosysteem, dan moeten we nadrukkelijk verder kijken dan de eigen stadsgrenzen. Er is sprake van een regionale economie en samenwerking is daarbij essentieel.

Breed beleid of de inzet op een totaal ecosysteem vormt ook de basis voor de Omgevingswet en de bijbehorende Agenda van Schiedam 2030. Want voor een vitale en toekomstbestendige ontwikkeling van de stad, moet Schiedam zich als geheel krachtig ontwikkelen. Het beleid dat voortvloeit uit deze Economische visie is daarom afgestemd op zowel de agenda's van verschillende interne beleidsdomeinen als ook op nationale en regionale agenda's.

1.2.4 PBL-model als methodiek

In de recente studie ‘Stedelijke regio’s als motoren van economische groei’ van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) worden acht factoren genoemd die van belang zijn voor een vitaal economisch ecosysteem en regionale economische groei. Wij gebruiken het model als één van de bronnen voor de actualisatie van de economische visie. Het model bestaat uit:

1. Clusters (van samenwerkende en aan elkaar gerelateerde bedrijven);
2. Ondernemerschap (nieuwe bedrijven, snelgroeiende bedrijven, ‘scale-ups’ en nieuwe activiteiten van bestaande bedrijven);
3. Menselijk kapitaal (een goed gekwalificeerde, opgeleide en vaardige beroepsbevolking);
4. Kennisinstructuur (de kwaliteit van publieke en private onderzoeks- en onderwijsinstellingen);
5. Fysieke instructuur (de bereikbaarheid en connectiviteit via weg, spoor, lucht en water);
6. Financiering (met name van economische structuurversterking en risicovolle innovaties, venture capital);
7. Leefwoonklimaat (voorzieningen die bijdragen aan een aantrekkelijk woon-, werk- en interactiemilieu);
8. Governance (de kwaliteit van bestuur en effectiviteit van samenwerking tussen bestuurslagen).

1.3 Input voor actualisatie van beleid

Bij het opstellen van deze actualisatie is de context van de (sociaal-)economische status van Schiedam en regio sturend. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om economische trends en ontwikkelingen en statische gegevens als bestaande gebiedsprofielen. De volgende bronnen zijn gebruikt om de huidige stand van zaken in beeld te brengen, genoemde bijlagen geven een samenvatting van de bron:

1. Staat van de Stad (bijlage 3)
2. Huidige beleidsinzet (bijlage 4)
3. Waardering lokaal vestigingsklimaat (bijlage 5)
4. Foto economische trends en ontwikkelingen (bijlage 6)

1 Staat van de Stad

Met de Staat van de Stad meet het Kenniscentrum jaarlijks de lokale demografische gegevens en lokale en regionale trendontwikkelingen. Gegevens over de beroepsbevolking, bedrijvigheid en arbeidsplaatsen geven inzicht in de kansen voor lokale economische ontwikkeling. Opleidingsniveau en bedrijvenmutaties kunnen daarbij een indicatie zijn voor het type bedrijven waarvoor het Schiedamse vestigingsklimaat gunstig is. Daarnaast voert het Kenniscentrum een benchmark uit, waarmee unieke eigenschappen van Schiedam, Schiedammers en haar positie ten opzichte van vergelijkbare steden in kaart te worden gebracht.

2 Huidige beleidsinzet (Kadernota economie 2016)

Ontwikkelingen die in gang gezet zijn vanuit uitvoeringsprogramma's binnen de kaders van de kadernota economie 2016, vormen een belangrijk deel van de huidige context waarbinnen we beleid maken. Ruimtelijke ontwikkelingen hebben veelal een langere tijdlijn nodig om gerealiseerd te worden en effect te sorteren. Ook bij niet-ruimtelijke opgaven kan het even duren voor effecten van beleid zichtbaar worden, zoals bij de opgave om onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar te laten aansluiten.

Uit de benchmark komt het beeld naar voren van Schiedam als middenmoter. Op diverse fronten scoort Schiedam echter onder het gemiddelde van 'soortgelijke' steden: een iets lager inkomen, iets meer praktisch opgeleiden en een iets hogere werkloosheid. Dit beeld past bij Schiedam als 'regio-wijk' in de Zuidelijke Randstad.

De huidige beleidsinzet bestaat uit vijf thematische opgaven en vier strategische gebiedsontwikkelingen (onderstaand samenvattend):

THEMATISCHE OPGAVER

- 1 Professionele samenwerking en goed gastheerschap
- 2 Verbeteren van de aansluiting vraag en aanbod onderwijs/arbeidsmarkt
- 3 Stimuleren van innovatie en een innovatief klimaat
- 4 Samenwerken in coalities
- 5 Regionale samenwerking

STRATEGISCHE GEBIEDSONTWIKKELINGEN

- 1 Binnenstad
- 2 SchieDistrict
- 3 Havens
- 4 Nieuw-Mathenesse

3 Waardering lokaal vestigingsklimaat (Ondernemersmonitor+)

De gemeente heeft de ambitie om beleid en uitvoering dichter bij inwoners en ondernemers te brengen. Met de Ondernemersmonitor peilen we tweejaarlijks de ervaring en tevredenheid van ondernemers in de stad aan de hand van negen vestigingsfactoren. Deze scores geven inzicht en richting voor prioritering in beleid en uitvoering. Voor deze visie zijn aan de Ondernemersmonitor aanvullende vragen toegevoegd, zoals over toekomstverwachting en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

4 Foto economische trends en ontwikkelingen

Aan de hand van de eerder genoemde factoren van het PBL-model zijn de diverse voor Schiedam relevante trends en ontwikkelingen en kansrijke factoren voor economische groei in kaart gebracht. In bijlage 6 zijn deze trends en ontwikkelingen in kaarten opgenomen.

1 Bereikbaarheid

2 Nabijheid onder- en toeleveranciers

3 Woonklimaat

4 Beschikbaarheid gekwalificeerd personeel

5 Openbare ruimte

6 Parkeer-
gelegenheid

7 Gemeentelijke
dienstverlening

8 Regeldruk

9 Handhaving

Samenvatting Schiedams bedrijfsleven

Schiedam heeft een sterke economische positie door de ligging in de vitale MRDH

Schiedam heeft een sterke economische positie door de aanwezigheid van sterke clusters

Delen van het Schiedamse bedrijfsleven zijn goed aangesloten bij de huidige transitie van digitalisering en circulariteit

Schiedam kent een goed economisch kennisnetwerk

Schiedam is uitstekend en op vele manieren bereikbaar

In het economische DNA van Schiedam zit een robuuste en innovatieve maakindustrie en ambachtelijkheid in een historische omgeving

De gebiedsontwikkeling van de Schiedamse havens, de binnenstad, Nieuw-Mathenesse en het SchieDistrict zijn belangrijke hefboomen voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de stad

Clusters

Maritiem/offshore en mechatronica

Schiedam is sterk in innovatieve maakindustrie en mechatronica (een combinatie van technische disciplines als elektrotechniek, (fijn-)mechanica en ICT) en huisvest diverse bedrijven in de topsector HTSM (high tech systemen en materialen). In het havengebied bevindt zich een maritiem en offshorecluster met vestigingen van internationaal opererende bedrijven zoals Huisman Equipment, Damen Shipyards, Mammoet, ERS Saipem en HSM. Naast deze stuwende bedrijven zijn in het havengebied, maar ook op de andere bedrijventerreinen, diverse aan deze sector ondersteunende en innoverende bedrijven gevestigd. Naast de directe toegang tot en ligging aan het water zijn ook de nabijheid van (binnen)stedelijk gebied, goede infrastructuur en de regionale beschikbaarheid van technisch personeel belangrijke vestigingsfactoren voor deze bedrijven.

Gedistilleerd cluster

Het gedistilleerd cluster bestaat uit distilleerderijen en branderijen, toeristische trekpleisters zoals het Jenevermuseum, historische industriegebouwen (molens, branderijen, mouterijen, etc) en het vak van brander. Deze zijn sterk gekoppeld aan de jenevergeschiedenis en de locatie Schiedam. Vestiging in de stad biedt bedrijven uit het cluster een waardevolle toevoeging aan hun merk. Tegelijkertijd geeft hun aanwezigheid extra waarde aan het merk 'Schiedam'. Het gedistilleerd cluster heeft een duurzame waarde voor de toeristische sector én het bedrijfsleven: het kent een wereldwijd afzetgebied en een sterke lokale binding met Schiedam.

Zorgcluster

Met het Vlietland ziekenhuis, lokaal verzorgende medische en zorgbedrijven en een aantal medische innovatieve maakbedrijven, heeft Schiedam ook een omvangrijk zorgcluster. Deze partijen hebben een sterk lokale en regionale focus en zijn in die zin sterk verbonden met Schiedam. Het zorgcluster heeft een directe link naar innovatieve technologie.

2 Missie, visie en ambitie

2.1 Missie

Schiedam staat voor een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat, als voorwaarde voor brede welvaart in stad en regio.

Een sterke en toekomstbestendige economische ontwikkeling is een voorwaarde voor belangrijke aspecten van brede welvaart: meer kans op sociaaleconomische stijging door een hoge aantrekkings- en concurrentiekracht van stad en bedrijfsleven.

Om een sterke en toekomstbestendige economie te ontwikkelen is een duurzaam aantrekkelijk vestigingsklimaat nodig. Een klimaat, waarin het collectief van bewoners, ondernemers en overheid zorgt voor daadwerkelijk economisch succes.

Het economisch beleid maakt integraal onderdeel uit van de ontwikkelingen in de stad op gebieden als wonen, onderwijs, groen en mobiliteit. De uitdaging is om de juiste beleidsmix te vinden in relatie tot regionale en gemeenschappelijke doelen en aan te sluiten bij lokale ruimtelijke en maatschappelijke structuren. Vestigingsfactoren voor het bedrijfsleven worden gebruikt als belangrijke pijlers van inzet. In welke rol men Schiedam ook ervaart, de stad is het waard om voor langere tijd en op verschillende vlakken in te investeren. Schiedam is in ieder opzicht een aantrekkelijke stad.

2.2 Visie

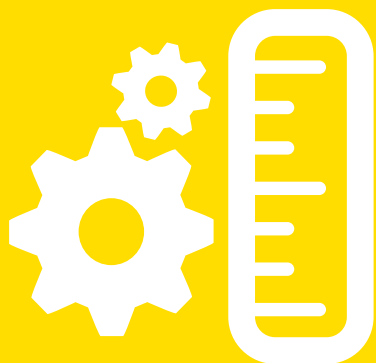
De komende jaren gaan we voor het ontwikkelen en versterken van het economisch vestigingsklimaat door in te zetten op de speerpunten Maken en Beleven.

Met een focus op Maken en Beleven kiest Schiedam koers naar haar hoofddoel: een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat. Maken refereert daarbij aan de sterke en innovatieve maakindustrie met een deels ambachtelijke oorsprong. En beleven aan de unieke historische eigenschappen van de stad.

In het PBL-model worden acht factoren benoemd die het ontwikkelen van een krachtig, economisch ecosysteem en lokale en regionale economische groei beïnvloeden. Leggen we deze factoren langs de lijn van de brede, economische context van

Schiedam en de economische trends en ontwikkelingen, dan sturen deze onze beleidskaders en onze inzet voor de komende jaren.

Schiedam kiest voor een focus op die punten waarmee we ons op het vlak van economische ontwikkeling regionaal, nationaal en wereldwijd op korte en langere termijn kunnen onderscheiden. We benutten de unieke eigenschappen, verbinden aanwezige sterktes en vernieuwen in lijn met de nieuwe economie.

MAKEN

Schiedam als stad met een lange geschiedenis én toekomst in de innovatieve maakindustrie en ambachtelijke bedrijvigheid; een werk- en maakstad waar hoogwaardige, innovatieve en/of ambachtelijke producten worden bedacht én gemaakt, met de clusters maritiem/ offshore, mechatronica en de distillateurs als stuwende en toonaangevende bedrijfssectoren.

BELEVEN

Schiedam als aantrekkelijke stad om te ervaren en waar altijd wat te doen is. Met een stedelijke economie gericht op beleving, waar economische activiteiten zelf beleefbaar zijn en waar met een historische binnenstad vol bijzondere horeca en speciaalzaken, het Dutch Distillers District (zien maken, ruiken, proeven) en de aanwezige maakbedrijvigheid (van winkelstraat tot bedrijven-terrein) als belangrijkste troeven en unique selling points, de zintuigen worden geprikkeld.

SCHIEDAM, MAAK HET MEE!

Schiedam als innovatieve maakstad

Schiedam heeft op het vlak van maritiem, gedistilleerd en mechatronica hoogwaardige kennis en partijen in huis.

Schiedam kan als innovatieve maakstad een aanjager zijn voor andere sectoren, zoals toerisme en zorg.

Onderdeel van de innovatieve maakindustrie zijn 'stuwende bedrijven', die op hun beurt andere bedrijven aantrekken.

De innovatieve maakindustrie past goed bij (de historie van) Schiedam, als stad van het gespecialiseerde en technische ambacht.

De innovatieve maakindustrie past goed bij de demografie van Schiedam (veel mbo-technisch opgeleide arbeidskrachten, relatief weinig vergrijzing).

De innovatieve maakindustrie past goed bij de ligging van Schiedam: in het hart van de MRDH en omringd door kenniscentra en bedrijvigheid (op de kennis-as Leiden - Den Haag - Delft - Rotterdam).

Beleving van Schiedam

Uniek DNA in de regio en zelfs ver daarbuiten.

Groei van bezoekers en toeristen: Schiedam trekt de laatste jaren steeds meer bezoekers aan.

Schiedam als interessante, historische trekpleister levert Schiedamse ondernemers meer omzet en bekendheid op (met name in horeca, cultuur en detailhandel).

Schiedam heeft toeristisch potentieel op het gebied van techniek en mechatronica.

Het havengebied heeft potentieel voor bezoekers (zien maken).

Het gedistilleerd cluster heeft zowel vanuit historisch oogpunt als ook vanuit bestaande kenmerken een unieke waarde en groeipotentieel voor bedrijfsleven en bezoekers.

De historische binnenstad heeft grote waarde en potentie voor een sterk, aantrekkelijk woonleefklimaat.

Het bestaande monumentale en culturele aanbod (waaronder theater en musea) biedt groeikansen.

2.3 Ambitie

De ambitie ten aanzien van een sterke en toekomstbestendige economische ontwikkeling richt zich op drie doelgroepen: ondernemers, bewoners en bezoekers van Schiedam.

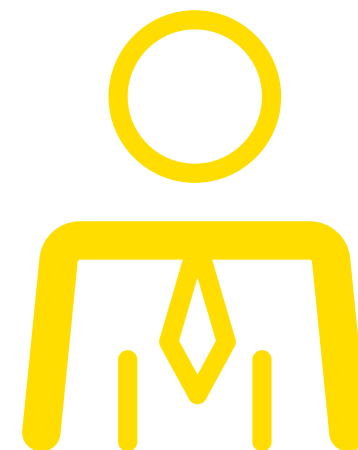
Ondernemers

Doel: een optimaal vestigingsklimaat om toekomstbestendig te kunnen ondernemen, investeren en groeien.

Het is onze ambitie om met het economisch beleid het bedrijfsleven (zowel stuwende als verzorgende bedrijvigheid en instellingen) ruimte te bieden om te kunnen ondernemen en te groeien. Kwantitatief in de zin van aantallen en groeicijfers en kwalitatief in de zin van waardering en niveau van werklocaties (aanwezige faciliteiten, veiligheid, uitstraling, etc.).

We zetten daartoe in op een, in brede zin, aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een klimaat dat ondernemers aantrekt, zich thuis laat voelen en zorgt voor bereidheid om zich langdurig

in de stad te vestigen en economisch en maatschappelijk te investeren. De sterke clusters willen we laten groeien, waarbij we nadrukkelijk kansen zien voor Schiedam als innovatieve maakstad met een hoge beleefwaarde. We koesteren de unieke eigenschappen van Schiedam, met haar jenevercultuur en historische binnenstad. De kansen om deze karakteristieke kenmerken verder uit te breiden willen we optimaal benutten. Daarbij willen we het economisch perspectief en het kunnen beleven hiervan, verder ontwikkelen.

Bewoners

Doel: voldoende passende en toekomstgerichte werkgelegenheid voor stad en regio en een optimaal voorzieningenniveau.

Het is onze ambitie om bewoners hoogwaardige en aantrekkelijke voorzieningen te bieden. Het gaat dan om een breed aanbod aan werkgelegenheid in kansrijke sectoren in de eigen stad of regio, een rijk scala aan winkels, horeca en leisure voorzieningen en bijpassende evenementen, een aantrekkelijk

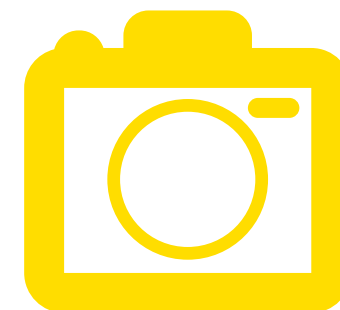
woningaanbod en goede scholen. Het economisch beleid moet bijdragen aan een gevoel van trots op de eigen stad, die bruist van de kansen en activiteiten en een uitgebreid aanbod kent aan sfeer en beleving.

Bezoekers

Doel: optimale beleving van Schiedam en optimale voorzieningen.

Het is onze ambitie om met het economisch beleid Schiedam met haar unique selling points in brede zin aantrekkelijk te maken voor (herhaald) bezoek. Schiedam biedt talloze, soms zelfs unieke mogelijkheden die beleefd (zouden) kunnen worden. Wij stimuleren dit met een inzet op het beleven van Schiedam. Het economisch beleid moet ervoor zorgen dat gemeente en ondernemers gezamenlijk inzetten op het kunnen

beleven van de unieke eigenschappen van Schiedam. Het enthousiasme van bezoekers (ook eigen bewoners) en hun ervaringen moeten motiveren om terug te komen en de positie van de stad te verbeteren door bijzondere, positieve verhalen. Een goede bereikbaarheid en een breed en aantrekkelijk aanbod aan activiteiten dat inspeelt op de beleefbehoefte en unieke eigenschappen van Schiedam, spelen hierbij een cruciale rol.

3 Strategie: van koers naar kaders

Schiedam staat voor een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat, als voorwaarde voor brede welvaart in stad en regio. Daartoe zetten we in op veerkracht en bestaande sterktes van de stad. Maken en Beleven staan in de koers centraal. Voor ondernemers streven wij naar een optimaal vestigingsklimaat, waarin zij naar wens en toekomstbestendig kunnen ondernemen, investeren en groeien. Voor bewoners streven wij naar voldoende passende en toekomstgerichte werkgelegenheid in stad en regio en een optimaal voorzieningenniveau. Bezoekers willen wij een optimale beleving van Schiedam kunnen bieden met bijpassende voorzieningen. In het vorige hoofdstuk hebben wij deze missie, visie en ambitie onderbouwd.

Vanuit de contextanalyse in hoofdstuk 1 zijn aandachtspunten en kansen in kaart gebracht om ambities waar te maken.

De innovatieve en ambachtelijke maakindustrie en de (potentiële) beleefwaarde van Schiedam komen als meest kansrijk naar voren. Maken en Beleven zijn sleutelbegrippen, ook voor uitvoering.

3.1 Ontwikkelfactoren voor Schiedamse economie

Voor het succesvol vertalen van de visie en koers, naar kaders voor uitvoering, is focus aangebracht. Wij hebben focusonderwerpen (hoofdstuk 3) en gebiedsontwikkelingen (hoofdstuk 4) aangeduid als primaire inzet om economische groei te stimuleren. De ontwikkelfactoren waar we op inzetten hebben een integraal karakter en komen overeen met PBL-factoren die de stedelijke economie stimuleren en die vanuit de Schiedamse contextanalyse kansrijk bleken of extra aandacht behoeven. De ontwikkelfactoren komen grotendeels overeen met ingezette opgaven vanuit de economische Kadernota van 2016. Vernieuwing vindt plaats door extra nadruk te leggen en kaders op te nemen voor duurzaamheid en circulariteit en

vrijtijdseconomie (waaronder toerisme en horeca) en beschrijving van ruimtelijke uitgangspunten. Hoewel deze factoren niet vaststaand zijn, bepalen zij bij de start van deze visie nadrukkelijk onze voornaamste doelstellingen. Al naar gelang ontwikkelingen in de markt of andere omstandigheden kan wijziging of bijsturing plaatsvinden.

De ruimtelijke component - in hoofdstuk 4 uiteen gezet, vertaald in vier gebiedsontwikkelingen en algemene uitgangspunten voor 'ruimte voor ondernemen' - is randvoorwaardelijk voor de gehele economische ontwikkeling. De focusonderwerpen landen in ruimtelijke werklocaties. Met een gedeelde inzet zorgen ruimtelijke en thematische ontwikkelingen voor een optimaal lokaal en regionaal vestigingsklimaat.

3.2 Focusonderwerpen

De focusonderwerpen beschrijven deelambities en kaders voor uitvoering. Concreet zijn de focusonderwerpen bij deze Economische visie de volgende:

1 Dienstverlening en partnerschap

2 Innovatie en innovatief vestigingsklimaat

3 Samenwerken en netwerken

4 Circulaire economie

5 Onderwijs en arbeidsmarkt

6 Vrijtijdseconomie

3.2.1 Dienstverlening en partnerschap

Ambitie: we werken aan het versterken van het vestigingsklimaat van Schiedam, door professionalisering van onze dienstverlening en onze rol als samenwerkingspartner en door ondersteuning van marktinitiatieven die hieraan bijdragen.

Want: De nieuwe economie vraagt om meer ruimte voor ondernemen: fysieke ruimte om te groeien, maar ook ruimte om te experimenteren en andere samenwerkingen aan te gaan.

Omdat: Digitalisering speelt een steeds belangrijker rol. In de zin van het vergroten van digitale kennis, het verbeteren van de digitale toegankelijkheid van onze voorzieningen en het bieden van open data sources voor doelgericht werken, ook in relatie tot beleidssturing.

Dus: Wij willen het bedrijfsleven hierin faciliteren met moderne, vraaggerichte producten en diensten.

Hoe: Voor onze dienstverlening aan het bedrijfsleven houden wij vijf uitgangspunten aan; samen (hoe we aanpakken), snel (in communicatie en processen), passend (vraag gestuurd en

doelgericht), duidelijk (inzichtelijk en gericht op uiteenlopende doelgroepen) en proactief (in houding, toetsend en met het aanbieden en ontwikkelen van producten en diensten).

We werken aan:

Vanuit het focusonderwerp dienstverlening en partnerschap werken wij aan de volgende doelstellingen om te komen tot een sterk vestigingsklimaat:

- a. **Onderzoek:** toetsen (zoals de Ondernemersmonitor) en klantonderzoeken om zo optimaal mogelijk invulling te geven aan het vraag gestuurd werken;
- b. **Kennisdelen:** beschikbaar stellen van data analyse en open data sources om het datagericht en daarmee doelgericht werken te optimaliseren;
- c. **Accountmanagement:** breed ontwikkelen van accountmanagement, in kennis, relatiebeheer en samenwerkingsvormen (online en offline), om zo gedeelde opgaven beter en sneller te realiseren;
- d. **Producten en diensten:** verbeteren van dienstverlening aan het bedrijfsleven, door middel van producten, diensten en projecten die bijdragen aan de 'basis op orde', digitalisering, kennis en onderzoek en het versterken van 'doelge-

richt' (ofwel data gedreven) en 'vraag gestuurd' werken. We streven hierbij naar een juiste balans tussen maatwerk en standaardisatie en het stroomlijnen van interne processen.

- e. **Partnerschap en samenwerking:** faciliteren van ideeën vanuit de stad als partner van het Schiedamse bedrijfsleven en aansluiten bij landelijke of regionale initiatieven.
- f. **Profilering vestigingsklimaat:** het actief versterken van het profiel van het Schiedamse vestigingsklimaat (sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig), het Schiedamse bedrijfsleven en haar clusters in de stad en daarbuiten.
- g. **Helder afwegingskader voor vestiging en uitbreiding van bedrijven:** door duidelijke vestigingsfactoren en -voorwaarden, zodat het juiste bedrijf op de juiste plek kan ondernemen.

Uitgangspunten bij beleid:

- Dienstverlening gaat om 'samen, snel, passend, duidelijk en proactief';
- Dienstverlening biedt ruimte voor ondernemen;
- Professioneel partnerschap is noodzakelijk om effectief te kunnen samenwerken aan gemeenschappelijke doelen in stad en regio.

Uitvoeringsvoorbeelden

Intaketool nieuwe ondernemers, landingspagina OndernemendSchiedam.nl, concept Dutch Distillers District, vouchersystemen voor Covid-19 herstel, ZomerOndernemer.

Het focusonderwerp Dienstverlening en partnerschap is nauw verweven met programma Dienstverlening, Open Schiedam, communicatie en ICT en sluit aan op de actuele ontwikkelingen ten aanzien van digitalisering en de informatiesamenleving.

3.2.2 Innovatie en innovatief klimaat stimuleren

Ambitie: We werken aan het versterken van het lokale en regionale vestigingsklimaat, door inzet op het stimuleren van innovatie in de vorm van een sterk aanbod van kennis, netwerken, menselijk kapitaal, investeringsbereidheid, beleidskeuzes en hoogwaardige werklocaties.

Want: Innovatie geldt als dé bepalende factor in de nieuwe economie. Thema's als circulariteit, digitalisering, automatisering en de informatiesamenleving draaien om innovatie.

Omdat: Innovatie is een randvoorwaarde voor toekomstbestendige, economische ontwikkeling. De maakindustrie heeft innovatie nodig om te kunnen blijven bestaan. Dit geldt evenzeer voor in de stad gevestigde multinationals in de innovatieve maakindustrie.

Dus: Voor Schiedam vormt deze innovatieve maakindustrie een belangrijk bedrijfscluster. Het levert werkgelegenheid en zet Schiedam op de kaart in de regio. Juist deze combinatie maakt het een krachtig uitgangspunt voor een sterke stedelijke economie.

Hoe: Innovaties ontstaan vooral door nieuwe en onverwachte combinaties van techniek, bedrijven en samenwerking. Het gaat dan om zowel kleinschalige vernieuwing alsook om grote bewegingen zoals digitalisering, de transitie naar circulariteit en nieuwe vormen van bedrijvigheid. Innovatie komt vooral voort uit open netwerken in onderlinge samenwerking.

Voor de overheid is het inzetten op een vestigingsklimaat waar innovatie kan plaatsvinden van groot belang, zodat de markt daadwerkelijk kan inzetten op innovatie. Er komt dan waardevolle kennis en informatie beschikbaar over duurzame groeikansen en concurrentiekracht, waarmee zowel stad als ondernemers hun voordeel kunnen doen.

Schiedam deelt haar opgave om innovatie binnen bedrijven en tussen bedrijven onderling te stimuleren met andere steden, de regio en de provincie Zuid-Holland. Samenwerking op divers niveau biedt het collectief kansen en ruimte voor groei: om de economische kracht te versterken, innovatie(s) concreet te maken, bedrijven duurzaam te verbinden en te laten groeien en inwoners duurzaam werkgelegenheid te bieden in allerlei sectoren.

We werken aan:

- a. **Samenwerken en netwerken:** actief faciliteren van innovatienetwerken en investeren in samenwerking met partners van verschillend schaalniveau (binnen en buiten de stad);
- b. **Profilering vestigingsklimaat en stimulering:** actief uitdragen van onze gemeentelijke én regionale inzet op innovatie;
- c. **Samenwerking:** faciliteren en stimuleren van opkomende en kansrijke initiatieven en ruimte bieden voor nieuwe vormen van samenwerking met stimuleringsregelingen;
- d. **Fysiek ruimte bieden:** bieden van ruimte voor innovaties door plekken en momenten voor ontmoeting te faciliteren;
- e. **Pilots:** bieden van ruimte voor experimenten en innovatieve pilots;
- f. **Samenwerking:** stimuleren van innovatie door de koppeling van onderwijsinstellingen met de arbeidsmarkt op dit gebied te versterken;
- g. **Kennisdelen:** beschikbaar stellen van waardevolle kennis en informatie over duurzame groeikansen en concurrentiekracht aan het bedrijfsleven.

Uitgangspunten bij beleid:

- **Innovatie is een vereiste voor duurzame, economische ontwikkeling en daaraan gelieerde ontwikkelingen zoals circulariteit;**
- **Innovatie is nodig om de concurrentiepositie van (bedrijven in) Schiedam, de regio en Nederland te borgen en te versterken;**
- **Samenwerking is cruciaal om innovatie te bevorderen.**

Uitvoeringsvoorbeelden

Fysieke innovatieplekken
Mechatronica Innovatie
Campus Schiedam, ONS-
pand, Circulair Ambachts
Centrum, deelname
UpStream festival

Omsluit thema's als

Digitalisering, automatise-
ring, robotisering, circulari-
teit, energietransitie.

3.2.3 Samenwerken en netwerken

Ambitie: We werken aan het versterken van het vestigingsklimaat van Schiedam, door samen met onze lokale en regionale partners bij te dragen aan een economisch sterke stad en regio. Wij zetten ons in voor sterke clusters en samenwerkingsverbanden die economische en socialmaatschappelijke groei bevorderen.

Want: Voor een bloeiende economie is samenwerking een randvoorwaarde.

Omdat: (Informeel) uitwisseling van kennis en ideeën is nodig, ook tussen partijen die elkaar nog niet of slechts beperkt kennen. Dit vraagt om netwerken, op en tussen bedrijventerreinen en clusters. Een hoge organisatiegraad maakt uitwisseling van kennis en expertise mogelijk ten behoeve van nieuwe combinaties en innovaties. Die vergroten bovendien de diversiteit van de economische structuur.

Hoe: De gemeente kan het kennisdelen bevorderen door netwerken, ontmoeting en samenwerking tussen bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen te faciliteren en stimuleren. Het bundelen en benutten van unieke eigenschappen en

kennis binnen lokale bedrijventerreinen – in combinatie met vernieuwingen door uitdagers van de gevestigde orde – is kansrijk voor netwerken.

Vanuit de inhoud sluiten wij partnerschappen, om zo onze inzet te versterken en de impact van ons beleid op de regio te vergroten. Dat kan met onze directe buurgemeenten zoals Vlaardingen en Rotterdam, maar ook met andere netwerkpartners met wie wij ambities delen. Gedeeld eigenaarschap en integrale samenwerking vormen daarbij de voornaamste uitgangspunten. Het aansluiten bij regionaal en provinciaal beleid maakt krachtig en is kansrijk, omdat zo een sterke combinatie kan worden gemaakt van een lokale focus met daarbij passende regionale en provinciale programma's.

Omsluit thema's als
Innovatie, werkgelegenheid, maakindustrie, regionaal beleid, maatschappelijk verantwoord ondernemen.

We werken aan:

- a. **Stimuleren van de organisatiegraad** door steun aan ondernemers- en winkeliersverenigingen en (informele) netwerken;
- b. **Samenwerken aan regionale ontwikkeling** om zo internationaal concurrerend te worden, met een focus op innovatie in de transitie van het havengebied en de (maritieme) maakindustrie;
- c. **Faciliteren van contact tussen bedrijven** met belangrijke stakeholders in de regio, waaronder kennisinstellingen, voor regionale ontwikkeling;
- d. **Aansluiten bij agenda's van onze regionale partners** (zoals MRDH) voor ontwikkeling van de economie én werkgelegenheid van stad, regio en provincie;
- e. **Waarderen en faciliteren van bestaande, informele vormen van samenwerking**, ofwel door bedrijven en andere stakeholders zelf opgezette samenwerkingsvormen en netwerken);

Uitgangspunten bij beleid:

- Schiedam pakt de regie bij het ondersteunen van bedrijven in hun duurzame ontwikkeling;
- Economie en economisch beleid stoppen niet bij de stadsgrenzen. Wij zetten ons in voor de (economische) ontwikkeling van zowel Schiedam als ook van de regio;
- Een sterke regio is van belang voor onze (internationale) concurrentiepositie;
- Schiedam bevat een aantal duurzaam gevestigde kansrijke clusters, waarop wij met ons beleid aansluiten;
- Ons beleid en de agenda's en doelen van onze partners versterken elkaar;
- Vanuit de inhoud zoeken wij de samenwerking op;
- In de partnerschappen die wij sluiten, gaan wij uit van gedeeld eigenaarschap en integrale samenwerking.

Uitvoeringsvoorbeelden

Fysieke plekken voor ontmoeting en innovatie, zoals Schiedam Mechatronica Campus, subsidies aan winkeliers-/ondernemers-/netwerkorganisaties, deelname aan samenwerkingsverbanden zoals de MRDH en het sluiten van partnerschappen om impact te vergroten.

Partners: Schiedam werkt onder meer samen met: MRDH, PZH, Economic Board Zuid-Holland, Holland Instrumentation, InnovationQuarter, Riverboard, Stroomopwaarts

3.2.4 Circulaire economie

Ambitie: We werken aan het versterken van het vestigingsklimaat van Schiedam, door het actief toewerken naar een circulaire economie en duurzame bedrijventerreinen, waar afval dient als grondstof, waar een levendige deeleconomie bestaat en kringlopen gesloten zijn. Wij dragen deze ambitie actief uit in de regio en op bedrijventerreinen.

Want: Een belangrijke economische trend voor de komende tien jaar lijkt de ontwikkeling naar een duurzame en circulaire economie. De economie gaat naar verwachting geheel elektrificeren, waarvan een deel met op duurzame elektra geproduceerde brand- en grondstoffen. Daarnaast speelt er ook een sociaaleconomische factor mee, namelijk de opkomst van de deeleconomie (delen en huren in plaats van bezit), bijvoorbeeld in de vorm van deelmobiliteit. Duurzaamheid gaat naast CO₂-uitstoot ook om hergebruik, het verminderen van de uitstoot van andere schadelijke stoffen, het minimaliseren van afval (tot 0 in 2050 conform het Klimaatakkoord) en het gebruik van eerlijk geproduceerde grondstoffen.

Omdat: De innovatieve maakindustrie is sterk verbonden met de circulaire economie. Zonder duurzaamheid is toekomstige

economische ontwikkeling ondenkbaar. De overgang naar een circulaire economie is wenselijk én noodzakelijk om de economische positie van Schiedam in de regio te versterken en te bestendigen, met oog op de toekomst een aantrekkelijk en toonaangevend ondernemers- en vestigingsklimaat te kunnen (blijven) bieden.

Dus: Duurzaamheid en circulariteit bieden uitdagingen, maar zeker ook kansen voor overheid, bedrijfsleven en samenleving. Bedrijven zien kansen om zich te profileren als duurzaam, of werken aan innovatieve oplossingen om een circulaire bedrijfsvoering mogelijk te maken. Om duurzaamheid verder te kunnen doorvertalen naar inrichting, ontwikkeling en activiteiten op onze bedrijventerreinen, onderstrepen we in Schiedam het belang van de circulaire economie.

Circulariteit en duurzaamheid vragen om een collectieve aanpak. We faciliteren en stimuleren de energietransitie op bedrijventerreinen. Vanuit gezamenlijke ambities van stakeholders werken we een collectieve aanpak uit om bedrijventerreinen te verduurzamen. Als gemeente pakken we hierin een initiërende, faciliterende en verbindende rol. Vanuit (het versterken van) samenwerking en het samenbrengen van relevante partijen willen we komen tot innovatieve, circulaire oplossingen.

We werken aan:

- a. **Samenwerking en netwerken:** ruimte bieden voor nieuwe vormen van samenwerking (en deze stimuleren), zorgen voor versterking van bestaande netwerken en samenbrengen van relevante partijen voor innovatieve, circulaire oplossingen;
- b. **Kennisdelen:** aanjagen van het werken in netwerken en het delen van data;
- c. **Kennisdelen:** inzicht bieden in lokale waardestromen (gebruik van afval, potentie van de deeleconomie, energiegebruik, circulaire koppelkansen en afvalstromen op bedrijventerreinen);
- d. **Onderzoek:** ruimte bieden voor onderzoek naar circulariteit;
- e. **Stimuleringsregelingen:** aanbieden van stimulerende maatregelen op het gebied van duurzame energie;
- f. **Profilering vestigingsklimaat:** het actief uitdragen van het belang van (circulaire) innovatie;

- g. **Fysieke ruimte:** bieden van fysieke ruimte voor (het realiseren van) de circulaire economie: het benutten van duurzaamheidskansen via bouw, gebruik van hernieuwbare energie en duurzame logistiek.

Uitgangspunten bij beleid:

- Het Rijk wil in 2030 50% minder gebruik van grondstoffen en in 2050 een volledige circulaire economie;
- Groei van de circulaire economie zorgt op de arbeidsmarkt voor meer vraag naar personeel met een technische achtergrond, o.a. voor reparatie- en productiediensten en het industrieel ontwerpen voor circulariteit en circulaire bedrijvigheid;
- Bedrijventerreinen spelen een belangrijke rol in het realiseren van de klimaatopgave en het vormgeven van de circulaire economie;
- De circulaire economie is een groeisector, die zowel in financieel als in beleidsmatig opzicht om ruimte vraagt;
- Circulaire bedrijfsprocessen vragen in fysieke zin om meer ruimte, o.a. voor warmteopslag;
- We werken toe naar innovatieve en circulaire bedrijventerreinen, waar afval dient als grondstof, een levendige deeleconomie bestaat en kringlopen gesloten zijn.

Uitvoeringsvoorbeelden

Verder ontwikkelen
Circulair Ambacht Centrum.

Omsluit thema's als

duurzaamheid, datadelen,
deeleconomie, kringloop en
maatschappelijk verantwoord
ondernemen.

3.2.5 Onderwijs en arbeidsmarkt

Ambitie: We werken aan het versterken van het vestigingsklimaat van Schiedam, door het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het duurzaam ontwikkelen en verbinden van talent en personeel aan Schiedam en het behouden hiervan voor de stad.

Want: Voor wat betreft de werkgelegenheid zorgen de snelle technische ontwikkelingen van de nieuwe economie voor een toenemende vraag naar technisch geschoold personeel (op alle niveaus). De innovatieve- en de technieksector in Schiedam leveren op de arbeidsmarkt ook veel werkgelegenheid.

Omdat: Op de Nederlandse arbeidsmarkt is er een groot tekort aan personeel in de ICT, maakindustrie, techniek en publieke sectoren. Met name voor praktisch opgeleiden en laaggeletterden vergroot de flexibilisering van contractvormen het risico op werkloosheid. Daarom is het belangrijk dat het onderwijsaanbod goed wordt afgestemd op de door bedrijven gevraagde competenties. Zonder voldoende talent is het moeilijk voor bedrijven om vacatures te vervullen, verder te groeien en te blijven innoveren.

Dus: Daarom willen we het aanbod van technisch personeel uitbreiden en talent en personeel duurzaam ontwikkelen en aan Schiedam verbinden.

Tegen die achtergrond stimuleren we mobiliteit op de arbeidsmarkt en bieden we ruimte voor technische scholing. Het delen van kennis over het ontstaan van nieuwe werkgelegenheid door transities en het erkennen van het belang van gelijke kansen door een diverse en inclusieve arbeidsmarkt te stimuleren, maakt hiervan onderdeel uit. Tenslotte moet de lokale en regionale aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren, ofwel moet de afstemming tussen het beroepsonderwijs en de vraag van de lokale en regionale arbeidsmarkt verbeteren.

Samenwerking en netwerken gelden hierbij als voorwaarden voor succes. Samenwerking met en tussen onderwijsinstellingen, lokaal en regionaal bedrijfsleven en netwerken om kennis te delen over de arbeidsmarkt en betrokkenen te laten kennismaken met het banenaanbod in Schiedam. Het verbeteren van de informatievoorziening over (mogelijke) vervolgstappen op de arbeidsmarkt is daarbij waardevol voor alle partijen (werkgevers, werknemers en overheden).

We werken aan:

- a. **Interne samenwerking:** met het sociaal domein ter ondersteuning van de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven en de ontwikkeling van onderwijsarrangementen en met woonbeleid om talent aan de stad te binden;
- b. **Externe samenwerking:** het stimuleren van samenwerking met en tussen (onderwijs)instellingen en bedrijfsleven, onder meer gericht op de realisatie van 'Leven Lang Ontwikkelen';
- c. **Stimuleren netwerken:** investeren in het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt voor optimale afstemming van het onderwijsaanbod op de door bedrijven gevraagde competenties en voor het aanjagen van innovaties (bijv. via campusvorming);
- d. **Kennisdelen:** vergroten van kennis over transities in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, bijv. via informatievoorziening over (mogelijke) vervolgstappen op de arbeidsmarkt;
- e. **Profilering vestigingsklimaat:** uitdragen dat voor iedereen met een (toekomstige) technische opleiding geldt: 'je bent welkom in Schiedam en je vindt hier de mooiste banen bij prachtige bedrijven'.

f. Stimuleren kennisdeling en samenwerking:

Ondersteunen van initiatieven voor het realiseren van een diverse en inclusieve arbeidsmarkt, waaronder workshops over (sociaal)ondernemerschap, kennisdeling over arbeidsmarktdiscriminatie en het stimuleren van deelname door meisjes en vrouwen aan de techniek.

Uitgangspunten bij beleid:

- Het inwonertal van Schiedam zal de komende jaren stijgen;
- Schiedam vergrijst relatief langzaam;
- Schiedammers zijn overwegend praktisch opgeleid;
- Schiedamse kinderen krijgen lagere basisschooladviezen dan gemiddeld in Nederland;
- Het werkloosheidspercentage in Schiedam is relatief hoog;
- Het aantal arbeidsplaatsen in Schiedam blijft naar verwachting de komende jaren stabiel;
- Ongeveer een derde van de Schiedamse arbeidsplaatsen wordt ingevuld door Schiedammers;
- Ongeveer tweederde van de actieve Schiedamse beroepsbevolking werkt buiten de stad;
- Schiedamse bedrijven kampen met een tekort aan technisch geschoold personeel op alle niveaus;
- Vraag naar om- of bijscholing in gespecialiseerde techniek.

Uitvoeringsvoorbeelden

Talentenpool, MOIC, Girls Day, ZomerOndernemer, sessies Scholen ontmoeten Bedrijven en Buurtvrouw.

Het samenwerken aan deze doelen doen we met lokale en regionale partijen, waaronder de provincie Zuid-Holland en de MRDH, Stroomopwaarts en het regionale Riverboard. Daarnaast is ook interne samenwerking bepalend voor een succesvolle inzet, onder andere met het sociaal domein en Wonen.

3.2.6 Vrijetijdseconomie

Ambitie: We werken aan het versterken van het vestigingsklimaat van Schiedam, door gericht in te zetten op het beleven van de unieke eigenschappen van Schiedam en het stimuleren van bezoek, levendigheid en trots. We versterken het imago en het economisch profiel behorend bij het concept van het Dutch Distillers District en behouden cultureel erfgoed.

Want: Vrije tijd wordt steeds belangrijker. Over het algemeen is er meer vrije tijd beschikbaar. Mensen willen daarin ervaringen beleven in een aangename omgeving. Historische steden met een uniek verhaal en een gezellige sfeer, zijn bij uitstek in staat om deze ervaringen te bieden.

Omdat: Vrijetijdseconomie omsluit toerisme, detailhandel, kunst en cultuur, evenementen, leisure, recreatie en horeca. Een krachtige vrijetijdseconomie maakt een stad een prettige plaats om in te wonen, te werken en te verblijven en is het waard om langdurig in te investeren.

Vrijetijdseconomie wordt daarom ook steeds belangrijker voor stedelijke ontwikkeling. Voor bewoners biedt het werkgelegenheid, aantrekkelijke voorzieningen en levendigheid. Het stimu-

leert 'trots' op Schiedam. Er is wat te bieden voor bezoekers, die er positieve ervaringen op doen, over rondvertellen en terug komen. Voor het bedrijfsleven zien we de toegevoegde waarde van de vrijetijdseconomie lokaal vooral in een groeiend aantal banen binnen de sector, maar ook in het vitaal houden van lokale winkelharten en het toegankelijk houden van culturele instellingen. Daarnaast is de aantrekkingskracht op stuwende bedrijvigheid uit de innovatieve maakindustrie noemenswaardig. Zij vestigen zich graag in een bijzondere stad 'waar wat te beleven is' op het gebied van cultuur en horeca.

Dus: Om vrijetijdseconomie te stimuleren alsmede de kracht ervan te gebruiken voor stedelijke ontwikkeling, is een sterke en integrale programmering en een passend aanbod aan faciliteiten en voorzieningen nodig. Het kunnen beleven van Schiedam staat daarbij centraal.

Hoe: Dit kan met uitbreiding van het aantal aantrekkelijke publieksvoorzieningen, waaronder verblijfsaccommodaties in de binnenstad (vooral de zogenaamde 'experience hotels'), evenementen, aantrekkelijke horeca en cultuur (waaronder musea).

Het jeneververleden is hier een unique selling point. Door het toevoegen van publieksfuncties daaraan (met name relevante horeca en proeflokalen) en het vergroten/verbreden van het relevante bedrijfsaanbod (gedistilleerd en drankproductie)

kan het jeneververleden niet alleen als zakelijk cluster maar ook qua beleefbaarheid groeien. Verdere uitwerking van het concept Dutch Distillers District staat hierbij centraal, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van arrangementen, het uitbreiden van het aanbod en het vergroten van de zichtbaarheid in de openbare ruimte (o.a. muurschilderingen), het stimuleren van evenementen en het breed delen van de bijbehorende context.

De MRDH, provincie Zuid-Holland, gemeenten en andere stakeholders bouwen met elkaar verder aan het aanbod voor toerisme en vrije tijd in provincie en regio. In regionaal verband wordt ingezet op een verdere ontwikkeling van de vrijetijdseconomie en de profilering daarvan.

We hebben voor dit focusonderwerp een aantal specifieke aandacht- en uitgangspunten per deelsector:

- **Kunst en cultuur:** Schiedam beschikt op het gebied van kunst en cultuur over een goed aanbod, zoals theaters, musea, galeries en bijzondere locaties voor concerten. Dit is te waarderen en te behouden.
- **Evenementen:** Evenementen moeten naast cultuurparticipatie een bijdrage leveren aan het economisch versterken van de stad, in lijn met het verhaal van Schiedam. Daarnaast bestaat de wens om enkele evenementen meer nationaal op de kaart te zetten.
- **Leisure voorzieningen:** Schiedam beschikt over twee sterke leisure clusters, namelijk op Schieveste (het gebied op de linkeroever van de Schie, met onder meer de Eurocoop en diverse grote horecaketens, met passende ruime exploitatiemogelijkheden) en aan de Prinses Beatrixlaan (met onder meer Thermen Holiday, een grote horecagelegenheid en diverse sportfaciliteiten). Uit onderzoek naar overige kansrijke leisure voorzieningen voor Schiedam, waarbij ook is gekeken naar het aanbod en vraag in de regio, komt met name een kinderspeelparadijs als kansrijk naar voren. Uitgangspunt voor nieuwe leisure is clustering buiten de binnenstad, woongebieden en bedrijventerreinen.
- **Recreatie:** Voor duurzame en gezonde mobiliteit versterkt de MRDH in samenwerking met aangesloten gemeenten het regionale netwerk van wandel- en fietsroutes.
- **Hotels:** Bij het stimuleren van mogelijkheden voor verblijfsaccommodaties, zetten we in de binnenstad nadrukkelijk in op kleinschalige hotels en Bed&Breakfast's ('experience' hotels). Voor hotels die aansluiten bij de standaardfaciliteiten ('necessity' of zakelijke hotels), is de beschikbare marktruimte met de huidige ontwikkelingen en plannen (met name het nieuwe Van Der Valk hotel op Harga noord en de hotelontwikkeling op Schieveste naast de Eurocoop), volledig benut.

- **Versterken levendigheid op het water:** Er liggen veel kansen voor het kunnen beleven van de stad aan de Schie en het verlevendigen van de (ligging aan) wateren voor verschillende doelgroepen: pleziervaart, sloepen, passagiersvaart en bereikbaarheid en beleving van het water en het havengebied (zoals met de watertaxi).
- **Concept Dutch Distillers District:** Het jeneververleden is een unique selling point van waarde. Schiedam werkt daarom aan de het concept en haar profilering als Dutch Distillers District.
- **Logiesbelasting:** Ter bevordering van het toerisme is logiesbelasting ingevoerd die deels wordt ingezet ter bate van toerisme. Deze activiteiten worden samen met partijen in de stad opgesteld.

Concept Dutch Distillers District

De productie van gedistilleerd is cultureel en economisch van grote waarde voor Schiedam. We werken daarom aan de thematische profilering als 'Dutch Distillers District'.

Het alom zicht- en tastbare roemruchte jeneververleden van de stad (in de vorm van graanmolens, voormalige branderijen, distilleerderijen, mouterijen, pakhuizen, het Zakkendragerhuis en het jenevermuseum), de aanwezigheid van zes toonaangevende producenten van jenever, gin en ander gedistilleerd (waarvan de drie grootste bedrijven al eeuwen in Schiedam gevestigd zijn en internationaal opereren) en de opkomst en groeiende populariteit van gin en cocktails van de afgelopen jaren en van smaakbeleving in het algemeen, zorgen voor een unique selling point waarmee Schiedam zich stadspromotioneel en als economische vestigingsfactor wil profileren.

In het Dutch Distillers District draait het om de beleving van alles wat met de jenevergeschiedenis en de huidige (en toekomstige) productie van gedistilleerd te maken heeft. In een gebied/route rondom de loop van de Schie en Nieuwe Haven, vanaf de vestiging van Nolet aan de zuidpunt van het distilleercluster tot aan het voormalige Dirkzwagerterrein aan de noordzijde van de binnenstad. Het distilleercluster op Nieuw-Mathenesse vormt een belangrijk onderdeel van het Dutch Distillers District. Hier zijn kansen voor versterking van de beleving en de economische aantrekkingskracht van het gebied door toevoegen van publieksfuncties (met name gerelateerde horeca en proeflokalen) en vergroten/verbreden van het bedrijfsaanbod in gedistilleerd en drankproductie. Schiedam wil ondernemers in het Dutch Distillers District nadrukkelijk ruimte bieden om publieksgerichte activiteiten te ontplooiën.

We werken aan:

- **Stimuleren van kunst en cultuur, aantrekkelijke horeca en evenementen, leisure en andere recreatieve activiteiten**, bij voorkeur in lijn met ‘het verhaal van Schiedam’;
- **Ruimte voor kunst en cultuur**: het op peil houden van broedplaatsen voor kunstenaars om zo de culturele sfeer te verhogen en deze vast te houden;
- **Behoud van cultureel erfgoed**: inzet op jeneververleden;
- **Faciliteren en initiëren van evenementen** die de levendigheid van de stad vergroten, het verhaal van Schiedam uitdragen en deze beleefbaar maken. Als gemeente ondersteunen we deze evenementen vooral door subsidies te verstrekken.
- **Profilering**: bepaalde evenementen meer nationaal op de kaart zetten;
- **Recreatie**: inzet op het versterken van het regionale netwerk van wandel- en fietsroutes en het versterken van de levendigheid op het water;
- **Gericht bieden van fysieke ruimte** aan kleinschalige hotels en Bed & Breakfast's;
- **Faciliteren van regionale samenwerking in netwerken**;
- **Uitdragen en stimuleren van een gevoel van ‘trots’ op Schiedam**: actief inzetten op het benoemen van stads-ambassadeurs die een positief Schiedams verhaal vertellen, haar identiteit versterken en haar imago positief beïnvloeden;
- **Opzetten van methoden voor monitoring**.

Dutch Distillers District specifiek

- Gerichte inzet op het DNA van Schiedam: Schiedam (inter)nationaal op de kaart als dé jeneverhoofdstad van Nederland met het Dutch Distillers District; het uitwerken en verder geven van vorm en inhoud aan het Dutch Distillers District, Concept Dutch (internationaal);
- Nadrukkelijk bieden van ruimte aan ondernemers in het Dutch Distillers District om publieksgerichte activiteiten te ontplooiën door hen te faciliteren op het gebied van vergunningverlening;
- Versterken van het economisch profiel van het Dutch Distillers District via het gedistilleerd cluster Nieuw-Mathenesse.

Uitgangspunten bij beleid:

- Landelijk 'bestemmingsmanagement' ten behoeve van het spreiden van toerisme en bezoekers;
- Toerisme is geen doel op zich, maar een middel om de levendigheid en de economische kracht van de stad te vergroten voor bezoekers, bewoners en het bedrijfsleven;
- Om kansen voor de vrijetijdseconomie te kunnen benutten, is een verdere uitwerking van en focus op het specifieke DNA van Schiedam en specifieke doelgroepen noodzakelijk;
- Iedereen moet zich thuis kunnen voelen in de stad, wat vraagt om een uitgebalanceerd aanbod voor zowel bewoners, ondernemers als bezoekers;
- We zetten in op geclusterde leisure voorzieningen buiten de binnenstad en buiten woongebieden, voor de binnenstad zijn alleen kleinschalige voorzieningen voorzien.

Omsluit thema's als

(water-)toerisme, evenementen, cultuur, monumenten, citymarketing, binnenstad en Dutch Distillers District.

4

4 Strategie werklocaties: ruimte voor ondernemen

Werklocaties zijn gebieden waar economische activiteiten zijn geconcentreerd: bedrijventerreinen, kantorenlocaties en detailhandelslocaties (winkel- en voorzieningencentra). Goed functionerende en aantrekkelijke werklocaties vormen een belangrijke pijler van het economische vestigingsklimaat. Deze paragraaf bevat de ruimtelijke vertaling van de economische visie, met speerpunten Maken en Beleven. We beschrijven de ruimtelijk economische uitgangspunten en de strategie voor een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat, specifiek gericht op duurzaam optimaal functionerende werklocaties.

De Strategie werklocaties bestaat uit twee delen:

1. **Algemene ruimtelijke uitgangspunten ten aanzien van het optimaal benutten en functioneren van de Schiedamse werklocaties;**
2. **Gebiedsontwikkelingen: integrale gebiedsgerichte ontwikkeling van de vier economische kerngebieden Binnenstad, Havens, Nieuw-Mathenesse en SchieDistrict.**

Overzicht werklocaties Schiedam

- Detailhandelslocaties
- ✱ Kantorenlocaties
- Bedrijventerreinen

4.1 Uitgangspunten werklocaties

In de Omgevingsverordening van de Provincie Zuid Holland (PZH) worden drie typen werklocaties onderscheiden, waarop ruimtelijke regelgeving van toepassing is: bedrijventerreinen, kantorenlocaties en detailhandelslocaties.

PZH stuurt vanuit het oogpunt van een sterke, toekomstbestendige economie en voldoende (ruimte voor) werkgelegenheid, actief op ontwikkeling van deze werklocaties. Regionale afstemming speelt hierbij een belangrijke rol. In de Strategie Werklocaties van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) is het regionale afstemmings- en afsprakenkader voor de regionale werklocaties opgenomen.

Voor deze visie zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de Schiedamse werklocaties, met onder meer behoefteramingen, unieke eigenschappen van de diverse werklocaties en kansrijke doelgroepen. Op basis van deze onderzoeken, het regionale afsprakenkader en de speerpunten Maken en Beleven is een aantal kaderstellende uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van de Schiedamse werklocaties (bedrijventerreinen, kantorenlocaties en detailhandelslocaties). Voor de horecabranche - een belangrijke factor in relatie tot een aantrekkelijk voorzieningenniveau, levendige voorzieningencentra en beleefbaarheid van de stad - worden aanvullend de wenselijke ontwikkelrichtingen aangegeven.

Ruimtelijk economische effecten van de Covid-19 pandemie

Het volledige effect van de Covid-19 crisis op de economie zal pas op termijn duidelijk zijn. Inmiddels blijkt dat na een forse krimp van de economie in 2020, het herstel in 2021 buitengewoon snel lijkt te verlopen, met een sterk oplopende vraag naar arbeidskrachten tot gevolg. Langdurige effecten op het ruimtegebruik zijn echter moeilijk te voorspellen. Wel zijn onder meer de volgende zaken op- en voorgevallen:

Markt voor bedrijfsruimte:

Voor deze markt verschilt de impact sterk per sector. De export van goederen daalde fors en een groot aantal bedrijfssectoren en –ketens wordt hierdoor direct en indirect geraakt ('domino/keteneffect' op toeleveranciers van exporterende bedrijven). Er lijkt echter geen sprake te zijn van een structurele daling van de marktvraag naar goederen. Mogelijk ontstaat door de covid-19 crisis wel een beweging naar minder afhankelijkheid van andere landen (bijvoorbeeld door reshoring van productie of het vaker gebruikmaken van regionale en landelijke toeleveranciers). Ook het consumentenbewustzijn ten aanzien van lokale productie en -producten is door Covid-19 (verder)

versterkt. Tegelijkertijd zien we als gevolg van de covid-19 crisis een sterke groei van e-commerce/webshops en logistieke/bezorgdiensten.

Kantoorgebruik:

Tijdens de covid-19 crisis daalde het kantoorgebruik noodgedwongen sterk. Thuiswerken bleek, met de huidige digitale mogelijkheden voor bepaalde (kantoor)werkzaamheden, een goed alternatief dat bovendien reistijd en vervoersbewegingen scheelt. Naar verwachting wordt (deels) thuiswerken onder een deel van de kantoorwerkers de nieuwe standaard. Onduidelijk is of dit een substantiële afname van de behoefte aan kantoorruimte zal betekenen. Het is mogelijk dat kantoren meer als plek voor ontmoeting en kennisuitwisseling gaan fungeren (een ontwikkeling die voor Covid-19 al merkbaar was), met daarbij passende (grotere) ruimte. Verder zal in kantoren sowieso meer ruimte nodig zijn om voldoende onderlinge afstand te kunnen houden.

Detailhandel:

In de detailhandel zorgde Covid-19 voor een nog sterkere groei van het aantal internetaankopen.

Verplichte tijdelijke sluiting van 'niet essentiële' fysieke winkels droeg hieraan extra bij. Supermarkten en andere levensmiddelenwinkels zagen in elk geval tijdelijk hun omzet flink stijgen. Consumenten lieten meer bezorgen, maar wisten ook lokale retailers vaker te vinden en meer te waarderen. Vooralsnog zijn er geen structurele ruimtelijke effecten ten gevolge van de Covid-19 crisis zichtbaar en is de verwachting dat eerdere retail trends zich zullen voortzetten (verdere stijging van het marktaandeel van online winkels, minder fysieke winkelmeters, kansen voor aantrekkelijke winkels en levendige winkelgebieden met divers en aanvullend aanbod).

Horeca:

Door de diverse restricties en verplichte sluiting daalde de omzet van de horeca in 2020 met ca. 34% ten opzichte van 2019. De verwachting is dat de bestedingen in de horeca in 2021 snel en sterk zullen stijgen (e.e.a. uiteraard afhankelijk van hoe lang restricties nog blijven gelden). Dit beeld was ook zichtbaar na 2008 (kredietcrisis), met een stevige groei in omzet- en bezoekersaantallen in de restauratieve horeca en hotellerie.

4.1.1 Bedrijventerreinen

Schiedamse bedrijventerreinen

Schiedam heeft de volgende bedrijventerreinen:

- Kethelvaart
- Nieuw-Mathenesse/Nieuwe Maas
- 's-Gravelandsepolder/Spaanse Polder
- Vijfsluizen/Wilhelminahaven

De totale oppervlakte van het areaal bedrijventerreinen bedraagt ruim 200 hectare. Schiedam telt ca. 11.000 banen in aan bedrijfsruimten gerelateerde sectoren (welke grotendeels zijn geconcentreerd op bedrijventerreinen). Dit is 30% van de totale Schiedamse werkgelegenheid. Qua type banen kennen de terreinen Spaanse Polder, Nieuw-Mathenesse/Nieuwe Maas en Wilhelminahaven grotendeels werkgelegenheid die gerelateerd is aan bedrijventerreinen, waaronder een groot aantal banen in de industrie. Het beeld op Vijfsluizen en 's-Gravelandsepolder is diverser, hier zijn ook (grotere) kantoorpanden gevestigd. Met name Kethelvaart kent veel werkgelegenheid in overige sectoren.

Door grote druk op binnenstedelijke ontwikkelruimte wordt het bedrijfsareaal in de regio steeds schaarser. Dit is vooral aan de orde voor bedrijventerreinen met hogere milieuca-

tegorieën (industriële werkmilieu). Juist dit type terrein en werkmilieu is essentieel voor de economische vitaliteit van de zwaardere productie- en maakindustrie en voor stuwende bedrijvigheid om goed te kunnen functioneren. In Schiedam neemt ook de druk op de beschikbare ruimte toe, onder meer door de woningbouwopgave. Er is slechts beperkte bedrijfsgrond direct uitgeefbaar en het aanbod in Schiedam ligt onder het zogenaamde frictieniveau (percentage beschikbare ruimte benodigd om de markt naar behoren te doen functioneren, dit bedraagt 5%).

Bedrijventerreinen: nut en noodzaak

Bedrijventerreinen hebben als voornaamste doel het bieden van ruimte voor economische activiteiten en bedrijvigheid. Het zijn in bestemmingsplannen aangewezen gebieden, die specifiek gericht zijn op productie, verwerking van grond- en/of afvalstoffen en logistiek. Dit zijn veelal bedrijfsmatige functies, die belang hebben bij zowel voldoende fysieke ruimte (bedrijfs- en verkeersruimte, infrastructuur) als milieuruimte (o.a. geluidsbelasting, geuremissie) en zich in het algemeen moeilijk laten combineren met kwetsbare functies zoals wonen. Het belang van bedrijventerreinen voor de stad (en meer specifiek het belang van goed functionerende en aantrekkelijke bedrijventerreinen voor een vitaal economisch vestigingsklimaat) is divers:

- Bedrijventerreinen bieden ruimte voor bedrijvigheid in hogere milieucategorieën (HMC) en daarmee, naast logistieke en grondstofverwerkende bedrijven, ook voor zwaardere productie-/maakbedrijven. Dit zijn vaak stuwende bedrijven gericht op export. Stuwende bedrijven spelen een sleutelrol in de lokale en regionale economische structuur;
- Goed functionerende en geoutilleerde bedrijventerreinen bieden zekerheid aan gevestigde bedrijven, zijn aantrekkelijk voor nieuwkomers en zorgen voor investeringsbereidheid bij ondernemers en andere investeerders. Hiermee zorgen zij voor (behoud van) werkgelegenheid;
- Ondernemingen leveren ongeveer 30% van de totale werkgelegenheid in de stad. Deze arbeidsplaatsen worden voor het overgrote deel ingevuld door lokale en regionale arbeidskrachten en dit aandeel zal in de komende jaren verder toenemen;
- Schiedamse bedrijventerreinen zijn vestigingslocaties voor drie belangrijke economische clusters: het gedistilleerd cluster (Nieuw-Mathenesse), het maritieme/offshore cluster (Havens) en het mechatronicacluster (SchieDistrict);
- Bedrijventerreinen bieden plek aan stadsverzorgende bedrijvigheid, zoals onderhouds- en reparatiebedrijven, groothandel en distributie/logistiek;
- Bedrijventerreinen bieden zowel fysieke als milieuruimte, die benodigd is voor de transitie naar een circulaire economie en duurzame energie (o.a. nieuwe productieprocessen, energieopwekking en –opslag, het verwerken van afvalstromen naar opnieuw bruikbare materialen en stedelijke (last mile) distributie);

- Bedrijventerreinen zijn van belang voor de stad, maar omgekeerd is de nabijheid van goede stedelijke voorzieningen van belang voor bedrijven/werklocaties (vestigingsfactoren) en is er dus sprake van wisselwerking.

Volgens de Strategie Werklocaties van de MRDH vormen voldoende en kwalitatief sterke bedrijventerreinen een belangrijke voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van de regionale economie. Het ruimtelijk sturen op een marktevenwicht tussen vraag en aanbod en het borgen van een duurzame vitaliteit van bedrijventerreinen vormen gezamenlijk de hoofddoelstellingen van de MRDH als het gaat om bedrijventerreinen.

Bedrijventerreinen: behoefteeraming

Op basis van een prognose van de groei van de werkgelegenheid, de historische uitgifte en de vervangingsvraag is een kwantitatieve extra vraag naar bedrijventerreinen in Schiedam bepaald van ca. 17 tot 21 ha tot 2030 (onderzoek adviesbureau BSP, 2021).

Bedrijventerreinen: uitgangspunten / strategie

Op basis van de voornoemde factoren en uitgaande van onze missie en visie ten aanzien van de ontwikkeling van een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat, met kwalitatief en kwantitatief passende werkgelegenheid en de speerpunten Maken en Beleven, komen we tot de volgende uitgangspunten voor Schiedamse bedrijventerreinen:

**1 (Behouden en realiseren van)
Voldoende en passende fysieke ruimte en
milieuruimte voor bedrijvigheid, in het
bijzonder voor (vestiging en uitbreiding
van) de innovatieve maakindustrie en/of
clusterversterkende bedrijven.**

We doen dat door:

- a) behoud van het bestaande bedrijfsareaal op bedrijven-terreinen, e.e.a. conform de ontwikkelkaders van de gebiedsontwikkelingen en inclusief de gronden op het terrein Kethelvaart;
- b) ontwikkeling van nieuwe bedrijfslocaties (met name in 's-Graveland Noord) en inzet op het beschikbaar maken en opnieuw in gebruik kunnen nemen van complexe bestaande kavels (met name het slibdepot in de Wilhelminahaven);
- c) beter benutten van bestaande bedrijfsground door herstructurering en herverkaveling, het creëren van schuifruimte en uitgifte van braakliggende kavels;
- d) beter benutten van bestaande bedrijfsground door (inzet op) een optimaal gebruik van beschikbare milieuruimte: met name het zoveel mogelijk inzetten van bedrijfskavels in hogere milieucategorieën voor innovatieve maakindustrie

en/of clusterversterkende bedrijven, die deze milieuruimte daadwerkelijk nodig hebben;

- e) beter benutten door verdichting op en intensiever gebruik van bedrijfskavels, door meerlaags grondgebruik en het stapelen van functies (bijvoorbeeld kantoorruimte, parkeerplaatsen of leisure voorzieningen op bedrijfsruimtes en meerlaagse bedrijfsruimtes), of het delen van faciliteiten (bijvoorbeeld parkeren in gedeelde voorzieningen, gemeenschappelijk gebruik kantines, vergaderruimtes). Kansrijke instrumenten om meerlaags grondgebruik te stimuleren, zijn het toestaan van voldoende bouwhoogte, een minimale floor/space index en grondprijskortingen voor bedrijfsruimten op hogere lagen. Nader onderzoek naar goede praktijkvoorbeelden is nodig.

- f) functiemenging: het combineren van functies binnen gebieden, met name die van wonen en werken (variërend van een bedrijfsgebouw tussen woongebouwen tot een werkplaats in de eigen woning), biedt naast een concrete oplossing voor het schaarser worden van ruimte ook kansen voor het creëren van aantrekkelijke woonwerk-interactiemilieus. Lichte bedrijvigheid (tot en met milieucategorie 2) kan vaak goed worden gecombineerd met woonfuncties. Met oog op het behoud en optimaal gebruik van schaarse HMC ruimte op bedrijventerreinen enerzijds, en de mogelijkheden die functiemenging kan bieden voor aantrekkelijke woon-, werk- en recreatiemilieu anderzijds ('beleving'), wordt de komende jaren ingezet op (het zoeken naar innovatieve oplossingen ten behoeve van) functiemenging.

VOORBEELDEN FUNCTIEMENGING

Op het terrein Nieuw-Mathenesse Noord wordt een stedelijk interactiemilieu ontwikkeld, met naast een aanzienlijk woonprogramma ook ca. 25% aan werkfuncties. In de binnenstad zetten we in op het toevoegen van ambachtelijke bedrijvigheid. Hiermee bereiken we verschillende doelen: een optimale mix van functies die zorgen voor levendigheid in de stad, het versterken van het economisch vestigingsklimaat en de aantrekkelijkheid van de binnenstad, een beter ruimtegebruik door invulling van leegstaande winkelpanden en het vrijspelen (of vrijhouden) van schaarse bedrijfskavels op bedrijventerreinen.

Voorbeelden van type bedrijven die goed inpasbaar zijn in gemengde werkmilieus Bron: The new London Mix, 2018

g) optimaal benutten van de ligging van bedrijfskavels aan het water, ter behoud en versterking van het maritieme cluster en toekomstige mogelijkheden voor vervoer over water ten behoeve van stedelijke distributie: Schiedam beschikt over een aanzienlijk areaal aan bedrijventerrein dat aan water gelegen is en waar bovendien watergebonden en -verbonden bedrijven zijn gevestigd (met name in het maritieme cluster). Met het oog op een toekomstbestendig maritiem cluster en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, zetten we in het gebied Havens in op het bestendigen van deze watergebondenheid en waar mogelijk op versterking. Ook bij andere aan het water gelegen bedrijventerreinen (met name het terrein Nieuwe Maas) onderzoeken we mogelijkheden voor het benutten van de ligging aan vaarwater.

WATERGEBONDEN BEDRIJVENTERREIN

Aan vaarwater gelegen bedrijventerreinen bieden mogelijkheden voor watergebonden en -verbonden bedrijvigheid. Watergebondenheid van een bedrijventerrein wordt gedefinieerd als 'een (deel van een) bedrijventerrein dat aan vaarwater ligt met een vaarklasse van II of hoger met een haven, kade, drijvende laad- en losinstallatie of scheepshelling of -dok (beperkt tot de aan de laad- en losvoorziening liggende kavel)' (PZH, Strategie Bedrijventerreinen). Waterverbonden bedrijvigheid heeft zelf geen laad- en losmogelijkheid, maar is daarvan wel afhankelijk.

Watergebondenheid is een bijzondere eigenschap, vanwege de mogelijkheden voor scheepsbouw en offshore industrie en voor de aan- en afvoer van goederen in het kader van stedelijke distributie (vervoer over water i.p.v. wegtransport) en circulaire economie (recycling, bouwlogistiek). Watergebonden locaties en meer in het algemeen bedrijventerreinen gelegen aan water zijn de afgelopen jaren in regio en provincie steeds schaarser geworden en zullen naar verwachting nog verder onder druk komen te staan, doordat deze interessant zijn voor (transformatie naar) woningbouw. Daarbij wordt de ligging aan het water van bestaande bedrijfskavels vaak niet benut, reden waarom PZH en MRDH inzetten op het behoud van watergebonden bedrijventerreinen en het beter benutten van de ligging aan het water.

Met het oog op zowel de behoefteraming voor bedrijven-terreinen (ca. 17-21 ha extra bedrijfsareaal tot 2030) als de benodigde compensatie voor het te transformeren bedrijven-terrein op Nieuw-Mathenesse, is voor alle Schiedamse locaties geïnventariseerd waar nog ruimte beschikbaar is of gemaakt

kan worden voor nieuwe bedrijvigheid. Tabel 1 geeft hiervan het overzicht. Deze inventarisatie is als uitgangspunt opgenomen in het in 2021 tussen PZH en de gemeente gesloten Woonwerkakkoord Nieuw-Mathenesse.

Locatie	Type ontwikkeling	Totaal ha.	Type werkmilieu en milieucategorie	Verwachte termijn en voorwaarden voor realisatie
Schiedistrict: deelgebied bedrijventerrein 's-Graveland Noord	Ontwikkeling nieuwe locaties Uitbreiding met 2x2,5 ha nieuw bedrijventerrein	Ca. 5	Industrieel werkmilieu, Milieucategorie 3 (mogelijk 4.1)	Betreft wijzigingsbevoegdheid; terreinen komen beschikbaar op voorwaarde van een inrichtingsplan, waarin o.a. de diverse bestemmingen in het gebied (recreatie, verstedelijking rondom toekomstig station Kethel), worden gecombineerd en geborgd (verwachting ca. 2 jaar)
Havens: slibdepot	Ontwikkeling/ Beter benutten	Ca. 7	Maritiem werkmilieu, Milieucategorie t/m 5.1	Verwacht binnen ca. 5 jaar vanaf 2021. Voorwaarde: sanering
Havens: Wilhelminahaven zuidelijk deel	Beter benutten (uitgifte braakliggende kavels; herstructurering)	Ca. 2,5	Maritiem werkmilieu Milieucategorie t/m 5.1	Verwacht binnen max. ca. 3 jaar voor zuidzijde, noordzijde is afhankelijk van slibdepot ontwikkeling
Nieuw-Mathenesse: o.a. deelgebied Nieuwe Maas en zuidpunt Gustoweg	Beter benutten (uitgifte braakliggende kavels)	Ca. 3,5 (NB: in het deelgebied Distilleercluster heeft het bedrijf Nolet op eigen terrein bovendien ca. 1 ha. beschikbaar voor geplande uitbreiding)	Industrieel en klassiek kleinschalig werkmilieu Milieucategorie t/m 3.2	In principe per direct uitgeefbaar; uitgaande van nieuw bestemmingsplan en procedure Ruimtelijk raamwerk: tot 2 jaar
Nieuw-Mathenesse: noordelijk deel	Funciemenging (ontwikkeling stedelijk interactiemilieu)	20-40.000 m ² werkruimte	Stedelijk interactiemilieu Milieucategorie 1-2	Gelijk aan woningbouwontwikkeling

Tabel 1: overzicht nieuwe bedrijfslocaties, beter benutten en funciemenging

Als alle genoemde mogelijkheden tot ontwikkeling komen, kan er in de komende 5 tot 10 jaar in totaal ca. 18 ha extra aan bedrijventerrein (beter) worden benut. Dit is binnen de marge van de kwantitatieve behoefte. Naast de genoemde mogelijkheden zijn op bedrijventerrein 's-Gravelandsepolder bovendien diverse braakliggende kavels reeds in ontwikkeling in het kader van de herstructureringsaanpak (totaal ca. 4 ha.). Uitgaande van een terreinquotiënt (ruimtegebruik per werknemer) op bedrijventerreinen in Schiedam van circa 155 m², zou de extra ruimte van 18 ha bedrijventerrein bij benadering plaats kunnen bieden aan ruim 1150 arbeidsplaatsen. Ook ten aanzien van het type werkmilieu zal met voornoemde mogelijkheden grotendeels worden voldaan aan de toekomstige behoefte. Alleen het klassiek kleinschalige werkmilieu staat enigszins onder druk en verdient dan ook aandacht.

2 (Behouden en realiseren van)
Een veerkrachtig en robuust vestigingsklimaat en bijbehorende economische structuur, met sterke en toekomstbestendige bedrijfsclusters.

We doen dat door:

a) ruimte te (blijven) bieden aan diverse werkmilieus: afhankelijk van locatie specifieke eigenschappen, ruimtelijke

mogelijkheden en gevestigde bedrijvigheid worden bedrijventerreinen in verschillende werkmilieus ingedeeld. Bij behoefteramingen wordt van deze kwalificaties uitgegaan. Op Schiedamse bedrijventerreinen is al een divers palet aan werkmilieus aanwezig, van klassiek kleinschalig tot industrieel en maritiem. Hier kan niet alleen een breed scala aan bedrijfstypen en -branches goed functioneren maar kunnen ook volledige economische ketens van bedrijven (o.a. afnemers, toeleveranciers, reparatie- en onderhoudsbedrijven) gevestigd zijn. Hiermee complementeren en versterken terreinen, werkmilieus en bedrijfsbranches elkaar en zorgen zij voor een robuuste, maar ook flexibele economische structuur die minder vatbaar is voor conjunctuurbeweging en crises.

b) focus op kansrijke en profiel/clusterversterkende doelgroepen, die het aanzien en de economische structuur van de terreinen en van belangrijke Schiedamse clusters versterken: het consequent doorvoeren van een duidelijke profilering en inzet op kansrijke doelgroepen versterkt de herkenbaarheid van werklocaties en de interactie tussen gerelateerde bedrijven en zorgt daarbij voor het efficiënte benutten van de beperkt beschikbare ruimte. Tabel 2 geeft een globaal overzicht van doelgroepen voor de diverse terreinen, gekoppeld aan de verschillende werkmilieus.

Bedrijventerrein	Type werkmilieu	doelgroepen
Kethelvaart	Klassiek kleinschalig	- Kleinschalige bedrijvigheid tot 500 m² - Wijkverzorgende en ambachtelijke bedrijvigheid
Havens (Vijfsluizen en Wilhelminahaven)	Maritiem werkmilieu	- Maritieme maak- en kennisindustrie, engineering, toeleveranciers - Watergebonden en -verbonden bedrijven - Havengebonden kantoren
Nieuw-Mathenesse	- Noordelijk deel: Stedelijk interactie-milieu (mix wonen en werken) - Gustoweg: Klassiek kleinschalig - Distilleercluster & Nieuwe Maas: industrieel werkmilieu	- Kleinschalige bedrijvigheid voor creatief ambachtelijk, food, reparatie, engineering, design, startups - Stadsverzorgende bedrijvigheid - Productie, distilleerders/drankproducenten, stadsdistributie
Spaanse Polder (SchieDistrict)	- Industrieel werkmilieu - Klassiek kleinschalig - A20 zone: gemengd kantorenmilieu	Dienstverlenende en stadsverzorgende bedrijvigheid
's-Graveland (SchieDistrict)	- Industrieel werkmilieu - A20 zone: gemengd kantorenmilieu	- Maakindustrie, mechatronica en fijnmechanica - Circulaire en duurzame economie - Stadslogistiek, groothandelsbedrijven - Bedrijfsgebonden en aan bedrijventerrein gerelateerde kantoren - Bedrijven met showrooms
Schieveste (SchieDistrict)	Gemengd kantorenmilieu (verder hoofdzakelijk woongebied)	- Regionale hoofdkantoren - Kleinschalige units voor zzp'ers en kleine bedrijven - Flexibele kantoor- en coworking-concepten - Informatie en communicatie, advies en onderzoek

Tabel 2: werkmilieus en (kansrijke) doelgroepen

DEFINITIES

Maritiem

Een netwerk van bedrijven in de maritieme (maak)industrie, inclusief toeleveranciers op doorgaans kade gebonden en –verbonden kavels. Het gaat hier niet om zeehaventerreinen.

Stedelijk interactiemilieu

Een werkmilieu dat bepaald wordt door zijn stedelijkheid. Een rijke cultuurele omgeving met vele voorzieningen, een onderscheidende kwaliteit van de leefomgeving, vele informele ontmoetingsplekken en een brede attractiviteit (nationaal en internationaal) om te werken, te wonen en te bezoeken. Het is een interessante vestigingslocatie voor talent, kent een grote hoeveelheid aan startups en ZZP'ers en tegelijkertijd ook grotere (inter)nationale bedrijven.

Hoogwaardig werkmilieu, kantorenmilieu

Een hoogwaardig werkmilieu kenmerkt zich door de aanwezigheid van met name kantoorgerelateerde bedrijfsfuncties op een bedrijventerrein. Het betreft veelal verzamelgebouwen, waar bedrijven uit bijvoorbeeld de zakelijke dienstverlening zich vestigen. Bij voorkeur is een hoogwaardig werkmilieu multimodaal bereikbaar en zijn er voorzieningen aanwezig.

Klassiek kleinschalig

Een traditioneel werkmilieu met een diversiteit aan bedrijven op overwegend kleine kavels. Bedrijventerreinen met een klassiek, kleinschalig werkmilieu zijn ook geschikt om kleinschalige activiteiten uit andere werkmilieus te huisvesten, bijvoorbeeld kleinschalige logistiek (kavels < 1,5 ha, stadsdistributie) of productie met een lage milieu-/hindercategorie. Dit sluit niet uit dat er enkele zwaardere bedrijven zijn gehuisvest of grotere kavels aanwezig zijn, vaak mogelijk gemaakt door zonering. Dit type terreinen is belangrijk voor de werkgelegenheid en dynamiek in stedelijke gebieden en kernen.

Industrieel werkmilieu

Een werkmilieu met een industrieel karakter, waarbinnen bedrijven op zowel kleine als grote kavels, veelal met hogere milieucategorieën, produceren en verwerken.

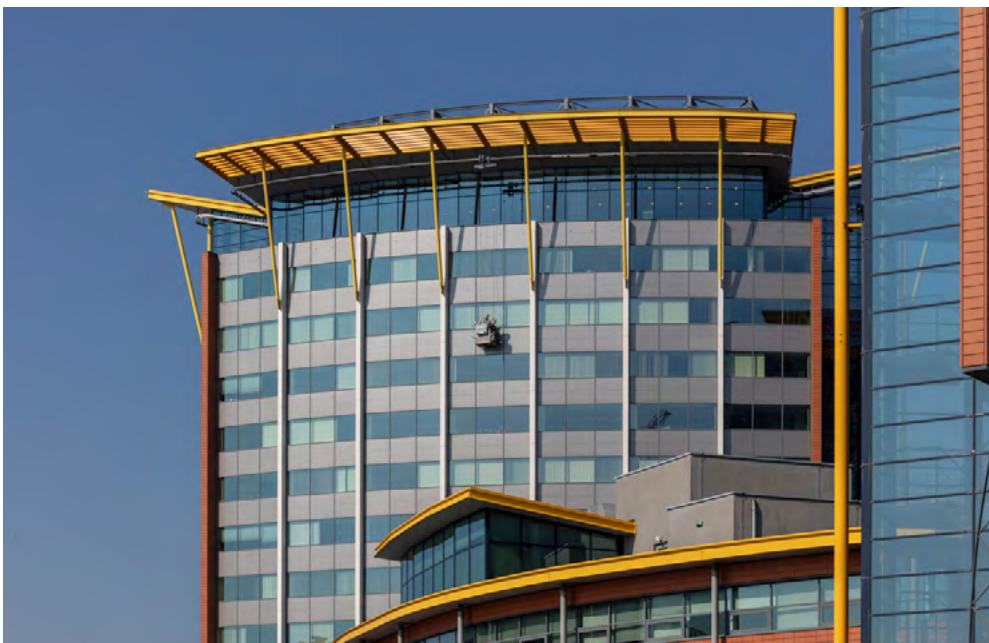
**3 (Behoud en/of realiseren van)
Kwalitatief hoogwaardige en duurzame
bedrijventerreinen.**

We doen dat door:

- a) versterken van de organisatiegraad en samenwerking tussen ondernemers: voor brede inzet op hoogwaardige kwaliteit en verduurzaming van bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen is betrokkenheid van ondernemers en eigenaren van bedrijfspandgoed van belang en zijn sterke stakeholdersverbanden nodig, bij voorkeur gekoppeld aan financieringsmogelijkheden zoals ondernemersfondsen.
- b) benutten van duurzaamheidskansen via bouw, gebruik van hernieuwbare energie, duurzame logistiek, toepassen van klimaat adaptieve maatregelen en (ruimte voor) circulaire economie: Binnen de MRDH heeft Schiedam zich gecommitteerd aan de Roadmap Next Economy. De hierin benoemde uitgangspunten en transitiepaden vormen een samenhangende strategie (inclusief bijbehorend actieprogramma), die nodig is om de nieuwe economie concreet vorm te geven. Bedrijventerreinen spelen een essentiële rol bij de ontwikkeling naar een circulaire economie en het

realiseren van de energietransitie (en daarmee het voldoen aan de klimaatopgave). Op bedrijventerreinen vindt de bulk van productieprocessen plaats, van grondstoffen of halffabrikaten naar eindproducten en rest-/afvalstromen. Daarbij bieden bedrijventerreinen de fysieke en milieuruimte voor opslag, recycling, logistiek en bewerking van (rest-) materialen (bijvoorbeeld een grondstoffenbank) en benodigde ruimte voor stadsdistributie. Bedrijventerreinen zijn daarnaast grootverbruikers van energie: naar schatting 60% van het energieverbruik in de Nederlandse economie vindt plaats op bedrijventerreinen. Dit levert een noodzaak op (of: biedt juist kansen) voor innovatieve maatregelen om energie te besparen en/of te verduurzamen. Gunstig in dit opzicht is dat juist bedrijventerreinen de fysieke en planologische milieuruimte bieden om hernieuwbare energie op te wekken, op te slaan en/of te distribueren. Met name binnenstedelijke bedrijventerreinen kunnen en zullen naar verwachting steeds meer fungeren als schakels/hubs in toekomstige energienetwerken van de stad.

Duurzaam bouwen kan worden gestimuleerd door milieuprestaties van zowel bestaande als te ontwikkelen bedrijfsgebouwen te bepalen (bijvoorbeeld aan de hand van de GPR-methode die binnen verschillende gebiedsontwikkelingen al wordt toegepast).

4.1.2 Kantorenlocaties

Kantorenlocaties in Schiedam

Met ca. 11.000 banen behoort zo'n 30% van de werkgelegenheid in Schiedam tot de kantoorhoudende sectoren. De totale kantorenvoorraad bedraagt ca. 217000 m² bvo (bedrijfsvloeroppervlak). Kantorenlocaties zijn aangewezen gebieden waar (voornamelijk) grotere, zelfstandige kantoren (>1000m²) zijn gevestigd of zich kunnen vestigen.

In Schiedam worden drie kantorenlocaties onderscheiden op basis van ruimtelijke regelgeving: Vijfsluizen; 's-Graveland Zuid (langs De Brauwweg) en het gebied rond station Schiedam Centrum (waaronder het gebied Schieveste).

Recent is de plancapaciteit voor kantoren op Schieveste fors gereduceerd als gevolg van de woningbouwontwikkeling daar en is plancapaciteit toegevoegd langs de noordzijde van de A20 (en de zuidrand van de bedrijventerreinen 's-Graveland Zuid en Spaanse Polder) in verband met de gebiedsontwikkeling SchieDistrict. Hiermee is effectief één kantorenzone ontstaan, in de invloedssfeer van IC/metro/tram/busstation Schiedam Centrum, lopend van het station tot aan het kantoorgebouw aan de De Brauwweg.

Ook buiten de genoemde kantorenlocaties bevinden zich in Schiedam enkele grotere kantoren (o.a. het Stadskantoor en kantoor Woonplus). Hierbij gaat het veelal om oudere solitaire vestigingen.

In de Strategie Werklocaties van de MRDH zijn regionale afspraken over kantorenlocaties opgenomen, met als voornaamste doel een bij de regionale vraag passende kantorenvoorraad. Het regionale kantorenbeleid stuurt op het kwalitatief versterken van de bestaande voorraad en het onttrekken van incourant(e) aanbod en plancapaciteit. Er wordt, conform provinciale regelgeving, onderscheid gemaakt in de volgende locatietypen: grootstedelijke toplocaties, centrum/Intercity-stationslocaties, ov-knooppuntlocaties, snelweglocaties en overige locaties (waaronder campus- en specifieke clustergebonden kantoren zoals bij luchthavens en havens), elk met een eigen ontwikkelrichting.

Het gebied rondom station Schiedam Centrum, een centrum/IC-stationslocatie, biedt veel perspectief voor de ontwikkeling van zelfstandige kantoren. Dit vanwege de centrale ligging, een optimale en multimodale bereikbaarheid en de beschikbaarheid van een aanzienlijke plancapaciteit (ca. 40.000 m²).

Op Vijfsluizen is nog 12.750 m² plancapaciteit beschikbaar voor havengerelateerde kantooruimte.

Behoefteraming kantoren Schiedam

De vraag naar kantoren tot 2030 is in beeld gebracht op basis van een prognose van de werkgelegenheid, de vervangingsvraag, de historische opname en ontwikkelingen in kantoorgebruik. Hieruit blijkt dat met de nog beschikbare plancapaciteit voor kantoren van ca. 52.750 m², in 2030 wordt uitgekomen op +/- 5000 m²: verwachte vraag en aanbod zijn dus vrijwel in evenwicht. Zowel kwantitatief als kwalitatief is er voldoende marktruimte beschikbaar (berekening Bureau Stedelijke Planning, ladderonderbouwing kantoren, 2021).

Kantorenlocaties: uitgangspunten / strategie

Op basis van de voornoemde factoren en uitgaande van onze missie en visie ten aanzien van de ontwikkeling van een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat, met kwalitatief en kwantitatief passende werkgelegenheid en de speerpunten Maken en Beleven, komen we tot de volgende uitgangspunten voor Schiedamse kantorenlocaties:

- 1 **Ontwikkeling van nieuwe zelfstandige kantoren alleen op de daartoe aangewezen, goed en multimodaal ontsloten kantorenlocaties; optimale benutting van aanwezige OV-mogelijkheden.**
- 2 **Beschikbare plancapaciteit voor kantoren benutten voor het versterken van de economische structuur, de aanwezige maakclusters en/of de profilering van een gebied/terrein.**
- 3 **(Inzet op) Het verplaatsen van kantoren van minder goede en incourante plekken naar de aangewezen kantorenlocaties, wanneer zich daartoe mogelijkheden voordoen (waarbij tevens ruimte kan worden vrijgespeeld voor nieuwe ontwikkelingen).**

4.1.3 Detailhandelslocaties

Detailhandelslocaties/voorzieningencentra in Schiedam

Detailhandelslocaties zijn werklocaties waar consumenten producten en diensten direct bij ondernemers en/of bij ondernemingen kunnen afnemen. Afhankelijk van grootte en verzorgingsgebied zijn in detailhandelslocaties, naast reguliere winkels en supermarkten met dagelijks en niet-dagelijks aanbod, vaak ook horecabedrijven, dienstverleners, leisure voorzieningen en culturele en maatschappelijke voorzieningen te vinden. Naast aanzienlijke werkgelegenheid leveren de gezamenlijke detailhandelslocaties inwoners van de stad zowel essentiële voorzieningen als ook diverse recreatieve voorzieningen en mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding. Goed functionerende, aantrekkelijke detailhandelslocaties met een passend aanbod en diverse faciliteiten zijn daarom van groot belang voor zowel de stedelijke economie als het welzijn van inwoners.

Fysieke detailhandel, met name in het niet-dagelijkse segment, staat onder druk als gevolg van online concurrentie en mobiele, kritische consumenten, die ervoor kiezen optimaal gebruik te maken van de ruime keuze aan winkelmogelijkheden en vrijetijdsbesteding. Er wordt steeds meer waarde gehecht aan beleving bij het winkelen en dus aan winkelgebieden met een hoge verblijfswaarde, zowel voor wat betreft andere, aanvullende functies (horeca, dienstverlening etc.) als ook voor een aantrekkelijke omgeving.

Gelet op de geografie en samenstelling van het winkelaanbod en fysieke barrières (met name de A20) zijn er in Schiedam twee betrekkelijk autonoom functionerende stadsdelen te onderscheiden met elk één dominant hoofdwinkelcentrum: Schiedam Noord (deel boven A20) met het Hof van Spaland en Schiedam Zuid (deel onder de A20) met de binnenstad. Eventuele effecten van ontwikkelingen in de detailhandel zullen zich primair op dit schaalniveau voordoen. In Noord is de structuur helder en op hoofdlijnen op orde. Rondom het centraal gelegen Hof van Spaland ligt een viertal kleine buurtcentra in planmatig opzicht evenwichtig verspreid, met allemaal één moderne supermarkt als trekker (alleen in Malmö is de supermarkt kleiner dan 1.000 m² winkelvloeroppervlakte/wvo). Met uitzondering van het Hof van Spaland zijn deze centra allen relatief nieuw of (deels) vernieuwd, met redelijk tot goede parkeervoorzieningen en weinig tot geen leegstand. Daarnaast is er nauwelijks sprake van verspreid winkelaanbod. In Zuid zijn het centrum/de binnenstad en de twee wijkwinkelcentra aan de Mgr. Nollenslaan en Groenelaan de voornaamste aankooplocaties, allen voorzien van één of meer moderne supermarkten. Daarnaast is sprake van een versnipperde detailhandelsstructuur, met veel kleinschalige bewinkeling, minisupers en een verspreid gelegen aanbod. De gemiddelde omvang van supermarkten is relatief klein (644 m² versus 1.285 m² in Noord) en dit geldt ook voor het aantal supermarktmeters per 1.000 inwoners (197 versus 264 in Noord). In de wijk West is geen supermarkt van moderne omvang (groter dan 1.000 m² wvo) gevestigd. De consumentenverzorging is daardoor niet optimaal.

Naast de bestaande locaties worden nieuwe ontwikkelingen in de detailhandel verwacht als gevolg van woningbouwontwikkeling op onder meer Schieveste, Toernooiveld en in Schiedam Oost.

In vier winkelgebieden is sprake van een samenwerkingsverband tussen ondernemers: Binnenstad (centrummanagement) en Hof van Spaland, Mgr. Nolenslaan en Groenelaan (winkeliersverenigingen). De meeste winkelgebieden zijn momenteel goed bereikbaar. Wel is in sommige winkelgebieden sprake van een hoge parkeerdruk.

Het provinciaal detailhandelsbeleid richt zich op concentratie en clustering van detailhandel in de centra van steden, dorpen en wijken en het tegengaan van verspreid aanbod. PZH heeft het centrum van Schiedam aangemerkt als één van de 17 te optimaliseren middelgrote centra in Zuid-Holland, waarvoor de provincie streeft naar kwalitatieve versterking. Voor de centra met een lokale functie (focus op dagelijkse boodschappen) biedt de provincie ruimte voor maatwerk. De Regionale Detailhandelsagenda, opgenomen in de Strategie Werklocaties van de MRDH, sluit aan op het provinciale beleid. Naast concentratie van detailhandel in sterke centra is het bieden van meer verblijfskwaliteit in winkelgebieden (van place to shop naar place to be, 'Niet meer, maar beter') het voornaamste uitgangspunt binnen het detailhandelsbeleid.

Marktruimte detailhandel

Om uitspraken te kunnen doen over het optimaliseren van de winkelgebieden/structuur is de huidige en toekomstige marktruimte (tot 2030) bepaald voor Schiedam als geheel en meer specifiek voor het noordelijk en zuidelijk deel van Schiedam (BRO, distributie planologisch onderzoek Schiedam, 2019). Een inschatting van het economisch functioneren komt tot stand door het uitwerken van een marktbenadering, waarin de vraagzijde (bevolkingscijfers, bestedingsniveau), koopstroomcijfers en de aanbodzijde tegen elkaar worden afgezet. In de marktruimteberekening is gekeken naar trends en ontwikkelingen, waaronder de te verwachten bevolkingsgroei en de toenemende invloed van het online winkelen. Ten aanzien van het huidig en toekomstig functioneren zijn de volgende conclusies te trekken:

Dagelijks: in de bestaande situatie functioneert het dagelijks aanbod op gemeenteniveau ongeveer 10% onder het landelijke gemiddelde (vloerproductiviteit van € 7.225,- per m² wvo t.o.v. € 7.984,- landelijk). Dit kan worden verklaard door het ruime aanbod aan kleinschalige minisupermarkten, die doorgaans met een gemiddeld lagere vloerproductiviteit rendabel functioneren. Wanneer het huidig functioneren als norm voor de toekomst wordt gehanteerd, ontstaat er vanwege de bevolkingstoename richting 2030 maximaal circa 3.150 m² wvo aan uitbreidingsruimte. Deze concentreert zich met name in het zuidelijk deel van Schiedam (circa 2.400 m² wvo).

Niet-dagelijks: de niet-dagelijkse artikelensector functioneert op gemeenteniveau zowel in het heden als in de toekomst rond een gezond gemiddelde wat voor het aanbod in Schiedam mag worden verwacht. Uitgesplitst naar delen van de stad, ontstaat er richting 2030 enige marktruimte in Noord (maximaal circa 800 m² wvo) en beperkte ruimte in Zuid (circa 200 m² wvo).

Strategie detailhandelsgebieden/voorzieningencentra

Op basis van de voornoemde factoren, en uitgaande van een sterk, aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat en een optimaal commercieel voorzieningenniveau voor bewoners en bezoekers en de speerpunten Maken en Beleven, komen we tot de volgende uitgangspunten ten aanzien van de Schiedamse detailhandelslocaties.

1 Een robuuste, duidelijke en goed functionerende stedelijke hoofdwinkelstructuur, met evenwichtig verspreide, complementaire winkelcentra met een passend aanbod en een passende bereikbaarheid met:

- de binnenstad als multifunctioneel hoofdwinkelcentrum voor Schiedam en de regio, met de weekmarkt, speciaalzaaken en winkelketens in een evenwichtige en aantrekkelijke mix met horeca, dienstverlening en ambachtelijke bedrijvigheid en met een hoge toeristisch-recreatieve en culturele attractiviteit;

- het Hof van Spaland en de directe omgeving als stadsdeelcentrum en als belangrijk voorzieningencentrum voor Schiedam Noord;
- enkele sterke wijkwinkelcentra, met name gericht op de dagelijkse boodschappen (o.a. Groenelaan, Nolenslaan), met eigentijdse supermarkten als publiekstrekkingen;
- diverse kleinere buurtcentra en winkelstrips gericht op de directe omgeving.

2 Sterke, aantrekkelijke en toekomstbestendige winkelgebieden.

We doen dat door:

- a) concentratie van detailhandel (en andere publieksgerichte functies) in winkelgebieden en beperken van verspreide bewinkeling. Uitgangspunt is alleen uitbreiding of nieuwvestiging van detailhandel in of aansluitend bij de bestaande (kansrijke) winkelgebieden, met als enige mogelijke uitzondering een situatie waarin sprake is van een sterke toename van bewoners in een straat of wijk ten gevolge van woonontwikkeling. Naast het tegengaan van het verzwakken van gebieden (en daarmee leegstand), levert concentratie van functies meerwaarde op in de zin dat bedrijven zo profiteren van elkaars nabijheid, wederzijdse aantrekkingskracht en gemeenschappelijke faciliteiten. Voor de consument betekent het vooral gemak, overzicht en meer

keuzemogelijkheden. Clustering levert zo meer bezoekers op en zorgt voor een versterking van de concurrentiepositie. Daarnaast draagt concentratie bij aan het beperken van het aantal verkeersbewegingen.

- b) Inzet op een optimale invulling van de consumentenbehoefte, kwaliteitsverbetering en een versterking van de aantrekkelijkheid en belevingswaarde van winkelgebieden (en daarmee het vergroten van de koopkrachtbinding, het deel van de totale bestedingen dat de consument in de woongemeente besteedt). Mede als tegenwicht voor het online winkelen, dat veel gemak maar weinig beleving biedt, zijn aantrekkelijke multifunctionele centra waar altijd iets te beleven valt, kansrijk. Randvoorwaarde hierbij is een goede kwaliteit van de winkelgebieden als geheel: voldoende en passend aanbod, compactheid, aantrekkelijke inrichting, verzorgde buitenruimte, logische routing, goede bereikbaarheid en voldoende en comfortabele parkeervoorzieningen. Die extra belevingswaarde hangt, afhankelijk van het type centrum/winkelgebied, samen met bijvoorbeeld de aanwezigheid van horeca en culturele instellingen (evenwichtige mix van functies), regelmatige evenementen, een zichtbare en ambachtelijke bedrijvigheid, maar zeker ook met de uitstraling van en beleving in de winkels zelf. Dit laatste komt onder meer tot uitdrukking in de klantgerichtheid, mate van specialistische kennis van lokaal betrokken ondernemers en bijvoorbeeld de mogelijkheid om producten te zien, testen, proeven etc.

- c) Stimuleren van sterke samenwerkingsverbanden van ondernemers en vastgoedeigenaren in de winkelgebieden, bij voorkeur gekoppeld aan financieringsmogelijkheden voor gebiedsversterkende activiteiten, zoals ondernemersfondsen.

Hoofdstructuur Detailhandelslocaties

De in onderstaande tabel 3 opgenomen hoofdstructuur detailhandelsgebieden is tot stand gekomen op basis van een analyse van de eigenschappen van diverse Schiedamse winkelcentra (onderzoek BRO, 2019). Onder meer de volgende aspecten zijn per winkelgebied getoetst: aanbod, leegstand, ruimtelijke structuur, parkeersituatie, bereikbaarheid, uitstraling van openbare ruimte en vastgoed, de verzorgingsfunctie/grootte van verzorgingsgebied, het economisch functioneren en kansen en bedreigingen vanuit algemene trends en vanuit plannen in de omgeving.

Niet alle locaties waar winkels zijn gevestigd, zijn opgenomen in de tabel. Dit zijn locaties die niet (meer) als winkelgebied zijn aan te merken door een gebrek aan samenhang en een beperkt totaalaanbod, bijvoorbeeld Sint Liduinastraat, Dieselstraat/Lorentzlaan, 's Gravelandseweg en Nieuwlandplein. Als zodanig zijn deze gebieden geen onderdeel meer van de hoofdwinkelstructuur, al kunnen afzonderlijke winkels wel bestaansrecht hebben als buurtvoorziening. De daar gevestigde supermarkten (Lidl in de Dieselstraat, Sahan aan het Nieuwlandplein en Coöp op de 's Gravelandseweg) worden als solitaire supermarkten beschouwd.

Positie in structuur	Winkelgebied	Winkelaanbod (WVO m², jan 2020)	Kenmerk	Aandachtspunten
Hoofdwinkelcentrum	Binnenstad	24.559	• Functie voor gemeente en toerisme • Recreatief en boodschappen	Optimaliseren ruimtegebruik en recreatieve functie. Gerichte actie wordt uitgevoerd met als doel optimalisatie: aanpak structurele leegstand in combinatie met meer focus op dagelijks aanbod en recreatieve detailhandel, passend bij toeristisch-recreatief profiel (speciaalzaken, ambachten en evt. kleinschalige city store supermarkt of vershal). Toewerken naar evenwichtige mix van winkelen, uitgaan, cultuur, ambachten, diensten en wonen.
Stadsdeelcentrum	Hof van Spaland	7.652	• Functie voor Noord • Boodschappen+	Relatief gunstig toekomstperspectief door omvang en eigen verzorgingsgebied, perspectief hangt echter nadrukkelijk samen met noodzakelijke vernieuwing. Optimaliseren aanbod en vernieuwen (renovatie) zijn wenselijk. Daarmee ontwikkelroute naar positie binnen stadsdeelcentrum.
Wijkwinkelcentrum	Nolenslaan	3.999	• Wijkverzorgende functie • Boodschappen+	Toekomstperspectief is goed, aandachtspunt is de toekomstige positionering van supermarkten in relatie tot de langgerekte structuur. Westzijde van het gebied biedt hiertoe mogelijk ontwikkelkansen.
	Groenelaan (De Gorzen)	2.682	• Wijkverzorgende functie • Boodschappen+	Langgerekte structuur van het gebied en versnipperd aanbod. Verdere concentratie en clustering van detailhandelsaanbod aan noordelijk deel van de straat rondom de aanwezige supermarkt is wenselijk.
Buurtwinkelcentrum	Woudhoek	1.739	• Buurtverzorgende functie • Boodschappen	Hoge parkeerdruk vormt aandachtspunt.
	Malmö	1.011	• Buurtverzorgende functie • Boodschappen	Aanwezige supermarkt heeft een eigen verzorgingsgebied, maar er is geen sprake van overig winkelaanbod (wel horeca en dienstverlening). Versterking detailhandelsaanbod binnen bestaande bebouwing is wenselijk.
	Contrabas	2.078	• Buurtverzorgende functie • Boodschappen	Geen
	Borodinlaan	1.218	• Buurtverzorgende functie • Boodschappen	Geen
	Rubensplein	1059	• Buurtverzorgende functie • boodschappen	Gebied heeft buurtfunctie, maar een supermarkt van moderne omvang ontbreekt (en is niet in te passen). Er is weinig samenhang in het aanbod.
	Schieveste	-	• Buurtverzorgende functie en functie OV • Boodschappen	Gebied nog te ontwikkelen. Op basis van voorzieningenonderzoek voor het te ontwikkelen nieuwe woongebied, is hier ruimte voor een stadssupermarkt van moderne omvang en enig aanvullend aanbod (totaal inclusief bestaande stationsvoorzieningen ca. 1250-2000m²). Ontwikkelmogelijkheden bezien in samenhang met consumentenvoorziening in Oost (zie Lidl Dieselstraat).

Tabel 3: Schiedamse detailhandelsstructuur

Vervolg op volgende pagina >>

Positie in structuur	Winkelgebied	Winkelaanbod (WVO m ² , jan 2020)	Kenmerk	Opmerkingen
Solitaire supermarkt	Lidl Dieselstraat	765	• Buurtverzorgende functie	Supermarkt heeft te beperkte omvang voor toekomstbestendige consumentenverzorging in Oost, maar uitbreiding is op de huidige locatie niet mogelijk. (Woon-)ontwikkeling Schieveste e.o. biedt mogelijk kansen.
	Coöp 's Gravelandse-weg	847	• Buurtverzorgende functie	Geen
	Sahan Nieuwlandplein	878	• Buurtverzorgende functie	Toekomstperspectief voor de supermarkt is redelijk tot goed (bedient specifieke doelgroep). Perspectief van locatie Nieuwlandplein als winkelgebied is matig. Verbetering van de aansluiting met winkelcentrum Mgr. Nolenslaan is wenselijk.
	Toernooiveld	-	• Buurtverzorgende functie	Gebied nog te ontwikkelen, beoogde locatie voor een to go-supermarktformule gericht op consumentenverzorging in West en het nabijgelegen haventerrein (plancapaciteit detailhandel 500-750 m ²)
Speciaal Winkelgebied	Stationsplein	584	• Gemeenteverzorgende functie	Toekomstperspectief is goed, voornamelijk in relatie tot de verdere ontwikkeling van het stationsgebied/Schieveste. Als OV-knooppunt heeft de locatie een eigen verzorgingsfunctie.

Tabel 3: Schiedamse detailhandelsstructuur

4.1.4 Horeca

Horecabedrijven vormen een belangrijke (sociaal-)economische factor voor het vestigingsklimaat in het algemeen en het Schiedamse in het bijzonder. Horeca is een zeer diverse bedrijfsbranche en draagt in hoge mate bij aan de aantrekkingskracht van de stad en haar winkel-/verblijfsgebieden, de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in de wijken en bedrijventerreinen en de lokale werkgelegenheid. De horecabranche als geheel is bovendien een belangrijke klant van een aanzienlijk deel van het MKB en de groothandelsbedrijven in de regio.

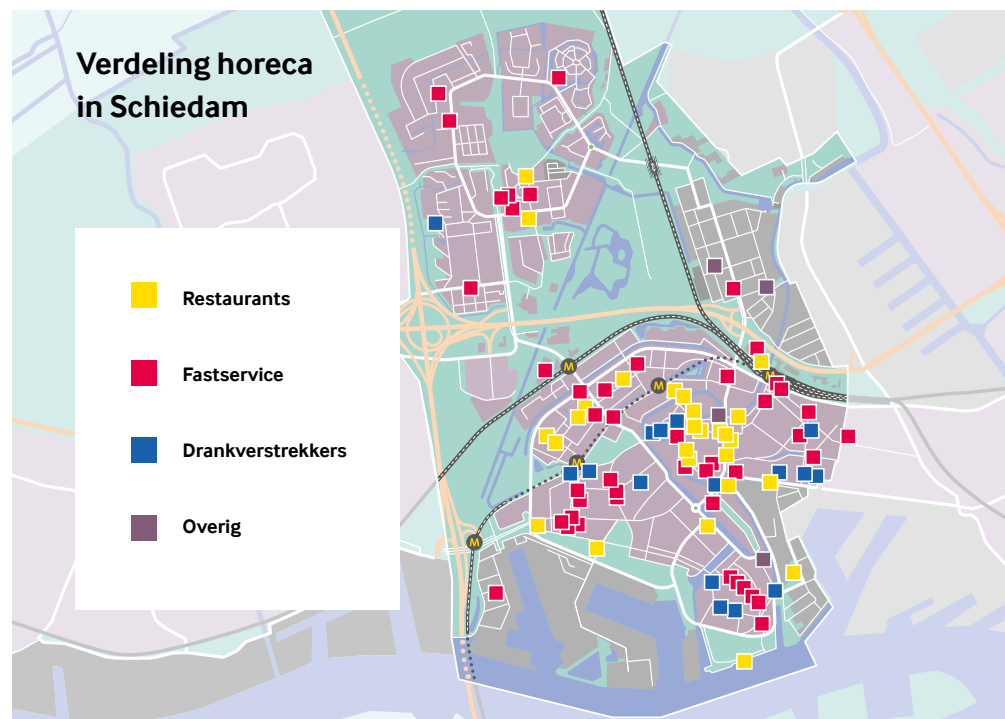
Het gebiedsgerichte beleid ten aanzien van horecabedrijven wordt voor een belangrijk deel bepaald door het Horecabeleid Schiedam. Dat beleid is gebaseerd op openbare orde aspecten uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en het exploitatievergunningstelsel. Uitgangspunt van het horecabeleid is dat de aanwezigheid van uitnodigende horeca de aantrekkelijkheid van Schiedam vergroot, zowel op het gebied van wonen en recreëren als ook werken. Een algemeen streven is daarom om kwalitatief hoogwaardige en aantrekkelijke horeca in Schiedam te hebben, die gericht is op zowel inwoners van Schiedam als bezoekers van de stad, zowel overdag als 's avonds.

In de recente actualisatie van het horecabeleid (januari 2021) is voor wat betreft het gebiedsgerichte beleid, het voormalige maximumstelsel voor (bepaalde typen) horecabedrijven losgelaten. Vestiging van horecabedrijven volgt nu grotendeels de gegeven mogelijkheden in het bestemmingsplan.

Tezamen met eerder doorgevoerde verruiming van exploitatiemogelijkheden (o.a. openingstijden) en verlaging van regeldruk is het vestigingsklimaat voor aantrekkelijke en diverse horeca in Schiedam verder verbeterd.

Indicatieve marktruimte horeca in Schiedam

In Schiedam zijn in totaal 167 horecabedrijven gevestigd (per maart 2021), waarvan 50 restaurants, 34 café/bars en 74 fastservice zaken (snackbars, grillrooms, lunchrooms, etc.). Op basis van de verwachte bevolkingsgroei en het bestedings-/vraagpotentieel is tot 2030 een indicatieve extra marktruimte berekend van circa 2.500 - 4.100 m² verkoopoppervlakte (berekening BRO, 2021). Dit betreft voornamelijk marktruimte in de recreatieve horeca (drankenverstrekkers en restaurants).

Vanuit ruimtelijk economisch perspectief worden, met het oog op de speerpunten Maken en Beleven de volgende kansen en ontwikkelrichtingen gezien ten aanzien van horeca:

1 Horecabedrijven (met name restaurants, lunchrooms, proeflokalen, cafés) in de Binnenstad als belangrijke publiekstrekkers en smaakmakers, met een voorkeur voor speciale concepten die de belevingswaarde vergroten.

De binnenstad is in de afgelopen jaren steeds meer verkleurd van een winkelgebied naar een recreatief/verblijfsgebied. Kansen voor een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat en een hoogwaardig verblijfsgebied in de binnenstad worden gezien in een evenwichtige mix van functies (winkelen, werken, recreëren, wonen), geconcentreerd in de centrumstraten Broersveld, Broersvest, Dam, Grote Markt, Hoogstraat, Koemarkt, Korte Dam, Land van Belofte, Lange Kerkstraat en Passage. Een gevarieerd horeca-aanbod met goede kwaliteit vormt één van de belangrijkste voorwaarden voor een levendige en aantrekkelijke binnenstad waar altijd wat te beleven valt. Mengvormen van horeca met andere functies zijn in dit kader interessant. Door het toenemend belang dat door consumenten wordt gehecht aan beleving en vermaak, zijn de afgelopen jaren combinaties van detailhandel of bedrijvigheid met horeca binnen één bedrijf populair geworden. Er kunnen echter

bestemmingsplanmatige restricties gelden en er is op basis van de Alcoholwet een verbod op het schenken van alcoholhoudende drank in combinatie met detailhandel in dezelfde ruimte/lokaliteit. Binnen de geldende restricties wordt, met het oog op het kansrijke perspectief van het mengen van functies voor zowel ondernemer als het centrumgebied, gezocht naar mogelijkheden om bijzondere initiatieven mogelijk te maken.

2 Horeca als essentieel onderdeel van de ontwikkeling van het Dutch Distillers District.

Sinds ongeveer tien jaar omarmt de gemeente haar jeneververleden. De opkomst en groeiende populariteit van gin van de afgelopen jaren heeft dit versterkt. Schiedam is al enige tijd bezig met het verwezenlijken van het Dutch Distillers District, een gebied en aparte belevingswereld die voert langs huidige distillateurs, molens, voormalige pakhuizen, branderijen, mouterijen en het Jenevermuseum, vanaf het gedistilleerd cluster op bedrijventerrein Nieuw-Mathenesse via Schie/Buitenhaven/Lange Haven tot en met het voormalige Dirkzwagerterrein in de binnenstad. Vanuit de aanwezigheid van diverse (historische) distilleerderijen bestaan er in het Distillers District kansen voor innovatieve, eigenzinnige horecaformules (bijvoorbeeld combinaties van drankproductie gerelateerde bedrijvigheid en horeca en toerisme), die zich onderscheiden van het reguliere horeca-aanbod elders in stad en regio en de beleving van het gedistilleerd product weten te versterken.

3 Horeca in de woonwijken als versterking en ter verlevendiging van de winkelgebieden/wijkwinkelcentra.

In lijn met het uitgangspunt om winkelfuncties zoveel mogelijk te concentreren in compacte en aantrekkelijke voorzieningencentra, worden vooral kansen gezien voor (winkel ondersteunende) horecabedrijven in de bestaande centra als aantrekkelijke extra consumentenvoorziening. In de gebieden Schieveste en Nieuw-Mathenesse Noord ontstaan nieuwe woonwijken met marktruimte voor horeca, complementair aan de binnenstad (Schieveste: accent op OV-knooppunt en leisure cluster, Nieuw-Mathenesse: accent op gedistilleerd cluster en stedelijk interactie/woonwerkmilieu).

4 Horeca op bedrijventerreinen als ondersteuning van de bedrijvigheid ter plaatse en daarmee als faciliteit ter versterking van het vestigingsklimaat.

Geen horecabedrijven op bedrijventerreinen die gericht zijn op andere klantenstromen, met uitzondering van de langs de snelweg gelegen en aan de snelweg gerelateerde grotere foodcourts, fastfoodketens en zalen- en leisure centra).

Overige vergunningplichtige voorzieningen

Naast bepaalde categorieën horecabedrijven zijn ook diverse andere publieksgerichte bedrijfsbranches vergunnings- of ontheffingsplichtig, waaronder o.a. avondwinkels, coffeeshops en seksinrichtingen. Vestigingsmogelijkheden voor deze branches in Schiedam worden grotendeels bepaald aan de hand van vergunningsvoorwaarden- en vereisten, veelal op basis van Openbare orde en veiligheidscriteria.

4.2 Gebiedsontwikkelingen

In de Kadernota Economie 2016 is de ruimtelijke aanpak voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat vormgegeven aan de hand van vier integrale en gebiedsgerichte opgaven ten aanzien van de economische kerngebieden: Binnenstad, Havens, Nieuw-Mathenesse en SchieDistrict. Deze aanpak is zeer effectief gebleken en heeft al veel concrete resultaten opgeleverd. Inmiddels is er binnen deze vier economische kerngebieden sprake van een gebiedsontwikkeling, met vastgestelde ontwikkelkaders, programma's en projecten.

Een groot deel van de economische ambities en opgaven (zowel ruimtelijk als thematisch) is of wordt gerealiseerd binnen deze vier gebiedsontwikkelingen. Ook de speerpunten Maken en Beleven komen hier al nadrukkelijk tot uiting, met de maakclusters Distillateurs, Mechatronica en Maritiem binnen respectievelijk Nieuw-Mathenesse, SchieDistrict en Havens, en de Binnenstad als culturele en historische plek om te beleven. Als zodanig zijn de vier gebiedsontwikkelingen cruciaal voor de (ruimtelijk-) economische ontwikkeling van Schiedam en vormen zij de pijlers van de Strategie Werklocaties.

In deze paragraaf worden de belangrijkste resultaten en ontwikkelrichtingen van de vier gebiedsontwikkelingen weergegeven en wordt, voor zover van toepassing, ingegaan op hoe de diverse uitgangspunten daarin worden geïntegreerd.

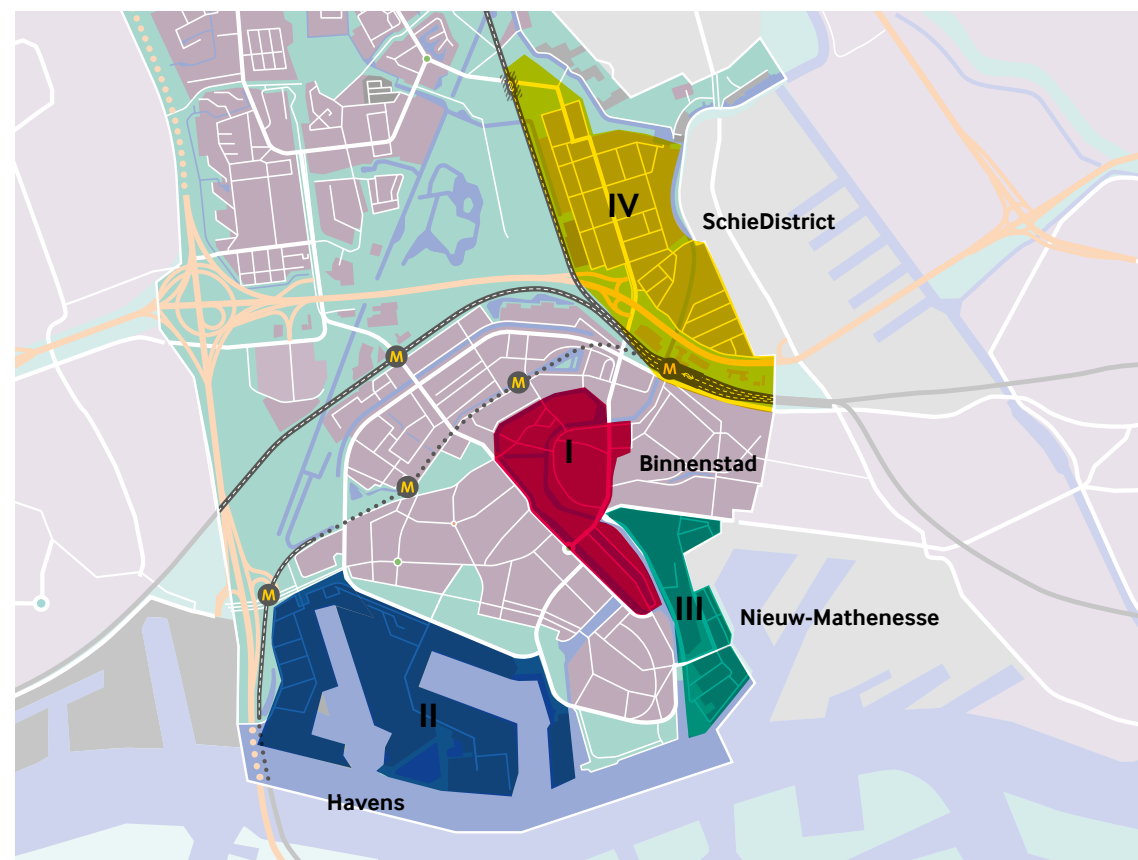
Aan het einde van deze paragraaf is bovendien een gebiedsprofiel van het bedrijventerrein Kethelvaart toegevoegd. Dit terrein vervult een onderscheidende rol binnen het geheel aan typen bedrijventerreinen en werkmilieus in Schiedam, maar maakt als enig terrein geen specifiek onderdeel uit van één van de vier gebiedsontwikkelingen.

I Gebiedsontwikkeling Binnenstad

II Gebiedsontwikkeling Havens

III Gebiedsontwikkeling Nieuw-Mathenesse

IV Gebiedsontwikkeling SchieDistrict

4.2.1 Gebiedsontwikkeling Binnenstad

Ontwikkelkader: Ontwikkelingsvisie voor de Binnenstad 'Stad aan de Schie' (2012), Uitvoeringsprogramma Binnenstad 'Doorpakken, versnellen, afmaken' (2019)

Binnenstad: bereikte resultaten en stand van zaken

De Schiedamse binnenstad is in de Kadernota Economie een strategische gebiedsontwikkeling, maar de aanpak ervan is vastgelegd in de Ontwikkelingsvisie en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's. In 2019 is het Uitvoeringsprogramma Binnenstad 2019-2021 vastgesteld met als ondertitel 'doorpakken, versnellen, afmaken'. Doel blijft een vitale binnenstad om zo de aantrekkelijkheid van Schiedam als vestigingsplaats te versterken.

In de Kadernota Economie is de binnenstad als één van de vier economische kerngebieden onderscheiden. De binnenstad wijkt af van de andere locaties, doordat de historische identiteit en de kwaliteit met historische bebouwing, culturele voorzieningen en economische dragers een belangrijke bijdrage leveren aan het onderscheidende profiel van Schiedam als interessante vestigingslocatie voor bedrijven binnen de gehele gemeente. Sinds de vaststelling van de Kadernota Economie in 2016 is verder gewerkt aan de economische vitaliteit van onze binnenstad. Hierbij zijn nieuwe accenten geplaatst ten opzichte van de Ontwikkelingsvisie voor de binnenstad uit

2012. In het Uitvoeringsprogramma Binnenstad uit 2019 is ingezet op het versterken van de identiteit van Schiedam als historische (jenever)stad, op het versterken van de economische veerkracht door verdere differentiatie in de economische functies van de stad, op het toevoegen van kwalitatief woonprogramma in de binnenstad en op het verbeteren van fysieke verbindingen om zo de verblijfskwaliteit te versterken.

Door samenwerking en co-creatie is de verbreding van de economische functies in onze binnenstad verder vormgegeven. Met name op toeristisch en recreatief gebied zijn functies toegevoegd, zoals hotels en andere overnachtingsfaciliteiten. Voor het profiel van ons winkelgebied is in de acquisitiestrategie stevig ingezet op het aantrekken van ondernemers met het profiel van (innovatief) 'ambacht en makers'. De trend waarbij het aantal winkels in winkelgebieden afneemt, onder andere door de concurrentie met webwinkels, is onderkend. Voor onze belangrijke winkelstraten streven we bewust naar een mix van functies op het gebied van winkelen, werken, wonen en beleven. Dit heeft ook geleid tot het transformeren van winkelpanden naar woonbestemmingen. Door een aantrekkelijke inrichting van het openbaar gebied, zoals bij de Lange Haven Plus, hebben we ingezet op het versterken van de verblijfskwaliteit en het verlengen van de verblijfsduur van bezoekers aan onze stad. Binnen het project Hoogstraat Plus zal, binnen budgettaire mogelijkheden, eveneens worden gestreefd naar verbetering van de omgevingskwaliteit.

Voor de Schiedamse binnenstad geldt al langere tijd een offensieve aanpak van leegstand. Binnen het project Werk aan de Winkel is tot 2018 ingezet op het verbeteren van de fysieke kwaliteit van de particuliere winkel- en horecapanden in onze binnenstad. De inzet op acquisitie en versterking van het ruimtegebruik is gericht op het vullen van deze panden. Door het vaststellen van een leegstandsverordening kreeg de gemeente nieuwe instrumenten in handen om direct met vastgoedeigenaren in gesprek te gaan en gezamenlijk naar oplossingen te zoeken voor leegstaand bedrijfstvastgoed. Door de introductie van stimulerings-, verplaatsings- en transformatiesubsidieregelingen willen we ondernemers verder concentreren in de bij de regeling aangewezen centrumstraten en hen daar een kwaliteitsslag laten maken die gericht is op het versterken van de beleving. Achterblijvend bedrijfstvastgoed in de (bij regeling aangewezen) aanloopstraten dient daarbij zoveel mogelijk te worden getransformeerd naar woningen.

Bij de economische revitalisering zoekt de gemeente samenwerking met culturele instellingen, ondernemers en vastgoedeigenaren. Stichting Centrummanagement Schiedam (SCS) is, als vertegenwoordiger van de binnenstadondernemers, daarbij een belangrijke partner. SHOP, een samenwerkingsverband tussen D&S Vastgoed, Rabobank, SCS en gemeente, versterkt de samenwerking en verbinding tussen de Schiedamse retail- en horecaondernemers. De partners geven inhoud aan het ondernemersloket en zetten in op het

laagdrempelig en lokaal informeren van (nieuwe) ondernemers. Inmiddels heeft SHOP zich ontwikkeld tot een platform voor ondernemers in de horeca en detailhandel in de gehele gemeente. De Winkelmeiden heeft als organisatie de opdracht gekregen om (nieuwe) ondernemers te koppelen aan geschikte panden. De uitbouw van de citymarketingstrategie rond S'DAM werpt zijn vruchten af, wat zich vertaalt in een toenemend aantal bezoekers. De kwaliteit van (het programma van) culturele instellingen en de organisatie van evenementen zijn hier ook debet aan.

De aanpak van de binnenstad, gericht op economische vitaliteit, is succesvol. Het ruimtegebruik is substantieel verbeterd en neemt verder toe door vestiging van nieuwe ondernemers en transformatie van niet-courante winkelpanden naar een andere functie. Het aantal bezoekers stijgt en hetzelfde geldt voor de waardering voor onze stad. Ten opzichte van andere gebieden in de gemeente stijgt de WOZ-waarde van vastgoed in de binnenstad (van zowel woningen als bedrijfspanden) sneller. De investeringsbereidheid in onze binnenstad is fors toegenomen. Dit vertaalt zich in diverse (woningbouw-)projecten, waarbij ook economische functies nadrukkelijk een rol spelen. Dit neemt niet weg dat de effecten van de beperkende maatregelen rond de Covid-19 pandemie op de economische ontwikkeling van de binnenstad tot op dit moment nog niet duidelijk zijn.

Ontwikkelrichting Binnenstad: actualisatie Ontwikkelingsvisie, kansen en uitdagingen vanaf 2021

Deze nieuwe Economische visie biedt de mogelijkheid om het economisch perspectief van onze binnenstad voor de komende periode van 10 jaar te schetsen. Hiertoe is een ruimtelijk economische analyse uitgevoerd (BRO, 2021). Hierbij is rekening gehouden met landelijke trends voor binnensteden, maar ook voor specifieke Schiedamse ontwikkelingen. Met name de geplande uitbreiding met duizenden woningen in en rond de binnenstad (binnenstadslocaties Dirkzwager/Herman Jansen, Nieuw-Mathenesse, SchieDistrict, 's-Gravelandseweg) gekoppeld aan een trend van meer lokaal georiënteerd consumentengedrag, heeft gevolgen voor het economisch perspectief van de binnenstad. De behoefte aan m² voor detailhandel, horeca en andere bedrijvigheid zal niet langer afnemen, maar eerder consolideren en zelfs groeien. Dit vraagt een meer specifiek beleid ten aanzien van onze leegstandsaanpak en transformatie, waarbij met name verdere transformatie van winkels naar wonen in de centrumstraten voorkomen moet worden. Ook is inzet op het dagelijks aanbod kansrijk.

De uitgangspositie van onze historische stad, met het unieke profiel rond jenever en ambacht, blijft een troefkaart voor economische ontwikkeling. Het koesteren en verder versterken van deze identiteit, zoals binnen de aanpak Dutch Distillers District (DDD) wordt voorzien, is waardevol zowel voor het aantrekken en vasthouden van publiek als voor het ontwikkelen van functies op het gebied van leisure, cultuur en logies.

Herman Jansen Beverages, gevestigd in de binnenstad, en het Jenevermuseum zijn voor het economisch profiel van DDD binnen de binnenstad daarbij natuurlijk van bijzondere betekenis. Aanwezigheid van andere bedrijven die aansluiten bij thema's als (innovatief) ambacht en maken versterkt dit verder. De gebiedsontwikkeling in Nieuw-Mathenesse zal in dit profiel complementair worden aan de binnenstad. Bij andere gebiedsontwikkelingen is een mix van binnenstedelijke functies, ook economische, van meerwaarde. Dit versterkt de beleving in de stad. Verblijfskwaliteit in het openbaar gebied is en blijft een randvoorwaarde om de verblijfsduur van bezoekers te vergroten en daarmee het economisch potentieel van de binnenstad te versterken.

De economische aanpak richt zich op de kortere termijn op de bestrijding van negatieve effecten van de Covid-19 maatregelen. Voortzetting van de leegstandsaanpak en acquisitie van ondernemers zijn van belang. Wel moet bij de uitvoering nadrukkelijker aandacht uitgaan naar de diverse deelgebieden in de stad. Er liggen, naast detailhandel in het dagelijks aanbod, met name kansen op het gebied van de ambachtelijke maakindustrie, kleinschalige kantoorconcepten (de binnenstad kent relatief veel ZZP'ers) en maatschappelijke dienstverlening. Ook in de horeca liggen er kansen voor verdere uitbreiding en verbetering. Voor functies op het gebied van persoonlijke dienstverlening is geen ruimte meer voor groei. Op langere termijn moet op de aanpak worden bijgestuurd, vanuit de behoeften van het toenemend aantal bewoners in en rond de stad.

Verder zal worden ingezet op het ondersteunen van ondernemers bij het uitbouwen van hun fysieke winkel of bedrijf met een online verkoopplatform (click & bricks).

Een belangrijke uitdaging ligt in het stevig organiseren van SCS als ondernemersvertegenwoordiging, nadat in 2020 de oprichting van een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) in de binnenstad faalde. Het draagvlak voor SCS onder ondernemers is groot, maar door het ontbreken van een BIZ mist SCS financiële slagkracht. De gemeente streeft naar een effectieve samenwerking met en tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en culturele instellingen. De inzet van Schiedam Partners, als marketingorganisatie, is hierbij belangrijk.

Bereikbaarheid van de binnenstad is voor ondernemers, bezoekers en bewoners van groot belang. Het verkeerscirculatieplan voor de binnenstad zet hierop in. Verduurzaming van de binnenstedelijke mobiliteit krijgt hierbij ook nadrukkelijk aandacht. Dit betekent inzet op collectieve oplossingen voor duurzame binnenstadsdistributie. Door het prioriteren van langzaam verkeer en het verbeteren van voorzieningen voor gebruikers hiervan – bijvoorbeeld met veilige en toegankelijke fietsenstallingen – wordt het gebruik van deze vorm van mobiliteit gestimuleerd.

Doelgroepen

- Winkels, in het bijzonder speciaalzaken en bijzondere concepten
- Restaurants, lunchrooms, (cocktail-)bars, proeflokalen, experience hotels, B&B
- Kleinschalige ambachtelijke/innovatieve bedrijven
- Creatieve economie, design/ontwerp, ateliers, galleries

Gegevens gebied

Werkgelegenheid:	ca. 3250 banen
Type gebied:	stadscentrum met grote diversiteit aan publieksfuncties, lichte bedrijvigheid en woonfuncties
Milieucategorie:	nvt
Programmamix:	detailhandel, horeca, persoonlijke en zakelijke dienstverlening, culturele instellingen, ambachtelijke bedrijvigheid, wonen

4.2.2 Gebiedsontwikkeling Havens

Ontwikkelkader: Zomernota 2017, Economie in ontwikkeling, Ontwikkeling Havengebied

Havens: profilering, bereikte resultaten en stand van zaken

Het havengebied bestaat uit het gebied Vijfsluizen, de Wiltonhaven en de Wilhelminahaven. Vijfsluizen is een modern en gemengd bedrijventerrein met een mix aan bedrijfstypen. De Wiltonhaven en Wilhelminahaven kennen voornamelijk watergebonden bedrijvigheid. De terreinen zijn sterk met elkaar verbonden en vormen samen de haven van Schiedam. In het havengebied zijn meerdere wereldspelers gevestigd, die aan de internationale top van de innovatieve maritieme maak- en offshore industrie staan. Er is sprake van een sterk en kennisintensief maritiem cluster, waarmee het gebied zich onderscheidt van andere havens in onze regio.

Insteek van de ontwikkeling van het havengebied was en is het verder versterken van de positie van het havengebied als een innovatief en hoogwaardig vestigingsmilieu voor maritieme maakindustrie en dienstverlening, met de door aanwezige bedrijven in het gebied en de gemeente gezamenlijk opgewerkte Ambitiekaart Havens als leidraad. Deze aanpak vindt in de breedte plaats: met verschillende fysieke maatregelen zoals verkeerskundige ingrepen (afwikkeling van verkeer rondom de entree van het gebied), door gerichte acquisitie en

gebiedsbranding (Offshore Valley), door stappen op sociaal-maatschappelijk gebied (o.a. onderzoek naar een maritieme campus) en op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid.

Ter versterking van de positie van de Schiedamse havens is de gemeente recent strategische samenwerkingsverbanden aangegaan. Zo werd in 2018 een samenwerkingsovereenkomst met het Havenbedrijf Rotterdam ondertekend. In 2021 is deze overeenkomst verlengd tot 2024. De gemeente Schiedam en het Havenbedrijf trekken samen op in het promoten en versterken van het maritieme cluster, het benutten van kansen voor onderwijs en innovatie en in het waarborgen van de balans tussen economische ontwikkeling en een aantrekkelijke leefomgeving. Met de opname in het Regionaal Investeringsprogramma (vastgesteld door PZH, de Economische Programmaraad Zuidvleugel EPZ, en de regio's Rotterdam-Den Haag, Holland-Rijnland en Drechtsteden) staat de haven van Schiedam voor nationale en internationale bedrijven en investeerders beter op de kaart.

Ontwikkelrichting

Het havengebied wordt verder versterkt tot een hoogwaardig vestigingsmilieu voor de maritieme maakindustrie (inclusief onderwijs- en kennisinstellingen, gebiedsbranding, bereikbaarheid, duurzaamheid, verblijfskwaliteit e.d.). Daarbij verbeteren we de aansluiting op en betekenis van het gebied voor de stad, bijvoorbeeld door expositiefuncties, evenementen etc.. De Wilton- en Wilhelminahaven blijven gericht op

watergebonden en -verbonden bedrijvigheid, met name als het gaat om bedrijven met een toegevoegde waarde voor het maritieme cluster. HMC-kavels worden zoveel mogelijk gereserveerd en ingezet voor dergelijke bedrijven, die deze hogere milieucategorieën nodig hebben. Daarnaast is vooral op Vijfsluizen ruimte voor dienstverlenende en maritiem-technische bedrijven. Aanknopingspunten hierbij zijn de circulaire economie en digitalisering. Gezien het grote belang van het terrein voor de stedelijke en regionale economie en de belangen van de wereldwijd opererende grote spelers in dit gebied moet de gegeven milieuruimte in acht worden genomen. Tegelijkertijd onderzoeken we samen met PZH, ondernemingen en het Havenbedrijf Rotterdam welke maatregelen kansrijk zijn om hinder voor de omgeving omwonenden terug te dringen. Belangrijke aandachtspunten bij verdere ontwikkeling zijn in dat kader vervoersbewegingen, het borgen van de bereikbaarheid en en het behouden van voldoende geluidsruijnte.

Verdichtingsmogelijkheden

- Beter benutten: extra ontwikkelruimte watergebonden en -verbonden terrein door het saneren en herontwikkelen van het slibdepot, ca. 7 ha. Herverkaveling/herstructurering en uitgifte van naastgelegen (momenteel braakliggende) kavels, ca. 2,5 ha.
- Invulling plot havengebonden kantoren op Vijfsluizen (12.750 m² bvo).

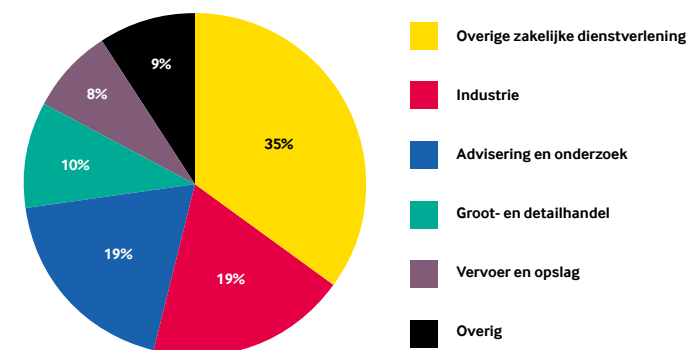
- Kantoorpanden aan het begin van de Havenstraat bieden kansen voor herontwikkeling, primair voor de ontwikkeling van bedrijvigheid in aansluiting op het maritieme cluster.
- Kansen doen zich voor bij het verloop van erfpachttermijnen. Dit geldt vooral op de lange termijn (2030-2040). Hierbij kan ruimte worden vrijgespeeld voor bedrijvigheid die gebruik maakt van het water en/of een toegevoegde waarde heeft voor het cluster (bijvoorbeeld bij de Admiraal de Ruyterstraat, waar kan worden ingezet op het beter benutten van het water).

Doelgroepen

- Maritieme (innovatieve) maak-industrie en toeleveranciers, offshore, scheepsbouw
- Watergebonden en -verbonden bedrijven (bijv. tbv circulaire economie en/of stedelijke distributie)
- Havengebonden kantoren: maritieme dienstverlening, ingenieurs & overig technisch ontwerp en advies, industrieel ontwerp

Gegevens gebied

Oppervlakte:	ca. 101 ha
Werkgelegenheid:	ca. 8.870 banen (2019)
Type terrein:	industrieel (maritiem) werkmilieu
Milieucategorie:	tot en met 5.1
Programmamix:	bedrijfsruimten, kantoren, onderwijs

4.2.3 Gebiedsontwikkeling Nieuw-Mathenesse

Ontwikkeldkader: Ruimtelijk Raamwerk
Nieuw-Mathenesse (fase 1 vastgesteld 2021)

Nieuw-Mathenesse: profilering, ontwikkelrichting en stand van zaken

Nieuw-Mathenesse heeft een gunstige ligging, grenzend aan de binnenstad van Schiedam en het Rotterdamse ontwikkelgebied M4H en aan de Nieuwe Maas en de Schie (Buitenhaven). Het gebied bestaat uit vier deelgebieden: Noord, Distilleercluster, Gustoweg en Nieuwe Maas.

Het in 2017 aangekondigde vertrek van de O-I Glasfabriek, een prominent bedrijf op een terrein van ca. 5 ha. in het noordelijke deel van Nieuw-Mathenesse, heeft ingrijpende gevolgen gehad voor het gehele bedrijventerrein. Door het vrijkomen van de locatie van de Glasfabriek, gelegen tussen de Schiedamse binnenstad en het Rotterdamse ontwikkelgebied M4H, kon op een andere manier naar de in het Masterplan uit 2008 beoogde inrichting van het gebied worden gekeken, waarbij met name de grote urgentie van de woningbouwopgave meespeelde. Besloten is het noordelijke deel van het terrein, met ernaast ook het Vromterrein (thans parkeerterrein aan de Buitenhavenweg) en de Van Deventerdriehoek, te transformeren naar een woonwerkgebied (met ca. 75% wonen en ca. 25% werkruimte). De transformatie van het voormalige glasfabriekterrein wordt in de gebiedsontwikkeling aangegrepen als een impuls voor versterking en opwaardering van het economi-

sche vestigingsklimaat in het gehele gebied. Inmiddels is het Ruimtelijk Raamwerk Nieuw-Mathenesse fase 1 vastgesteld. Met het ontwikkelen van een woonwerkprogramma ontstaat hier een bijzonder werkmilieu (stedelijk interactiemilieu, een gemengd gebied met wonen, werken en voorzieningen), en komt het zuidelijke, aan het water van de Nieuwe Maas gelegen deel van het terrein (nog braakliggend), dat in het oorspronkelijke masterplan nog bestemd was voor woonontwikkeling, weer beschikbaar voor bedrijvigheid. Om de kwaliteit van het gebied te versterken, wordt bestaand erfgoed ingezet als parel van het gebied en worden optimale verbindingen gemaakt met omliggende gebieden en met station Schiedam Centrum. Op dit moment zijn in het Distilleercluster drie toonaangevende distillateurs gevestigd, waarvan de multinationals Nolet Distillery en Koninklijke De Kuyper al eeuwenlang aan Schiedam en haar rijke jenevergeschiedenis verbonden zijn. Distillateur Onder de Boompjes heeft zich enkele jaren geleden in de stad gevestigd, in een historisch branderijpand aan de Buitenhavenweg. Het reeds unieke distilleercluster wordt zo uitgebreid en verlevendigd. Hiermee wordt niet alleen het industriële werkmilieu benodigd voor distillateurs en aanverwante bedrijvigheid versterkt, maar krijgt ook het gehele gebied langs de Buitenhaven als toonaangevend onderdeel van het Dutch Distillers District verder vorm.

In 2021 is een Woonwerkakkoord gesloten tussen PZH en de gemeente Schiedam, met daarin afspraken over de gebiedstransformatie en de daartoe benodigde compensatie van bedrijventerrein dat (mede) een woonfunctie krijgt.

Ontwikkelrichting en verdichtingsmogelijkheden

- Herontwikkeling noordelijk deel naar een woon-werkgebied met 20-40.000 m² aan werkfuncties. Mengen in de plint met kleinschalige bedrijvigheid, mogelijk grotere units aan de randen.
- Behoud bestaande bedrijven door elders verdichten: intensivering noordelijk deel, Gustoweg en Nieuwe Maas (waaronder meerlaags grondgebruik).
- Ontwikkeling braakliggende kavels op Nieuwe Maas. Onderzoeken mogelijkheden ligging aan water ten behoeve van vervoer over water (stedelijke distributie), waarmee een groei van bewegingen over de weg mogelijk voorkomen kan worden.
- Nolet Distillery heeft concrete uitbreidingsplannen voor de bedrijfsvoering in de vorm van een graanalcoholfabriek, waarvoor de benodigde fysieke uitbreidingsruimte al in bezit is van het bedrijf (zuidpunt bij de Maasdijk, ca. 1 ha).
- Faciliteren uitbreiding bestaande bedrijven Distilleercluster en aanvullende bedrijvigheid, creëren schuifruimte.
- Borgen bereikbaarheid.

Doelgroepen

- Noordelijk deel: kleinschalige bedrijvigheid voor creatief ambachtelijk, food, reparatie, engineering, design, startups/startende maakbedrijven, horeca (DDD) en leisure, woonwerkcombinaties: ateliers, werk/praktijkruimte. Aanvullend klassiek kleinschalige bedrijvigheid.
- Distilleercluster: distillateurs, aan distilleerderijen gerelateerde bedrijvigheid, andere bijzondere drankenproducenten (bijv. bierbrouwerij), horeca gerelateerd aan cluster.
- Gustoweg: stadsverzorgende bedrijvigheid, kleine en middelgrote bedrijvigheid tot 1.500 m²
- Nieuwe Maas: middelgrote stadsverzorgende bedrijvigheid, innovatieve stadslogistiek/last-mile stedelijke distributie
- Betaalbare ruimte in bedrijfsverzamelgebouw

Gegevens gebied

Oppervlakte:	ca. 31 ha
Werkgelegenheid:	ca. 1.500 banen
Type terrein:	stedelijk interactiemilieu, industrieel werkmilieu
Milieucategorie:	tot en met 3.2
Programmamix:	bedrijfsruimten, kantoren, maatschappelijke functies, voorzieningen, wonen

4.2.4 Gebiedsontwikkeling SchieDistrict

Ontwikkeldkader: Ontwikkelperspectief 's-Gravelandse-polder en Spaanse Polder (2019), Kwaliteitsplan/Masterplan Schieveste (2019)

Schiedistrict: profilering, bereikte resultaten en stand van zaken

De gebiedsontwikkeling SchieDistrict beslaat de bedrijven-terreinen 's-Gravelandsepolder (Noord en Zuid) en Spaanse Polder, en het woon-/werkgebied Schieveste. In juli 2018 is besloten tot de gebiedsontwikkeling A20-zone Schiedam, die sinds 1 maart 2020 de naam SchieDistrict draagt. Het grootste deel van het gebied ligt in de directe nabijheid van IC- en metrostation Schiedam Centrum en de snelweg A20.

De Spaanse Polder en 's-Gravelandsepolder vormen samen een belangrijk werkgebied in Schiedam. Met het naastgelegen Rotterdamse werkgebied Spaanse Polder is het één van de grootste bedrijventerreinen van West-Europa. 's-Gravelandsepolder en Spaanse Polder zijn gemengde bedrijventerreinen, waarin een divers scala aan bedrijvigheid is gevestigd. Bij aanvang van de gebiedsontwikkeling is de aanpak van herstructurering in de gebieden waar erfpachtcontracten zijn verlopen (met name 's-Graveland Zuid en Spaanse Polder), geoptimaliseerd en versneld. Met een brede en projectmatige ('Holsteiner'-)aanpak zijn, samen met de gemeente Rotterdam, belangrijke resultaten geboekt in het bestrijden van ondermij-

nende activiteiten op deze terreinen. Veel incourant bedrijfsvastgoed is gesloopt, waarmee schuif- en ontwikkelruimte is ontstaan voor nieuwe, innovatieve bedrijvigheid. De aanpak heeft bovendien voor veel nieuwe interesse gezorgd vanuit ondernemers/bedrijfsleven. Het bedrijventerrein 's-Gravelandsepolder bezit inmiddels het keurmerk Veilig Ondernemen.

Op basis van het in 2019 vastgestelde Ontwikkelperspectief worden beide terreinen ontwikkeld tot 'hot spot in bedrijf'; een perfect bereikbaar en gemengd bedrijventerrein voor innovatieve ondernemingen, hightech maakindustrie en start- & grown ups. Momenteel is er al een brede mix van zeer innovatieve bedrijven in de maakindustrie gevestigd, gerelateerd aan o.a. TU Delft, EUR en de maritieme sector. Verder kenmerken de Spaanse Polder en 's-Gravelandsepolder zich als een ideale plek voor fijnmechanica, mechatronica, groothandel en dienstverlening.

Voor het oostelijk deel van de 's-Gravelandsepolder is een overeenkomst getekend met SDK Vastgoed, waarbij gemeente en marktpartij ieder vanuit een eigen rol werken aan de ontwikkeling en de realisatie van een Mechatronica Innovatie Campus Schiedam (MICS). Hierbij wordt de verbinding gelegd met Leven Lang Ontwikkelen (LLO). Onder het motto 'Knappe koppen, slimme handjes' wil de gemeente enerzijds kennisontwikkeling bij bedrijven stimuleren en delen en anderzijds onderwijs en toegepast onderzoek versterken.

Met deze ingrepen blijft het gebied ook op lange termijn een robuuste motor voor de arbeidsmarkt van Schiedam en de regio, en groeit het uit tot een vliegwiel voor innovatie en duurzaamheid waarbij bedrijfsleven, onderwijs en een Leven Lang Ontwikkelen elkaar goed weten te vinden en te versterken.

Het gebied Schieveste is een uitstekend bereikbare ontwikkellocatie als multifunctioneel knooppunt in de metropoolregio. Door de aanpassing naar viersporigheid op het traject Leiden-Dordrecht wordt de bereikbaarheid van het gebied verder versterkt en ontstaat bovendien de mogelijkheid voor de aanleg van een station Kethel, aan de noordzijde van 's-Graveland Noord.

Schieveste wordt een levendig, gevarieerd en modern stads-kwartier naast IC- en metrostation Schiedam Centrum. Hoewel de nadruk in dit gebied op wonen ligt, is hier ook ruimte gererveerd voor zelfstandige kantoren en voorzieningen ten behoeve van de nieuw te ontwikkelen woonwijk. Daarnaast bevindt zich hier het leisurecluster rondom de megabioscoop Pathé Euroscop, met diverse grootschalige horecagelegenheden en een nog te ontwikkelen hotel.

Ontwikkelrichting en verdichtingsmogelijkheden

- Herstructurering, waarmee het terrein beter wordt benut (ontwikkelen braakliggende kavels, sloop-nieuwbouw vastgoed, intensivering).
- Ca. 4 ha aan plancapaciteit en braakliggende kavels beschikbaar voor of al in ontwikkeling.
- Mogelijkheid extra bedrijventerrein: voor twee gebieden aan de noordzijde van 's-Graveland Noord (totaal ca. 5 ha) is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het bestemmingsplan ten behoeve van bedrijfsfuncties. Het tot ontwikkeling brengen van deze gebieden is nodig om in de toekomstige behoefte aan bedrijventerrein in Schiedam te voorzien en als onderdeel van de compensatiestrategie ten behoeve van de ontwikkeling van Nieuw-Mathenesse. Verdere verstedelijking in dit gebied biedt bovendien kansen voor de realisatie van Station Kethel (en daarbij een 'hub' in de invloedssfeer van Rotterdam-The Hague Airport). De ca. 2,5 ha aan de oostzijde van het terrein is sinds de bochtafsnijding gelegen aan de Schie. Eventuele mogelijkheden tot bedrijfsmatig gebruik van het water moeten hier nader worden onderzocht.
- In de zone langs de A20 zijn er mogelijkheden voor de ontwikkeling van bedrijfsgebonden en zelfstandige kantoren (max. 30.000 m²). Insteek is dat deze gerelateerd zijn aan de maakindustrie op het terrein.
- Herontwikkeling van het Van Heek terrein en voormalig ONS pand, als onderdeel van het MICS. Hierbij wordt gekeken naar het creëren van ruimte voor werken, leren en ontmoeten voor scale ups en grown ups in de mechatronica.

- Realisatie/doorontwikkeling van het circulair ambachtscentrum op 's-Graveland Noord voor het gebruiken van secundaire grondstoffenstromen, het bieden van onderwijs en het creëren van arbeidsplaatsen.
- Versterking van de openbare ruimte en het aanbod aan gedeelde voorzieningen, specifiek in het zuidelijk deel en doorontwikkeling naar een meer campusachtige verblijfskwaliteit om innovatieve bedrijven aan te trekken en ontmoeting te faciliteren.
- Verduurzamen gebied en bedrijfsbebouwing op de bedrijventerreinen.
- Creëren van aantrekkelijke verbindingen richting het station met veel aandacht voor openbare ruimte en groen; opheffen van de barrièrewerking van de A20 tussen Schieveste en de rest van het SchieDistrict.
- Naast het DCMR-kantoor en de 2 verzamelkantoorgebouwen aan de Overschieseweg is nog ca. 10.000 m2 plancapaciteit voor kantoren beschikbaar. Vestiging van enkele regionale (hoofd)kantoren op Schieveste is kansrijk.
- Daarnaast worden kleinschalige kantoorunits in combinatie met voorzieningen (coworking spaces) als kansrijk gezien. Hierbij heeft het de voorkeur om deze kantoorunits zoveel mogelijk bij elkaar te concentreren in de plint en op

de eerste etages om zo voldoende massa te realiseren, en om het delen van voorzieningen zoals kantine en vergaderfaciliteiten optimaal mogelijk te maken (niet enkel in de plint verspreid kantoren realiseren). Dit levert ook een bijdrage aan een aantrekkelijke en dynamische openbare ruimte.

- Borgen van bereikbaarheid en mobiliteit.

Doelgroepen Spaanse- en 's-Gravelandse Polder

- Maakindustrie, mechatronica en fijnmechanica
- Circulaire economie
- Stadslogistiek, groothandelsbedrijven
- Dienstverlenende bedrijven op Spaanse Polder
- Etalage-zone A20 representatieve arbeidsintensieve bedrijven, bedrijfsgebonden en bedrijventerrein gerelateerde kantoren en bedrijven met showrooms

Doelgroepen Schieveste

- Regionale hoofdkantoren
- Kleinschalige units voor zzp'ers en kleine bedrijven
- Flexibele kantoor- en coworking-concepten
- Informatie & communicatie, Advies & onderzoek
- Leisure

Gegevens Spaanse- en 's-Gravelandse Polder

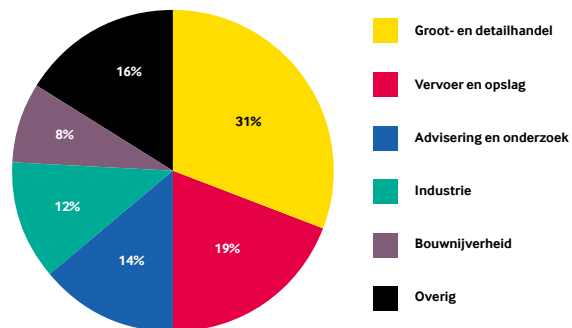
Oppervlakte: circa 72 ha

Werkgelegenheid: ca. 7.080 banen

Type terrein: industrieel werkmilieu

Milieucategorie: tot 4.2

Programmamix: bedrijfsruimten, kantoren, onderwijs, voorzieningen

Gegevens Schieveste

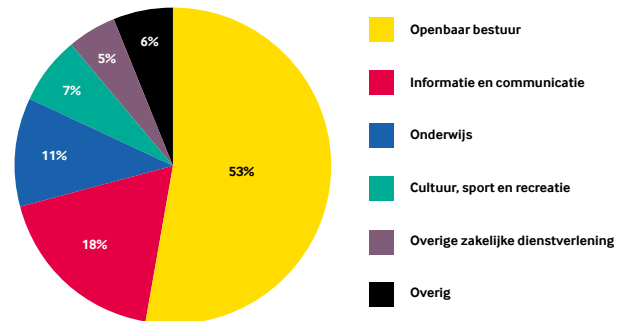
Oppervlakte: ca. 8,5 ha

Werkgelegenheid: ca. 1.150 banen

Type terrein: kantorenlocatie

Milieucategorie: nvt

Programmamix: wonen, voorzieningen, kantoren, onderwijs

4.2.5 Gebiedsprofiel bedrijventerrein Kethelvaart

Profilering

Kethelvaart is een kleinschalig, gemengd bedrijventerrein in Schiedam-Noord. Het werkmilieu valt in het type Klassiek kleinschalig, wat in Schiedam betrekkelijk schaars is. Het terrein wordt omringd door woongebied en heeft voor deze woonwijken een meerwaarde door het bieden van arbeidsplaatsen, ruimte voor (stadsverzorgende) bedrijvigheid en de aanwezigheid van (sport)voorzieningen.

Gezien deze economische en maatschappelijke meerwaarde is het van belang om Kethelvaart te behouden en versterken. Het terrein biedt belangrijke vestigingsmogelijkheden voor kleinschalige bedrijvigheid en onderscheidt zich daarmee van de andere bedrijventerreinen. De verbinding met de wijk kan versterkt worden door het aanbieden van leer-werkplekken en het realiseren van een aantrekkelijke rand richting de woonwijken bij de herontwikkeling van de zuidzijde.

Ontwikkelrichting en verdichtingsmogelijkheden

- Behouden van het terrein en bestaand aantal ha bedrijvigheid.
- Leegstand aan de zuidzijde van het terrein kan worden herontwikkeld naar woon(/werk) combinaties.
- Meerlaagse bebouwing/meerlaags gebruik (bijvoorbeeld sportvoorzieningen boven bedrijfsgebouwen).
- Kwalitatieve upgrade van bebouwing, openbare ruimte en vergroening van gebied.
- Borgen bereikbaarheid.

Doelgroepen

- Kleinschalige bedrijvigheid tot 500 m²
- Wijkverzorgende bedrijvigheid zoals aannemers, loodgieters
- Creatieve, ambachtelijke bedrijvigheid
- Wijkverzorgende functies zoals sport

Gegevens gebied

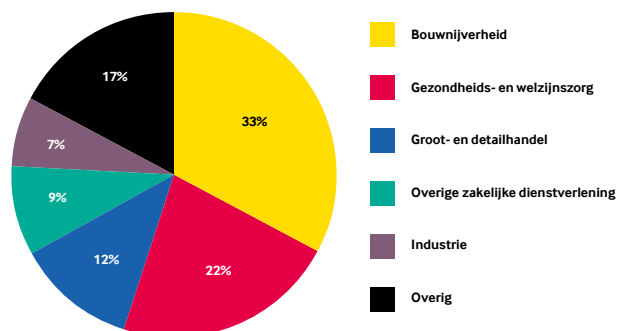
Werkgelegenheid: ca. 2 ha

Werkgelegenheid: ca. 180 banen (2019)

Type terrein: Klassiek kleinschalig werkmilieu

Milieucategorie: tot 3.1 (grotendeels 2)

Programmamix: bedrijfsruimten, kantoren, maatschappelijke functies, wonen

5 Aanpak

5.1 Consistent beleid in samenhang

Een sterk vestigingsklimaat waarin ondernemers, investeerders, partners, bewoners en bezoekers langdurig willen investeren, vraagt om een brede en integrale inzet. Niet voor niets heeft deze Economische visie een brede scope en toont ons beleid bovengemiddeld veel overlap met andere beleidsterreinen en agenda's van samenwerkingspartners. Naast een brede en integrale inzet vraagt een duurzaam aantrekkelijk vestigingsklimaat om consistent overheidsbeleid. Omdat economische ontwikkeling een zaak van de lange(re) adem is en omdat een stabiel bestuur met consistent beleid het benodigde vertrouwen wekt om kennis te delen en vruchtbare samenwerking aan te gaan ten behoeve van innovatie. Dit geldt voor de relatie met zowel (potentiële) ondernemers als ook voor die met (co-financierende) partners waaronder buurgemeenten, de MRDH en de PZH. Wanneer het gemeentebestuur voor langere tijd consistent beleid toont richting bedrijfsleven en arbeidsmarkt, volgt duurzame investeringsbereidheid en stadsbrede ontwikkeling. Dit biedt een 'duurzaam wenkend perspectief'.

5.1.1 Koppeling met Omgevingswet

Deze Economische visie loopt vooruit op de landelijke invoering van de Omgevingswet. Hoewel het effect hiervan breder is, zijn in deze visie kansen en ontwikkelrichtingen aangegeven die specifiek betrekking hebben op de Schiedamse economie. Bij de uiteindelijke ruimtelijke keuzes en de uitwerking hiervan voor Schiedam, volgt een integrale afweging tussen verschillende belangen, zoals mobiliteit, duurzaamheid en wonen. Belangen moeten daarbij in balans zijn om de leefbaarheid van stad en regio voor de lange termijn te kunnen waarborgen.

5.1.2 Leefbaarheid en vestigingsklimaat

Leefbaarheid geeft aan hoe aantrekkelijk en/of geschikt een omgeving is om in te leven: wonen, werken én verblijven. Kiezen voor een leefbare stad is nodig voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en brede welvaart van Schiedam. De stad groeit binnen de bestaande ruimte. Tegelijk willen we een aantrekkelijke, leefbare, groene, sociale en bereikbare stad zijn waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Nu en in de toekomst.

Leefbaarheid is sterk gekoppeld aan economische ontwikkeling via de factor 'leefwoonklimaat' van het vestigingsklimaat. Hierbij is sprake van een spiraaleffect. Andersom zorgt een duurzame en sterke economie voor de beschikbaarheid van middelen die nodig zijn om een goede leefbaarheid op de lange termijn te borgen. Denk aan de benodigde investeringen voor de Klimaatopgave en om gezonde en gemengde woon-werkmilieus mogelijk te maken (zoals walstroom en deelmobiliteit): niet alleen direct via verkregen heffingen vanuit het bedrijfsleven, maar ook indirect door hun eigen investeringsbereidheid bij langdurige vestiging.

Voor Schiedammers is een goede leefbaarheid van belang, zowel voor sociaalmaatschappelijke ontwikkeling (veiligheid, gezonde stad, sociale cohesie en prettige omgeving) alsook voor economisch kapitaal (goede werkgelegenheid, gericht onderwijs en ordelijke openbare ruimte).

Het bedrijfsleven sluit onder andere aan bij het thema leefbaarheid via wijkverzorgende ondernemingen, onderwijstrajecten zoals Zomerondernemer of digi-les in de bibliotheek, placemaking, maatschappelijk verantwoord ondernemen (o.a. via Stroomopwaarts) en deelname aan sportevenementen en -sponsoring.

Monitor Leefbaarheid en Veiligheid stuurt op koppeling van beleidsinzet

Behouden van de eigen identiteit van de stad en het versterken van bestaande kwaliteiten, waaronder het erfgoed, de historische binnenstad en het groen.

Toevoegen van nieuwe stedelijke leefmilieus (wonen, werken en verblijven) op knooppuntlocaties (met name rond stations).

Verdichten en tegelijkertijd meer ruimte creëren voor groen, water en recreatief (mede)gebruik van de buitenruimte, waaronder waterrecreatie voor sport en bewegen.

Erkennen van groen en water als belangrijke factoren voor biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Realiseren van meer verblijfskwaliteit in woongebieden, creëren van ruimte (of het bewust inrichten) voor stedelijke ontmoeting of verplaatsen binnen de stad.

Verbeteren van bereikbaarheid en beleving van groen binnen een straal van 200 m van de eigen woning.

Ontwikkelen van een duurzame, leefbare en toekomstbestendige stad, die gebruik maakt van verantwoorde materialen en werkwijzen.

5.1.3 Koppeling met ander gemeentelijk beleid

Deze Economische visie is onderdeel van het integraal gemeentelijk beleid dat streeft naar brede welvaart. Het economisch beleid heeft dan ook een nadrukkelijke koppeling of overlap met andere beleidsterreinen. De koppeling zit in het werken aan gemeenschappelijke doelen (zoals een goed woon- en leefklimaat), alsook in het profiteren van inzet en investeringen van andere beleidsterreinen die het economisch vestigingsklimaat van Schiedam verbeteren (zoals mobiliteitsopgaven). De koppeling is wederkerig en cyclisch: economisch beleid is niet alleen volgend, maar zeker ook sturend in relatie tot ander beleid.

Onderstaand is de relatie met de nauw verbonden terreinen beschreven in termen van de effecten van diens inzet op het economisch vestigingsklimaat van de stad. Diens financiële investeringen en mogelijke kansen in cofinanciering bij opgaven ten bate van economische ontwikkeling, zijn nader beschreven in paragraaf 4.2.

Stadsmarketing

(voor beleefwaarde, programmering en positionering)

Zet in op het gericht(er) laden of betekenis geven aan de specifieke kernwaarden van Schiedam en het extern communiceren daarvan via uiteenlopende kanalen en naar belangrijke

stakeholders. Denk hierbij aan het bevorderen van watertoe-risme en het steunen van Schiedampartners. Marketing en economie vinden elkaar in het uitdragen en bekendmaken van de clusters en in het benutten van de unieke historische eigenschappen van Schiedam. Het vergroten van het aantal bezoekers in de stad versterkt de lokale economie.

Erfgoed en Monumenten

(voor behoud van unieke eigenschappen, beleefwaarde en beleefbaarheid van de vrijetijdseconomie)

Zet in op het benutten, beleven en behouden van het Schiedams erfgoed, om zo diens economische waarde en potentie optimaal te benutten. Denk hierbij aan monumentenbescherming en restauratie. Vergaande synergie tussen erfgoed en economie zit in de ruimtelijke en thematische vertaling van het thema jeneverstad tot 'Dutch Distillers District' en het beleven daarvan. De Schiedamse monumenten zijn bepalend voor de unieke uitstraling van de stad en trekt hiermee bezoekers.

Cultuur

(als sector voor de vrijetijdseconomie en het behoud van unieke eigenschappen en beleefbaarheid ten behoeve van een aantrekkelijk vestigingsklimaat)

Zet in op het etaleren van de unieke stadshistorie en het aanbod te etaleren via musea, theaters, beeldende kunst en evene-

menten. De koppeling tussen het cultuurbeleid en het economisch beleid ligt in het gezamenlijk streven naar een stad met levendige en culturele plekken. Het biedt werkgelegenheid en een waardevolle afzetmarkt en voedt de beleefwaarde. In de sector zelf, maar ook daarbuiten. Cultuur draagt ook bij aan een beter woonleefklimaat en het heeft een directe relatie met sociaal-ondernemerschap en sociale innovatie, wat het CPB is benoemd als een economische groeifactor voor steden en diens bevolking.

Dienstverlening

(ten behoeve van samenwerking en gerelateerd aan de factor ondernemerschap in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op toegankelijkheid en transparantie van de gemeente als dienstverlener. Het bedrijfsleven vindt de Schiedamse dienstverlening via het gemeentelijk Klant Contact Center, social media webcare en het Omgevingsloket, bijvoorbeeld voor het aanvragen van een bouwvergunning. De synergie tussen dienstverlening en economie zit hem voornamelijk in efficiëntie en effectiviteit van producten en diensten, laagdrempelig persoonlijk contact en vertrouwen in samenwerking.

Open Schiedam

(voor participatie, samenwerking, monitoring en bijsturing van beleid)

Zet in op het recht op een daadkrachtig bestuur, dat de behoeften vanuit de samenleving ondersteunt, een koers op hoofdlij-

nen uitzet en cruciale beslissingen neemt over uiteenlopende vraagstukken – dus ook over het economisch vestigingsklimaat. Ook zet Open Schiedam in op het recht op ruimte en vertrouwen van de gemeente om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf, hun bedrijf en de stad. Het bedrijfsleven geeft via Open Schiedam onder meer toegang tot nieuwe kennis en netwerken, die kunnen worden gebruikt voor sturing en eigen ontwikkeling van ondernemers. Bedrijven leveren via data kennis terug aan Schiedam als collectief: een voorwaarde voor innovatie en de innovatieve industrie.

Wonen

(voor aantrekkelijk woonleefklimaat als factor in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op gewenste woonmilieus via goede woningen, groene omgeving en stedelijk woonmilieu. In het bijzonder servicepunt wonen, het woningbeleid en de welstands- en monumentencommissie dragen hieraan bij. Deze milieus waar leefbaarheid telt, is ook een voorwaarde voor economische ontwikkeling. Aantrekkelijke woningen in een groene en levendige omgeving en de mogelijkheid wooncarrière te maken, trekken nieuwe Schiedammers en zorgen voor langdurige investeringen in de stad, zowel in economische als in sociaal-maatschappelijke zin. Het woonbeleid en economisch beleid zijn ook sterk verbonden in de gezamenlijke uitdaging rond schaarste van ruimte, klimaatopgaven, stedelijke verdichting en het gemengd gebruik van gebieden. Een aantrekkelijk

woningaanbod vergroot de aantrekkingskracht van Schiedam als vestigingsplaats voor bedrijven en werknemers.

Klimaat

(in relatie tot de circulaire economie en in de vorm van een aantrekkelijk woonleefklimaat als factor in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op een gezond leefklimaat en de mondiale duurzaamheidsopgave, onder meer via verbinding aan het Klimaatakkoord en de regionale ontwikkeling in de richting van de circulaire economie. Met het bedrijfsleven maken we afspraken over bijvoorbeeld energiebesparing, mobiliteitsvraagstukken, de mogelijkheden van vergunningverlening, erfpacht en de Wet Milieubeheer. Het Klimaatbeleid is ruimtelijk vertaald naar de ruimtelijke raamwerken van de werklocaties, waarbij deze terreinen zo klimaatbestendig mogelijk moeten worden ingericht. Met het klimaatadaptief maken van bedrijven-terreinen maakt de gemeente samen met ondernemers bedrijfsterreinen meer toekomstbestendig en aantrekkelijker. Als gevolg van een eerder genomen collegebesluit zijn duurzaamheid en klimaat ondergebracht in alle domeinen.

Mobiliteit

(voor verduurzaming en de kwaliteit van werklocaties en in relatie tot fysieke infrastructuur en aantrekkelijk woonleefklimaat als factoren in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op goede bereikbaarheid, wat cruciaal is voor een gunstig economisch vestigingsklimaat. Denk hierbij aan onderhoud van wegen en straten, verlichting, openbaar vervoer en het verwijderen van zwerfafval. De mobiliteitsvisie omvat onder andere inzet op uitstekende fysieke verbindingen en deelmobiliteit voor de aanpak van de zogeheten 'last mile' tot de voordeur van de werklocatie. Het bedrijfsleven sluit in praktische zin vooral aan bij het mobiliteitsbeleid via gerichte projecten op het gebied van o.a. deelmobiliteit, personeelsregelingen en openbaarvervoersacties.

Bewegen en Sport

(als sector binnen de vrijetijdseconomie en in relatie tot een aantrekkelijk woonleefklimaat als factor in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op kwalitatief goede accommodaties, vitale sportaanbieders en een toegankelijk aanbod voor alle doelgroepen. Het beleid is gekoppeld aan het economisch beleid in het gezamenlijk streven naar een stad die uitnodigend is voor nieuwe bewoners, bezoekers, werknemers en ondernemers. Aanbieders op het gebied van beweging en sport hebben een koppeling met stuwende bedrijven via beweegprogramma's, sponsoring of deelfuncties in bedrijfspanden.

Onderwijs/ Werk en Inkomen

(in relatie tot het Sociaal Domein, de kennisinfrastructuur, menselijk kapitaal en een aantrekkelijk woonleefklimaat als factoren in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in vanuit het sociaal domein in op onder meer (onderwijs) kwaliteit, sociale veiligheid, onderwijs en (jeugd)zorg en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Doelstellingen van het sociaal domein zijn sterk verbonden met het economisch vestigingsklimaat, wat met name zichtbaar is in relatie tot het menselijk kapitaal via onderwijs en arbeidsmarkt en de kwaliteit van het stedelijk woonleefklimaat.

Wijkontwikkeling

(voor menselijk kapitaal en in relatie tot een aantrekkelijk woonleefklimaat als factor in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op ontwikkeling per wijk en onder meer op het gebied van het leefwoonklimaat, menselijk kapitaal en (sociaal) ondernemerschap. 'Community building' - het toewerken naar sterke, lokale gemeenschappen - verhoogt de leefbaarheid in wijken en stimuleert de ontwikkeling van een vestigingsklimaat waar door vertrouwen de investeringsbereidheid en het ondernemerschap kunnen groeien. Andersom verhoogt een bloeiende wijk economie de lokale leefbaarheid door de aanwezigheid van dergelijke voorzieningen.

Veiligheid

(voor het goed functioneren van werklocaties en in relatie tot een aantrekkelijk woonleefklimaat als factor in een sterk vestigingsklimaat)

Zet in op het verbeteren van het de objectieve en subjectieve veiligheid in de stad, als voorwaarde voor een leefbare stad en daarmee een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dit doet de gemeente onder andere door middel van Keurmerk veilig ondernemen, integraal veiligheidsbeleid, horecabeleid en het actief tegengaan van ondermijning. Met een integraal veiligheidsbeleid willen we bijdragen aan normherstel. Veilig ondernemen verplaatst zich in het verlengde van de trend van digitalisering en robotisering, in de richting van een informatie- en netwerksamenleving, steeds vaker naar online. De gemeente neemt hierin nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid. Bewustwording en het delen van kennis staan centraal in het totaalbeleid.

Vastgoed en grondzaken

(voor het goed functioneren van werklocaties en in relatie tot een aantrekkelijk woonleefklimaat alsmede ruimte voor werken als factoren in een sterk vestigingsklimaat)

Houd zich bezig met erfpachtbeleid, grondprijzen en grondexploitaties en heeft daarmee substantiële invloed op het economisch vestigingsklimaat in de zin van 'ruimte voor ondernemen' en het algeheel woonleefklimaat.

5.2 Financiën en investeringsbereidheid

Investeerders en partners

Beschikbaarheid van financieel kapitaal is een belangrijke voorwaarde voor economische groei. De aanwezigheid van investeerders gaat veelal hand in hand met de aanwezigheid van innovatieve ondernemers.

Kapitaal voor het stimuleren van vestiging en groei van innovatieve bedrijven en financiering van ondernemers in verschillende levensfasen komen in onze regio vooral vanuit lokale en regionale partijen. Het aantal private investeringen uit binnen- en buitenland en het totaalbedrag aan investeringen in Zuid-Holland nemen jaarlijks toe maar blijven (nog) wel achter bij andere regio's.

Aantrekken aanvullende gelden

(investeringsbereidheid partners en subsidies)

Om het knelpunt ten aanzien van de toegang tot investeerders in de regio aan te pakken, zet de regionale ontwikkelmaatschappij InnovationQuarter in op het aantrekken van buitenlands kapitaal. Het UpStream Festival heeft zich in 2020 voor het eerst ingezet om start/scale-ups in de innovatieve maakindustrie te verbinden met (buitenlandse) kapitaalverstrekkers. Ook stellen de gemeente Schiedam, de MRDH, InnovationQuarter en de PZH subsidies beschikbaar om de groei van innovatieve bedrijven te stimuleren.

Gemeentelijke investering

Als gevolg van de coronacrisis is de gemeentelijke financieringsruimte onzeker. Dit geldt voor de gehele Schiedamse begroting. Integrale gebiedsopgaven vereisen risicovolle publiek-private investeringen. In een tijd waarin de landelijke teneur overwegend onzeker is, maakt dit de financiering van projecten complex. Tegen die achtergrond moet worden gezocht naar andere en nieuwe vormen van (co-)financiering om economische ontwikkeling te kunnen borgen en versnellen.

De gemeente zet menskracht en middelen in om de doelstellingen van deze Economische visie te realiseren. Zij kan het lokale vestigingsklimaat en de economie immers wel effectief sturen en steunen in de ontwikkeling. Dit kan onder meer via (strategische) bestemmingsplannen, aansluiting bij regionale netwerken voor kennis en advies, het proces van vergunningverlening (dienstverlening), een samenhangende aanpak van het algemene leef- en vestigingsklimaat en het grondprijsbeleid. Daarbij komt het aan op continuïteit en voorspelbaarheid van dat beleid voor de komende jaren. Stabiliteit van het lokale bestuur draagt in hoge mate bij aan een keuze van bedrijven voor Schiedam voor de langere termijn, inclusief bijbehorende investeringen en groei.

Cofinanciering vanuit koppeling met ander beleid

Economisch beleid is integraal gemeentelijk beleid. En zoals beschreven in paragraaf 4.1.3 wordt vanuit een groot aantal beleidsterreinen geïnvesteerd in het vestigingsklimaat.

Wij streven ernaar manieren van cofinanciering verder te onderzoeken en uit te breiden. Om maximaal te kunnen profiteren van gedeelde inzet en investeringen effectief en efficiënt samen te brengen, zijn korte lijnen en intensieve samenwerkingen nodig tussen afdelingen en partners. Ook flexibel omgaan met (gedeelde) budgetten en het labelen van gelden vraagt hier aandacht.

Financiering vanuit grondexploitaties

Verder investeert de gemeente in gebiedsontwikkeling door grondexploitaties.

Schiedistrict

In Schiedistrict wordt gewerkt met diverse grexen voor 's-Graveland midden, 's-Graveland noord, 's-Graveland zuid en Spaanse Polder. Hiervoor is een ontwikkelperspectief gemaakt, met een hoge attentie op (sociaal)economische stijging van bewoners en gebruikers en duurzaamheid.

Nieuw-Mathenesse

De herontwikkeling Nieuw-Mathenesse is van start. Voor het terrein van de voormalige Glasfabriek en de Deventer3Hoek worden medio de jaarwisseling 2021/2022 grexen geopend. Voor het noordelijk deel van het gebied en het Distilleercluster een Ruimtelijk Raamwerk opgesteld, uitwerking volgt in 2022. Klimaatadaptatie, circulariteit en dijkversterking worden

integraal meegenomen, evenals het zorgen voor betere verbindingen met de Schiedamse binnenstad, het station en M4H.

Havens

De Schiedamse havens vormen een maritiem cluster met tal van innovatieve bedrijven van wereldniveau. Het openen van diverse Grexen ten bate van verdere clusterversterking is aanstaande. Inzet gaat (o.a.) naar blijvende bereikbaarheid, balans tussen werken, wonen en leefbaarheid, duurzaamheid, innovatie en profilering.

Een grondexploitatie (soms afgekort tot Grex) is een begroting die wordt opgesteld om grondkosten en -opbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan (zoals een nieuw bestemmingsplan) in beeld te brengen. Aan de kostenkant staan de aankoop van grond, het bouwrijp maken ervan, het inrichten van de openbare ruimte en overhead (onder andere de kosten voor het maken van het plan en het begeleiden van de uitvoering). Aan de opbrengstenkant staan de verkoop van bouwrijpe grond en alle eventuele subsidies en bijdragen.

5.3 Monitoring en bijsturing

Deze Economische visie biedt beleidskaders voor de komende vijf tot tien jaar. Halverwege deze termijn onderzoeken wij gericht of onveranderd doorgaan, actualiseren dan wel vernieuwen van beleidskaders nodig is. Het is door de aansluiting bij basale factoren als demografie, stadshistorie en ruimtelijke inrichting dat de missie, visie en ambities (zoals beschreven in hoofdstuk 2) langer actueel blijven dan de focus op specifieke onderwerpen of de koers daarnaartoe (zoals beschreven in hoofdstuk 3 en 4).

De praktische vertaling van deze Economische visie – of hoe wij menskracht en middelen inzetten om economische doelen te bereiken – zal in aansluitende uitvoeringsprogramma's worden beschreven. Het economisch uitvoeringsprogramma behorend bij deze Economische visie heeft steeds een vastgestelde looptijd. De effecten van onze inzet monitoren wij frequent, waarbij ook onderzoek wordt gedaan naar relevante trends en ontwikkelingen. Zo kunnen we doelgericht en vraag gestuurd blijven werken. Uitvoeringsprogramma's zijn hier-

door meer fluïde en laten ruimte voor flexibele inzet, wat ons in staat stelt mee te bewegen met het tempo van bedrijfsleven en samenleving. Alleen door daarop aan te sluiten, kunnen we vragen opvolgen. Door samenwerking bereiken we synergie in de uitvoering.

Samenspraak/participatie

Voor het op- en bijstellen van beleid maken we gebruik van data-analyse (zoals Staat van de Stad), monitoring (zoals de Ondernemersmonitor), deskresearch en onafhankelijk onderzoek en advies in opdracht. Gedane onderzoeken rond specifieke deelonderwerpen, waaronder gebiedsontwikkelingen en nationale of regionale toekomstschetsen (zoals de RNE, het Klimaatakkoord en de GlobalGoals) horen daar vanzelfsprekend bij. Het bevragen van de stad en het voeren van een duurzame dialoog ('participatie') zijn naast bovengenoemde informatiebronnen eveneens sturend bij het opstellen van beleid. Dergelijke samenspraak en participatie vinden zowel in de lijn (regulier in relationele overleggen) als ook gericht (project- en doelmatig) plaats en zowel direct/expliciet als indirect/impliciet.

- **Bijlage 1:**
Proces en participatie.
- **Bijlage 2:**
Methoden monitoring
- **Bijlage 8:**
Bronnenlijst

Bovenstaande bijlagen tonen een volledig overzicht van gebruikte bronnen, participatie en methoden voor monitoring en bijsturing.

Bijlagen

Bijlage 1 Proces en participatie

Input samenwerkingspartners en bedrijfsleven: participatie en samenspraak

De resultaten van een duurzame dialoog met de stad en partners zijn sturend bij de opzet van beleid. In regulier overleg vindt afstemming plaats over de gemeentelijke inzet en worden beleidskoersen onder de loep genomen, zoals tijdens bedrijfsbezoeken en bestuurlijk overleg met ondernemersverenigingen. Naast deze lijncontacten vindt overleg ook gericht plaats binnen projecten en met gerichte doelen, zoals over gemeentelijke dienstverlening en digitalisering.

Directe participatie: bevraging op de visie

Voor de opzet van deze visie vond directe participatie via de 'Ondernemersmonitor Plus' (waar de plus staat voor aanvullende visie-vragen in 2020), gespreksronden met de Raad tijdens het Stadserf, een dialoog met voorzitters van ondernemersverenigingen en tijdens een consultatie van partners waaronder MRDH en Riverboard.

Indirecte participatie: bevraging op deelonderwerpen

Sinds de vaststelling van de Kadernota Economie 2016- 2021 heeft intensieve, indirecte participatie plaatsgevonden met het bedrijfsleven (ondernemers, instellingen en samenwerkingspartners/netwerken):

- diverse gebiedsontwikkeltrajecten;
- trajecten voor verhogen organisatiegraad, zoals het verenigen van ondernemers in het distilleercluster;
- 'expertsessies' vanuit het Europese URBACT traject waar met deskundigen uit het bedrijfsleven specifieke vraagstukken en beleidsvoering bediscussieerd zijn (ook vakinhoudelijk kennisseminar over digitalisering en 5G);
- 'customer journeys' rond Dienstverlening, gericht op effectieve gemeentelijke producten en diensten.

Proces visievorming algemeen

Het proces voor de opzet van deze visie heeft de volgende stappen doorlopen:

- Monitoren van effecten van het ingezet beleid Kadernota Economie 2016 (cijfers en scores, ruimtelijk en thematisch);
- Onderzoek hoe lokale bedrijven, instellingen en zzp'ers het ondernemersklimaat in Schiedam beoordelen (Ondernemersmonitor+, traject Stadsvisie);
- Aanpassingen uitvoerend beleid als reactie op marktwerking, trends en ontwikkelingen als signaal voor actualisatie (Uitvoeringsprogramma 2020);
- Met PBL-model in kaart brengen van economische trends en ontwikkelingen, zowel landelijk en mondiaal alsook lokaal en regionaal (via De Argumentenfabriek);
- In kaart brengen van kansen en beperkingen voor effectief economisch beleid (aan de hand van vaste gegevens zoals demografie en bestaande bedrijfsclusters);
- In kaart brengen van werklocaties en kansen voor ontwikkeling;
- Aanvullende onderzoeken ter afweging voor onder meer werken in de binnenstad, leisure en het verbeteren van ondernemersdiensten;
- Doorvoeren van actualisatie van inzet en beleid op verschillende factoren van vestigingsklimaat;
- Provinciaal en regionaal afstemmen op ruimtelijk niveau en uitwerken strategie werklocaties;
- Maken van strategische hoofdkeuzes voor ontwikkeling Schiedams vestigingsklimaat;
- Stadserf (6 april 2021) en voorafgaand bestuurlijk overleg: in gesprek met raadsleden en voorzitters van ondernemersverenigingen over het belang van een sterk vestigingsklimaat voor Schiedam, inzet op verschillende factoren voor economische groei en ontwikkelingen van bedrijventerreinen;
- Uitwerken van strategie langs onderwerpen van reeds ingezet beleid plus vernieuwing;
- Uitwerken strategie en inhoud actueel beleid tot Economische visie;
- Traject bestuurlijk besluitvorming.

Proces ruimtelijk economische strategie

Aan de strategie ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen voor versterking van het economisch vestigingsklimaat, ligt een mix van onderzoeksresultaten- en rapporten, regionaal en gemeentelijk (deel)beleid, gesprekken met het bedrijfsleven en participatie ten grondslag.

De meest prominente input voor koers komt vanuit:

- a) Strategie werklocaties Schiedam (BSP, januari 2021)
- b) Compensatieplan Nieuw-Mathenesse (BSP 2021)
- c) Ladderonderbouwing kantorenontwikkeling Schiedistrict (afgerond januari 2021, onderdeel/onderbouwing bestemmingsplanprocedures Schieveste en 's-Graveland)
- d) Onderzoek toekomstperspectief Nieuw-Mathenesse (juni 2019)

Onderzoeken ten aanzien van voorzieningenniveau/Business-to-consumer (detailhandel, horeca, leisure, dienstverlening):

- f) Onderzoek detailhandelsbeleid Schiedam (BRO, 2019/2020)
- g) Voorzieningenonderzoek Nieuw-Mathenesse (concept, april 2021)
- h) Voorzieningenonderzoek Schieveste (2019, gebruikt als input voor het bestemmingsplan)
- i) Leisure behoefteonderzoek (afgerond maart 2020)
- j) Aanvullend onderzoek ontwikkelkansen Binnenstad (2021)

Participatie bij visievorming ruimtelijk

De strategie werklocaties is onder meer gebaseerd op ontwikkeldocumenten ten aanzien van de gebiedsontwikkelingen:

- a) Ontwikkelperspectief voor 's-Graveland noord/zuid en Spaanse polder (met als basis de Ruimtelijk Economische visie en Agenda (REVA) voor het gehele bedrijventerrein, opgewerkt met een uitgebreid participatietraject);
- b) Ambitiekaart Havens uit 2016
- c) Verkennend onderzoek van Buck Consultants voor Nieuw-Mathenesse (toekomstperspectief)

Bijlage 2 Methoden monitoring

Real-time algemene monitoring

Via datasites zoals LISA en waarstaatjestad.nu kan op elk moment inzicht worden verkregen in actuele cijfers van demografie tot grondprijzen. Naast de gemeente hebben (potentiële) investeerders, ondernemers en Schiedammers hier een waardevolle bron aan om een beeld van de stad. Via dergelijke 'real-time' bronnen kan heel specifiek, snel en goedkoop een kennisbron voor beleid, acties of onderbouwing gevonden worden. Gezien het toenemend belang van data voor sturing en ontwikkeling (van overheidsbeleid maar ook consumenten besluitvorming) monitoren wij deze bronnen dan ook regelmatig in het kader van economisch beleid en uitvoeringsprogramma's.

Periodiek gericht toetsen

Periodiek eenzelfde onderzoek herhalen is waardevol om trendlijnen zichtbaar te maken en iets te kunnen zeggen over de effecten van beleid en verwante inzet. Jaarlijks brengen we met de Staat van de Stad in beeld hoe het met Schiedam gaat aan de hand van cijfers over bevolking, economie en leefbaarheid. Tweejaarlijks toetst de gemeente via de Ondernemersmonitor het ervaren vestigingsklimaat onder lokale ondernemers. 'Ervaring' geeft een indicatie over het lokale vestigingsklimaat op dat moment. Dit wordt gekleurd door gevoel en mening van de respondent en dat heeft een belangrijke signaleringsfunctie.

Cross-onderzoek en aanvullend non-periodiek onderzoek

Om een zuiverder beeld van 'de lokale economische ontwikkeling' en beleidseffecten zichtbaar te maken is cross-onderzoek en verdiepend onderzoek op onderwerp nodig. In het geval van de feitelijke Staat van de Stad bijvoorbeeld met kwalitatieve ervaringen van ondernemers, en in het geval van de Ondernemersmonitor bijvoorbeeld met cijfermatige spiegelgegevens over grondprijzfluctuaties en een klantreisonderzoek.

Onderbouwing voor cross-onderzoek en verdieping voor context vinden we in het gegeven dat economische ontwikkeling niet in een isolement plaatsvindt.

Het ondervindt (en heeft) effect van zowel lokaal als regionaal beleid en correleert met een zeer breed aantal factoren buiten de directe invloed van onze economische beleidsinzet. Denk aan veiligheid en handhaving, woonbeleid en mobiliteit. Anders gezegd, het Schiedamse vestigingsklimaat wordt door meer beleid en inzet beïnvloedt dan alleen vanuit team economie van Schiedam. Aanvullende contextuele onderbouwing voorzien van een brede scope ook over fysieke grenzen zoals via benchmarks of een blik op aantallen aanvragen voor bedrijfsruimten vanuit Rotterdams gebied, maakt bijsturing van inzet en beleid effectiever ('data-sturing').

Kwalitatief verdiepend toetsen

Verdiepend kwalitatief onderzoek is nodig om specifieke vraagstukken zoals groeiperspectieven of bedrijfsbehoeften, voor beleidsopzet te doorgronden. Intensieve gesprekken over vraagstukken als samenwerking op bedrijven-terreinen ('organisatiegraad') of diensten die de gemeente haar bedrijfsleven zou moeten bieden, zorgt voor inzicht op achterliggende behoeften en hiaten. Zulke inzichten geven sturing om echt marktgevraagd te kunnen werken. Gerichte bedrijfsbezoeken van ons accountmanagement, klantreizen en thema-avonden leveren onschatbare kennis. Duurzaam de dialoog aan gaan en gebruik maken van methoden als prototyping bij het opzetten van projecten en producten voor onze doelgroepen, zorgt voor een professionele en doelgerichte gemeentelijke inzet en volwaardig partnerschap in het bedrijfsleven.

Aanvullend gespecialiseerd onderzoek

Gaandeweg beleidsperioden wordt regelmatig aanvullend onderzoek gedaan vanuit de eigen afdeling of via kenniscentrum MVS of extern ingekocht. Meestal is dit bedoeld als aanvullende onderbouwing bij advies of projectopzet, maar geeft ook signalen over nut of noodzaak van bijsturing van beleid. Denk hierbij aan een internationale deskresearch naar stedelijke innovatiemi-lieus, analyses van evenementenbezoek, of nieuwe onderwijsvormen.

Verdiepend vergelijkend onderzoek

Toetsen of onze inzet in lijn ligt met en/of is doorvertaald in (nieuw) aanpakend beleid van de gemeente en andere partnerorganisaties zoals de MRDH, Global Goals of van ondernemerscollectieven is tenslotte een belangrijke indicator voor het (bij)sturen van onze inzet. Het maakt het bereiken van synergie door inzet in gezamenlijkheid succesvoller, en heeft daarnaast waardevolle secundaire effecten op gebied van positionering ('Schiedam is een zichtbare zakenpartner', 'Schiedam is een betrouwbare en professionele samenwerkingspartner in onze opgaven', etc.).

Nieuwe sturingsmethoden

Het gebruiken en/of creëren van (nieuwe) databronnen, het efficiënter gebruiken van bestaande databronnen en technologische ontwikkelingen als kunstmatige intelligentie en machine-learning is kansrijk om nieuwe inzichten mee op te doen en nog beter in te spelen op trends en ontwikkelingen.

Bijlage 3 Staat van de stad (samenvatting)

Arbeidsplaatsen

Het aantal arbeidsplaatsen in Schiedam is de afgelopen jaren toegenomen van 33.131 in 2015 naar 35.511 in 2020. De afgelopen jaren volgde de werkloosheid de trend op landelijk niveau, maar deze ligt in Schiedam wel iets boven het landelijk gemiddelde. Zo was de gemiddelde werkloosheid in Nederland in 2020 3,8% van de beroepsbevolking tegenover 4,7% in Schiedam. Op elke 1000 inwoners in Schiedam waren er in 2019 606 banen. Dit aantal ligt onder het Nederlands gemiddelde van 677, maar ver boven steden als Vlaardingen (414) en Maassluis (333). Dit maakt van Schiedam een echte woon-werkstad.

Inkomen

Het besteedbaar inkomen van de gemiddelde Schiedammer is de afgelopen jaren gestegen van 35.000 in 2015 naar 40.200 in 2019. Dit ligt 5.200 euro lager dan het landelijk gemiddelde van 45.400 euro in 2019. Ook kent Schiedam over het algemeen een hoger aantal personen met een bijstandsuitkering (57,1 per 1000 inwoners) dan de rest van Nederland (46 per 1000 inwoners).

Opleidingsniveau

Het opleidingsniveau van Schiedam ligt onder het landelijk gemiddelde. 33,8% van de Schiedammers is laaggeschoold, 42,6% midden geschoold en 41,4% hooggeschoold tegenover respectievelijk 28,4%, 41,4% en 30,2% op landelijk niveau. Ook zijn de schooladviezen van Schiedamse kinderen lager dan in het rest van het land. Zo krijgt 37% van de Schiedamse kinderen een vmbo-advies tegenover 26% in de rest van Nederland. Daartegenover krijgen slechts 15% van de Schiedamse kinderen een vwo-advies tegen 18% in de rest van Nederland. Schiedam kent in totaal 6735 leerlingen in het basisonderwijs, 143 in het speciaal basisonderwijs, en 3870 in het voortgezet onderwijs.

WOZ-waarden

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Schiedam lag lang onder het landelijk gemiddelde. Dit was met name te wijten aan de grote voorraad verouderde sociale huurwoningen. De WOZ-waarde van huizen in Schiedam stijgt inmiddels sneller dan in de rest van Nederland. Zo steeg de WOZ-waarde van woningen tussen 2019 en 2020 in Schiedam met 14,6% tegen 8,9% in de rest van Nederland. De ontwikkeling van de WOZ-waarde van bedrijfstvastgoed steeg in Schiedam ook sneller (+2,6%) dan in nabijgelegen steden als Rotterdam (+0,6%) en Vlaardingen (+0,5%).

ZZP'ers

Het percentage ZZP'ers in Schiedam ten opzichte van het totaal aantal banen (11,3%) komt vrijwel overeen met dat van Nederland (11,5%). Het grootste aantal zelfstandig ondernemers is actief in de commerciële dienstverlening. Zelfstandig ondernemers staan er in financieel opzicht goed voor vergeleken met de rest van Nederland. Het gemiddeld inkomen van Schiedamse ZZP'ers (33.400) ligt weliswaar iets onder het landelijk gemiddelde (38.800), het percentage van Schiedamse ZZP'ers met een laag inkomen (onder de 15.000) is slechts 4,1% tegenover 8,6% in de rest van Nederland. Slechts 0,9% van de Schiedamse zelfstandig ondernemers heeft een schuld tegenover 1,6% in de rest van Nederland.

BENCHMARK

Op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is aan de hand van een aantal relevante indicatoren gekeken naar de positie van Schiedam ten opzichte van Nederland en een aantal vergelijkbare of naburige gemeenten.

Denktraject economische visie Schiedam - Benchmark op basis van cijfers augustus 2020

		Nederland	Schiedam	Zaanstad	Dordrecht	Vlaardingen	Rotterdam
Bedrijvigheid en economie							
	Bedrijven in totaal per duizend inwoners in 2019	130	98	140	99	83	119
	Aangevraagde faillissementen per 1.000 vestigingen in 2019	2	4	3	4	2	3
	Snelgroeiende bedrijven per 1.000 vestigingen in 2018	19	16	17	21	17	20
	Percentage zzp'ers op totaal aantal banen in 2018	11	11	14	10	12	8
Werk en Inkomen							
	% Werklozen binnen de hele beroepsbevolking (15 - 67 jaar)	3,40%	4,30%	3,40%	4,10%	3,90%	5,90%
	Aantal mensen met bijstandsuitkeringen van 18 jaar en ouder per 1.000 inwoners in 2019	37,4	48,4	36,9	51,1	52	89
	Aantal banen per 1.000 personen	677,1	605,6	563,1	646	414	779
Onderwijs							
	Aantal jongeren (15 - 27) zonder werk en onderwijs per 10.000 jongeren	959	1.188	1.009	1.109	1.044	1.367
	Beroepsbevolking met laag onderwijsniveau per 1.000 inwoners in 2019	145	150	161	144	186	137
	Percentage kinderen met risico op een onderwijsachterstand PO in 2017	15%	31%	20%	22%	32%	27%
Sport en cultuur							
	Gemeentelijke uitgaven aan sport, cultuur en recreatie in euro's per inwoner in 2019	275	352	208	367	266	453
	Aantal monumenten in de stad per 1.000 inwoners in 2015	3,3	3,9	1,4	5,5	0,6	0,2
	Aantal musea in totaal in 2017	nvt	3	2	5	1	7
	Percentage mensen aangesloten bij een sportvereniging in 2018	24,9	16,5	23,4	22,8	15,4	19,7
Gemeentelijke financiën							
	Solvabiliteit	34,2	14,6	15,5	52,1	22,7	30,8
Bouwen en Wonen							
	Het percentage huishoudens dat in 2018 aangaf binnen twee jaar te willen verhuizen	34	38,1	31,6	38,1	38,1	38,1
	Leegstand als % van alle woonruimte in 2016	2%	3%	1%	2%	2%	3%
	Gemiddelde vraagprijs aangeboden woningen per m ² in 2020	3.004	2.532	3.134	2.773	2.704	3.367
	Gemiddelde WOZ-waarde in 2019	278.300	196.800	242.600	214.600	202.000	222.000
	Aandeel koop en huur en sociale huur in 2019	57/13/29	50/18/32	55/7/37	58/13/30	47/9/44	57/7/34

Bijlage 4 Samenvatting huidige beleidsinzet (effecten Kadernota Economie 2016)

De huidige beleidsinzet bestaat uit vijf thematische opgaven en vier strategische gebiedsontwikkelingen. Een korte samenvatting van de effecten van beleidsinzet tot heden, staan voor de thematische opgaven hieronder beschreven. Voor wat betreft de ruimtelijke opgaven staan die in hoofdstuk 4.

Thematische opgaven

1. Professionele samenwerking en goede dienstverlening:

een goede samenwerking en zakelijke dienstverlening vormen het fundament voor het lokale vestigingsklimaat en geven vertrouwen. Voornaamste aandachtspunten zijn persoonlijk contact, ruimte om te ondernemen en vraag gestuurde dienstverlening die aansluit bij digitale ontwikkelingen.

2. Verbeteren van de aansluiting vraag en aanbod onderwijs/ arbeidsmarkt:

het zorgen voor een betere balans op de Schiedamse arbeidsmarkt vraagt om een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, waardoor onderlinge mobiliteit en wendbaarheid worden versterkt. Meer aandacht voor kennisoverdracht en -uitbreiding stimuleert innovatie binnen bedrijven.

Naast laagdrempelig persoonlijk contact is het faciliteren van het bedrijfsleven met moderne, vraag gestuurde producten en diensten de koers die we varen. Digitalisering speelt daarbij een steeds grotere rol, zoals door het vergroten van digi-kennis, digi-toegankelijkheid en gebruiken en delen van open data sources. De nieuwe economie vraagt om het ontwikkelen van bijbehorende, ondersteunende dienstverlening. De gemeente is daarbij vaker partner dan een sturend orgaan. Het zitting nemen in netwerken en faciliteren of instappen bij marktinitiatieven in plaats van deze zelf te organiseren of regisseren zien we daarbij terug.

We zetten voor een wendbare arbeidsmarkt in op veranderingen op verschillende niveaus van onderwijs én arbeidsmarkt. Deze uitdaging pakt Schiedam op in samenwerking met de regio, via het Human Capital Akkoord van InnovationQuarter¹. De uitdagingen voor de arbeidsmarkt ten aanzien van digitalisering en automatisering is een gedeelde verantwoordelijkheid van kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden. De Economic Board Zuid-Holland waar Schiedam bij aansluit heeft daarom een regiobrede agenda waarin ook lokale en regionale initiatieven bij elkaar worden gebracht. De MRDH ondersteunt deze agenda, onder andere door versterking van regionale campussen.

¹ InnovationQuarter is de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Zuid-Holland. Samen met 66 partijen uit bedrijfsleven, onderwijs en overheid volgt Schiedam het Human Capital Akkoord Zuid-Holland. Samen committeren zij zich aan harde doelstellingen ten aanzien van het (om)scholen van personeel, het aan het werk helpen van niet-werkenden en het aantrekken van internationaal talent. Met het Human Capital Akkoord wil Zuid-Holland dankzij een arbeidsmarkt die het talent van werkenden optimaal benut, nationaal en internationaal duurzaam concurrerend worden.

3. Stimuleren van innovatie en een innovatief klimaat: een innovatief klimaat waarin bedrijven en ondernemers gestimuleerd worden om te innoveren, heeft effect op de werkgelegenheid (in type werkgelegenheid en mogelijk op de omvang). Digitalisering en automatisering versterken daarbij de concurrentiekracht van bedrijven.

Om innovatie te stimuleren, zet Schiedam extra in op digitalisering. Van producten en diensten, digitale kennisontwikkeling en –verbreding, samenwerking in clusters en coalities en digitale infrastructuren. Zij sluit hiervoor aan bij regionale innovatieprogramma's, zoals SMITZH², Energie&Klimaat en Zorgtechnologie³ (i.s.m. TNO, MRDH, provincie Zuid-Holland en InnovationQuarter). Voor Schiedam, maar ook om de regio en provincie sterk te maken op gebied van technologie.

4. Samenwerken in coalities: samenwerking en samenhang zijn constanten in de nieuwe economie. Netwerken en coalities zijn daarom noodzakelijk geworden om alle economische ontwikkelopgaven te realiseren.

'Het vormen van partnerschappen en netwerken binnen en buiten het gebied' is concreet benoemd bij gebiedsontwikkelingen. Ook het deelnemen aan innovatienetwerken is een vereiste voor het stimuleren van een sterk vestigingsklimaat. Hiermee is deze opgave meer een basisuitgangspunt van economisch beleid geworden dan een specifieke opgave.

5. Regionale samenwerking: Vooral grensoverschrijdende opgaven zoals de energietransitie en het tekort aan technisch geschoold personeel, vragen om een collectieve regionale aanpak in samenhang. Ook voorzieningen worden over gemeentegrenzen gedeeld.

Regionale samenwerking krijgt steeds meer vorm als een logische constante, dan als aparte opgave. Net als 'samenwerken in coalities' is 'regionale samenwerking' steeds meer een randvoorwaardelijkheid en basis in ons beleid en handelen dan een opgave op zich. De uitvoering van de ontwikkelopgaven toont dan ook vele gemeentegrenzen overstijgende samenwerkingsverbanden. Zoals bij de energietransitie, waarin Schiedam samen met provincie en waterschappen in de regio en andere gemeenten een gezamenlijke strategie voeren (RES, Regionale Energiestrategie) voor de regio Rotterdam Den Haag.

² SMITZH (Smart Manufacturing Industriële Toepassing Zuid-Holland) is opgericht om Smart Manufacturing in de regio te stimuleren. SMITZH ondersteunt maakbedrijven bij het toepassen van slimme maaktechnologie.

³ Dergelijke innovatie programma's zijn bedoeld om bedrijfsleven, field-, living- en innovatielabs te stimuleren bij het opschalen van technologische oplossingen, zoals in de zorg.

Bijlage 5 Waardering lokaal vestigingsklimaat (Resultaten Ondernemersmonitor+ 2020 samenvatting)

In januari 2021 vond voor de vijfde keer de Schiedamse ondernemingspeiling plaats. Hiermee onderzoeken wij hoe lokale bedrijven, instellingen en zzp'ers het ondernemersklimaat in Schiedam beoordelen. In de 2021 versie zijn aanvullende vragen gesteld ten behoeve van de Economische visie en het Corona-

herstelplan. Expliciet is aanvullend gevraagd naar toekomstverwachtingen op gebied van de gewenste ontwikkeling in het techniekonderwijs, de kansen en bedreigingen van verdere digitalisering van de samenleving en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Waardering ondernemersklimaat door alle bedrijven*

Onderwerp		2021	2018	2017	2016	2015
Bereikbaarheid (n=367)	▲	7,6	7,0	7,2	6,8	6,9
Nabijheid onder- en toeleveranciers (n=233)	▲	7,4	7,3	7,4	7,4	7,2
Woonklimaat (n=318)	▲	6,9	6,7	6,7	6,6	6,5
Beschikbaarheid gekwalificeerd personeel (n=196)	▲	6,5	5,7	6,3	5,8	6,2
Openbare ruimte (n=349)	▲	6,3	6,2	6,2	6,0	6,0
Parkeergelegenheid (n=372)	▲	6,0	5,8	5,7	5,6	5,3
Gemeentelijke dienstverlening (n=303)	▼	5,8	6,2	6,2	5,7	5,7
Regeldruk (n=275)	▲	5,6	5,3	5,8	5,3	5,2
Handhaving (n=290)	▼	5,5	5,6	5,5	5,2	5,4
Gemiddelde	▲	6,4	6,2	6,3	6,1	6,0

* De antwoorden die de respondenten hebben gegeven op een vijfpuntsschaal zijn voor dit overzicht omgerekend in een rapportcijfer tussen 1 en 10. De antwoordcategorie 'niet van toepassing / weet niet / geen mening' is hierbij buiten beschouwing gelaten. Het gemiddelde is een rekenkundig, dus ongewogen gemiddelde.

Samenvattend: Na een lichte daling in 2018 is de waardering voor het Schiedamse ondernemersklimaat opnieuw gestegen. Het gemiddelde van alle deelaspecten bedraagt nu een 6,4. Dit is de hoogste waarde sinds 2015, toen de eerste peiling plaatsvond. Op de meeste onderdelen wordt nu beter gescoord dan bij de vorige meting, vooral als we kijken naar beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel en bereikbaarheid van de bedrijfslocatie. Bereikbaarheid is nu zelfs het hoogst gewaardeerde onderdeel van het ondernemersklimaat. De scores voor handhaving en vooral voor gemeentelijke dienstverlening zijn gedaald.

Waardering onderwerp specifiek

Professioneel partnerschap en dienstverlening

Uit de ondernemersmonitor+ blijkt dat 43% van de respondenten (zeer) tevreden is over de gemeentelijke dienstverlening, 38% is neutraal, en 20% is (zeer) ontevreden. De waardering van de gemeentelijke dienstverlening is gedaald van 6,2 in 2018 naar 5,8 in 2021. De respondenten die ontevreden waren, hadden onder andere kritiek op de manier waarop de gemeente communiceert, het gebrek aan daadkracht (die juist in de coronacrisis nodig is), onvoldoende bereikbaarheid, een gebrek aan bewonersparticipatie en slechte interne integraliteit. Opmerkelijk is echter dat op de vraag waaraan de ondernemer behoefte heeft in het kader van de coronacrisis, meer dan de helft van de respondenten (54%) aangeeft tijdens deze crisis geen behoefte te hebben aan bijzondere maatregelen.

Verbeteren aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Uit de ondernemersmonitor+ blijkt dat de gemiddelde waardering van beschikbaar personeel is gestegen van een 5,7 in 2018 naar een 6,5 in 2021. Uit de reacties van respondenten blijkt dat vooral bedrijven en instellingen die zorg-, ICT- of (gecertificeerd) technisch personeel zoeken deze arbeidskrachten moeilijk kunnen vinden. Het aandeel bedrijven op bedrijventerreinen dat zegt geen problemen te ondervinden met het vinden van gekwalificeerd personeel, is gedaald van 62% in 2018 naar 49% in 2021. Het vinden van kandidaten met de juiste opleidingsrichting is vaker een probleem dan bij de vorige meting (van 26% naar 30%) en de kennis en vaardigheden van gekwalificeerde medewerkers vallen in de praktijk vaker tegen (van 4% naar 21%). Houding en motivatie zijn echter minder vaak een probleem (van 34% naar 23%) en voor het vinden van het juiste opleidingsniveau geldt hetzelfde (van 20% naar 17%). Bij 'anders namelijk' wordt vermeld dat het vinden van geschikt IT-personeel een constante uitdaging blijft. Van de bedrijven die met het techniekonderwijs te maken hebben, is ruim de helft het (zeer) eens met de stelling dat het techniekonderwijs steeds belang-

rijker wordt. Van deze bedrijven vindt de helft dat er meer leer-werkconstructies zouden moeten komen, ruim een derde wil meer opties voor gebieds-gerichte, technische opleidingen en ruim een kwart ziet graag meer stages gedurende de opleiding en meer opties voor na- en omscholing.

Innovatie en een innovatief klimaat stimuleren

Gevraagd naar de rol die de gemeente zou moeten spelen in het stimuleren en ondersteunen van ondernemerschap en innovatie, zegt ruim een derde van de respondenten dat de gemeente bedrijven en instellingen die iets voor elkaar zouden kunnen betekenen, met elkaar in contact zou moeten brengen. Nog eens bijna een derde ziet graag dat de gemeente betaalbare (tijdelijke) bedrijfsruimte beschikbaar stelt, ruim een kwart wil vermindering van gemeentelijke regels en procedures en ruim één op de vijf is geholpen met meer zekerheid en duidelijkheid over de lange-termijndoelstellingen en meer consistentie in gemeentelijk beleid. Eén op de zes vindt daarentegen dat de gemeente geen enkele rol zou moeten spelen in het stimuleren en ondersteunen van ondernemerschap en innovatie.

Respondenten hadden bij ieder onderwerp de mogelijkheid om een toelichting te geven. De meest sprekende toelichtingen werden gegeven op de onderwerpen: bereikbaarheid, gemeentelijke dienstverlening en handhaving. Deze drie onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Bereikbaarheid van de bedrijfslocatie

sommige respondenten stellen dat de bereikbaarheid uitstekend is (al gaat dit soms ten koste van de leefbaarheid, door geluidsoverlast en vervuiling), anderen ervaren problemen, zoals door verkeersdrukte of als neveneffect van een historische binnenstad. Ook zijn er klachten over het gebrek aan parkeerruimte, ontbrekende voet- en fietspaden en matig openbaar vervoer op het laatste stuk naar de bestemming. Een enkeling merkt op dat de bereikbaarheid is verbeterd door de verminderde verkeersdrukte als gevolg van de coronamaatregelen: 'het enige voordeel van corona'.

Gemeentelijke dienstverlening:

Een enkeling is tevreden, maar er is ook veel kritiek, zoals: de gemeente heeft weinig begrip voor wat ondernemers nodig hebben, communicatie kan vriendelijker. De gemeente is weinig zichtbaar [red. als partner en gastheer van het bedrijfsleven] en weinig daadkrachtig (juist in de huidige crisis), gemeentelijke afdelingen werken langs elkaar heen, de gemeente is slecht bereikbaar en callcentermedewerkers doen toezeggingen die andere ambtenaren vervolgens niet nakomen, er is te weinig bewonersparticipatie.

Handhaving:

Veel respondenten stellen dat zij weinig positief effect merken van handhaving, of het nu gaat om relatief kleine problemen als hondenpoep, zwerfvuil en hangjeugd of om ernstiger zaken als overbewoning, drugshandel en illegale vuilstort op braakliggende terreinen. Tegelijkertijd ergeren sommige respondenten zich aan boa's die bekeuringen uitschrijven aan ondernemers die laden en lossen bij hun bedrijf, of aan inwoners zich niet (of niet helemaal) houden aan de coronaregels.

Als we inzoomen op de invloed van de coronapandemie, dan zien we dat de helft (49%) van de respondenten stelt dat de invloed groot tot zeer groot is. Op de vraag wat de (verwachte) aard van de impact op hun bedrijf is, antwoordden zij als volgt:

De aard van de impact van corona op mijn bedrijf is de volgende: (meerdere antwoorden mogelijk) (n*347)

Antwoord	Aandeel
Derving van omzet	64%
Lagere / vertraagde aanmelding van nieuwe klanten	40%
Verlies van bestaande klanten / zaken	39%
Wegvallen vraag / afzet / markt	38%
Verplichte sluiting door maatregelen van overheid	26%
Moeilijkheden om vaste kosten te kunnen betalen	24%
Openstaande betalingen	16%
Geannuleerde kritieke vergaderingen / evenementen en internationale reizen	16%
Tekort aan liquide middelen	15%
Verstoringen in de supply chain	12%
HRM-problemen zoals veiligheid van werknemers en ziek personeel	12%
Gebrek aan voorraad / leveranciers	8%
Moeilijkheden om financiering te krijgen	8%
Geen personeel voor handen	5%
Niet kunnen uitbetalen personeel	3%
Overig, namelijk: ...	11%

De volgende reacties werden gegeven op de vraag waar zij als ondernemer behoefte aan hebben, in het kader van de coronacrisis:

In het kader van de coronacrisis heb ik als ondernemer behoefte aan: (meerder antwoorden mogelijk) (n*411)

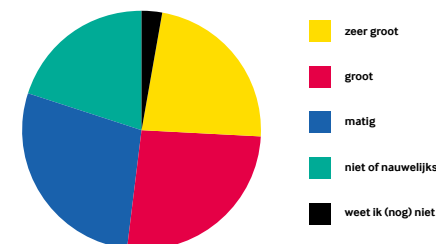
Antwoord	Aandeel
Niets	54%
Belastingvrijstellingen / - uitstel	23%
Overbruggingsfinanciering (werkkapitaal), zoals BMKB-regeling, borgstelling kredieten. Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkbehoud (NOW) en Bbz-regeling	17%
Overheidscontracten (overheid als klant)	9%
Structureel kapitaal	5%
Business coaching	4%
Praktische hulp bij het invullen van formulieren voor de aanvraag van noodfondsen .e.d.	4%
Mentale of psychische hulp	3%
Garanties voor leningen, bijv. leverancierskrediet	2%
Crisisplan	2%
Advies voor werknemers over werkzekerheid, inzetbaarheid en toekomst	2%
Internationaal handels- / transportadvies	2%
HR-advies / arbodienst / opleidingsplan	1%
Ondersteuning ICT i.v.m. thuiswerken personeel	1%
Overig, namelijk ...	10%

Het sentiment rondom deze coronacrisis is verdeeld:

Hoe typeert u uw sentiment rondom deze coronacrisis? (n*403)

Antwoord	Aandeel
De coronacrisis bedreigt het voortbestaan van mijn bedrijf	13%
De coronacrisis zal sterke impact hebben op mijn bedrijf, maar zal niet leiden tot een faillissement	28%
De coronacrisis zal matige impact hebben op mijn bedrijf	22%
De coronacrisis zal niet of nauwelijks impact hebben op mijn bedrijf	19%
De coronacrisis biedt me kansen als bedrijf	6%
Ik weet het (nog) niet	12%
Totaal	100%

Impact van corona op het bedrijfsleven

Toch ziet bijna de helft (45%) van de ondernemers de toekomst (zeer) positief in. De belangrijkste factoren die het toekomstperspectief van Schiedamse bedrijven bepalen zijn: de nationale en/of internationale economische ontwikkeling (40% noemt deze factor), de bereikbaarheid (28%), het verdere verloop van de coronacrisis (24%), de aanwezigheid van klanten (22%), de populariteit van Schiedam (21%) en het lokale en/of regionale vestigingsklimaat (20%). Vooral het grote belang van bereikbaarheid valt hierin op.

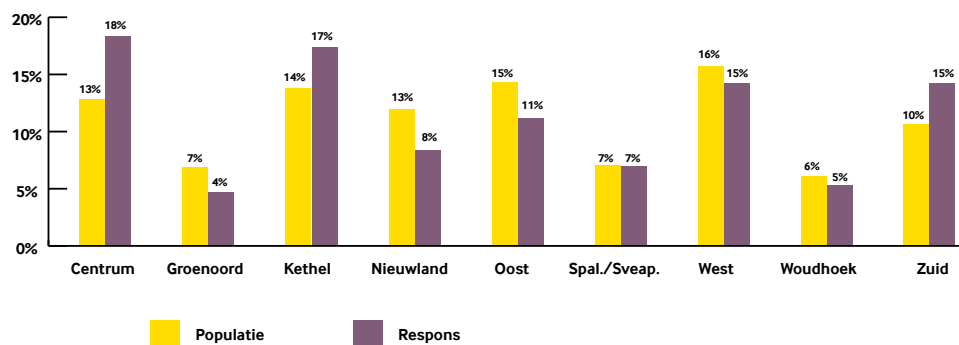
Bij de antwoordcategorie 'anders, namelijk' noemen veel ondernemers de eigen ambitie, inzet en kundigheid als bepalende factoren. Verder worden onder meer vermeld: ontwikkeling naar een ander aanbod / verandering van bevolkingssamenstelling en consumentengedrag, beschikbaarheid van personeel, parkeermogelijkheden en de afwikkeling van het erfpachtsysteem. Voor eenmansbedrijven is het bereiken van de pensioenleeftijd vaak reden om te stoppen, soms in combinatie met het ontbreken van een opvolger.

Respondenten

Schiedam telt 5.924 bedrijven, instellingen en zzp'ers. Hiervan zijn er 2.869 per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de online enquête; 462 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld. De bruikbare respons komt hiermee op 16%, wat iets hoger is dan bij de vorige metingen.

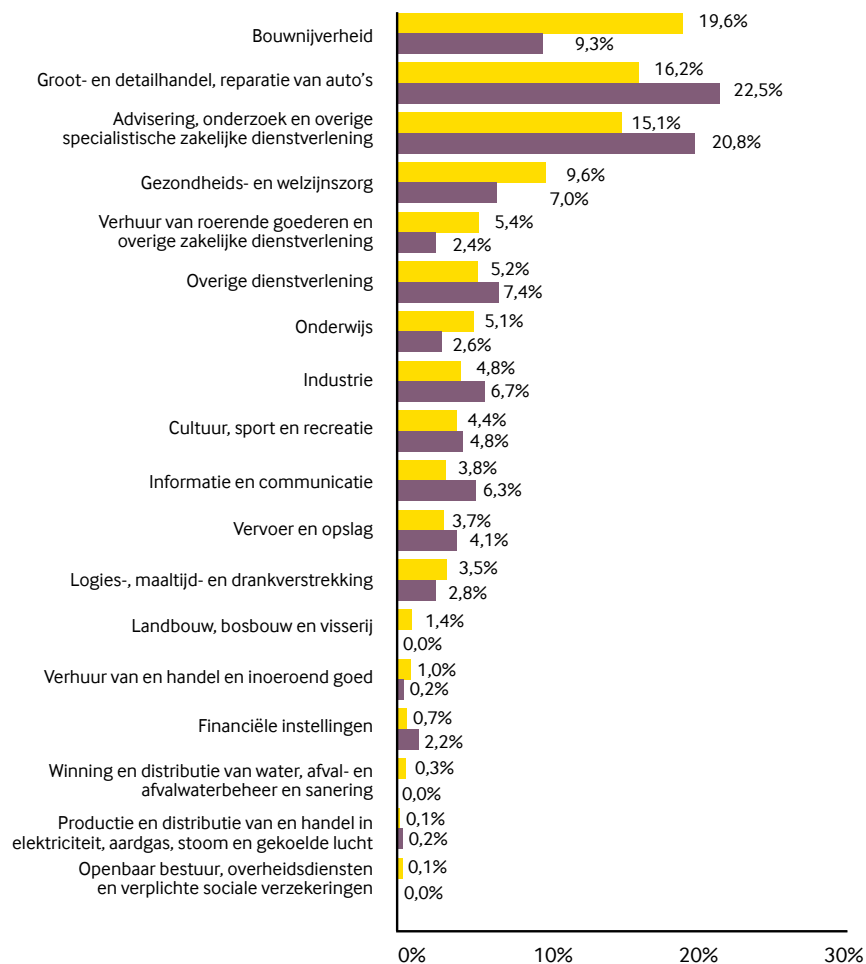
Onderstaande grafiek toont de verdeling over de wijken van de bedrijven uit zowel de totale populatie als de responsgroep.

Schiedamse bedrijven naar wijk (n=5.924 resp. n=462)

De volgende grafiek toont in welke sectoren de bedrijven actief zijn volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Hieruit blijkt dat de groot- en detailhandel en de zakelijke dienstverlening enigszins oververtegenwoordigd zijn in de respons. De bouwnijverheid is daarentegen ondervertegenwoordigd.

Schiedamse bedrijven naar SBI-sector (n=5.924, resp. n=462)

Bijlage 6 Foto van economische trends en ontwikkelingen (PBL-model voor Schiedam)

6.1 Samenvatting woordelijk

Aan de hand van de eerder genoemde factoren van het PBL-model zijn de diverse voor Schiedam relevante trends en ontwikkelingen en kansrijke factoren voor economische ontwikkeling in kaart gebracht. In bijlage 4: Analysekaarten trends en ontwikkelingen is deze foto in de vorm van denkaarten (uitwerking door de Argumentenfabriek) opgenomen en is per factor een toelichting gegeven. Samenvattend is de opbrengst per factor als volgt:

1 Clustervorming (van samenwerkende en aan elkaar gerelateerde bedrijven)

Clustervorming in bedrijfsactiviteiten is sterk aanwezig in Schiedam. Clusters zorgen voor toekomstbestendigheid, veerkracht en innovatie. Ondernemers hechten onder meer aan Schiedam vanwege hun binding met deze sterke en unieke clusters. Door netwerken en samenwerking groeien binnen clusters ook innovatieve producten, systemen en kennis. De meest omvang- en kansrijke Schiedamse clusters zijn het innovatieve maakcluster (waaronder mechatronica), gedistilleerd cluster, het maritieme cluster en het zorgcluster.

2 Ondernemerschap

Ondernemerschap reflecteert via nieuwe bedrijven, snelgroeiende bedrijven, scale-ups en nieuwe activiteiten van bestaande bedrijven. Schiedam beschikt over groeiende multinationals in de maritieme maakindustrie en de gedistilleerd sector. Daarnaast ontwikkelt zich een cluster rond de innovatieve maakindustrie met mechatronica, HTSM, zorgtechnologie en de maritieme en offshore industrie. De afgelopen jaren is met name in steden sprake geweest van een groei van de maakindustrie.

Bedrijven willen zich daarbij steeds vaker onderscheiden op het gebied van duurzaamheid en schone werkprocessen. Verschuiving naar circulariteit leidt tot minder bezit en meer gebruik, wat de groei van de deeleconomie bevordert. Robotisering, automatisering en digitalisering groeien ook. Nu vooral in de technische sector, maar we zien deze ontwikkeling ook in andere sectoren. Waar de afgelopen jaren veel productietaken werden uitbesteed aan lage-lonenlanden, zien we nu een trend van re-shoring: het terugbrengen van bedrijfsactiviteiten naar eigen land.

Bedrijven in de maakindustrie vestigen zich in toenemende mate in de nabijheid van consumenten. In de afgelopen periode vond een verschuiving plaats van bedrijventerreinen naar gemengde gebieden in de stad. Die verschuiving is het grootst bij grote steden zoals Rotterdam en Den Haag (+21%), maar ook middelgrote steden zoals Schiedam laten deze trend zien (+6%). Uit aanvullend, lokaal onderzoek blijkt dat de maakindustrie zich steeds vaker vestigt in gemengde milieus en woonwijken. Ook de beleving bij het winkelbezoek, de mate van uniciteit en het verhaal achter een product zijn essentieel.

3 Onderwijs/arbeidsmarkt

In data van het CBS over het opleidingsniveau van gemeenten is te zien dat de Schiedamse bevolking met name laag of 'praktisch' tot gemiddeld is opgeleid. Ook in het praktijk segment is van lokaal tot mondiaal een groot tekort waarneembaar. Het onderwijsaanbod op het niveau van mbo-techniek in Schiedam is tegelijkertijd groot en dat zal de komende jaren verder groeien. De trend van robotisering/automatisering en circulariteit die de nieuwe economie kenmerkt, laat de arbeidsmarkt verder verschuiven richting technisch geschoolde banen.

4 Vrijtijdseconomie, toerisme en beleven

Toerisme blijft naar verwachting groeien. Met name het toerisme in eigen land toont extra groei. Ook het dagtoerisme neemt naar verwachting toe door de toename van het parttime werken en de vergrijzing. Trends in fysiek willen beleven als tegenhanger van de digitalisering en snelle (anonieme) consumptie zijn eveneens zichtbaar.

5 Kennisinfrastructuur

In Schiedam is een aantal technische mbo-opleidingen gevestigd. Kijken we iets voorbij de stadsgrenzen, dan is ook het technisch onderwijs op hbo- en universitair niveau relatief dichtbij en daarmee eenvoudig beschikbaar voor Schiedamse bewoners en bedrijven.

6 Fysieke infrastructuur

Schiedam kent een zeer goede bereikbaarheid en connectiviteit via weg (snelwegen A4 en A20), spoor (IC-station en Hoeselijn), lucht (Rotterdam The Hague Airport) en water (Nieuwe Maas en Schie). Forenzen maken hiervan gretig gebruik: ongeveer tweederde van de Schiedamse actieve beroepsbevolking werkt buiten de stad. Het knooppunt IC-Station Schiedam Centrum is voor verbindingen tussen de binnenstad, M4H, Nieuw-Mathenesse en Havens cruciaal, alsook een snelle verbinding op de kennis-as (Rotterdam-Delft-Leiden). Dit heeft echter wel negatieve effecten in de vorm van milieubelasting en verder toenemende ruimtedruk door benodigde infra, in combinatie met de al bestaande druk vanwege toenemende verdichting van de stad en een gemengd gebruik van gebieden. Zo wordt het water in Schiedam voor meerdere doeleinden gebruikt. De zeehavens aan de stadsrand worden gebruikt door maritieme-, overslag- en grondverwerkingsbedrijven. De binnenhavens worden (waar mogelijk) vooral recreatief gebruikt.

7 Leefwoonklimaat

Een sterk vestigingsklimaat en economische ontwikkeling hangen in stedelijke economieën in hoge mate samen met het aanbod aan voorzieningen die bijdragen aan een aantrekkelijk woon-, werk- en interactiemilieu. Het leefklimaat in Schiedam geeft een gemengd beeld. Zo ademt de binnenstad een rijke historie en is deze aantrekkelijk voor bezoekers. Daarbuiten is veel ruimte voor verbetering: de stad kan schoner, aantrekkelijker en veiliger.

Qua wonen kampt Schiedam net als in de rest van Nederland met een woningtekort, vooral voor de hogere prijsklasse. Als gevolg van de snel stijgende huur- en koopprijzen in de Randstad, zien we dat Schiedam steeds aantrekkelijker wordt voor starters en jonge gezinnen, die op zoek zijn naar betaalbare huizen. Zij kunnen in de stad vervolgens moeilijk wooncarrière maken. Met de Woonvisie zet Schiedam gericht in op het vergroten van het woningaanbod aan voor midden- en hogere inkomensgroepen.

8 Regionale faciliteiten en voorzieningen

Schiedam is als gemeente zeer sterk verbonden met de regio en haar buurgemeenten. Het is een veelvoorkomend patroon in Nederland en zeker in de Randstad. Schiedam heeft een centrumfunctie en is tegelijkertijd een 'regio-wijk'. Overheid, ondernemers en bewoners kunnen daarmee laagdrempelig gebruik maken van regionale voorzieningen.

Er zijn ook trends en ontwikkelingen die in Schiedam en onze regio sterk zichtbaar zijn en onze beleidsinzet beïnvloeden, maar niet expliciet met het PBL-model benoemd zijn. Wij hebben deze apart opgenomen en gebruikt. Het gaat hierbij om fysieke ruimte voor ondernemen en de klimaatopgave.

9 Fysieke ruimte voor ondernemen

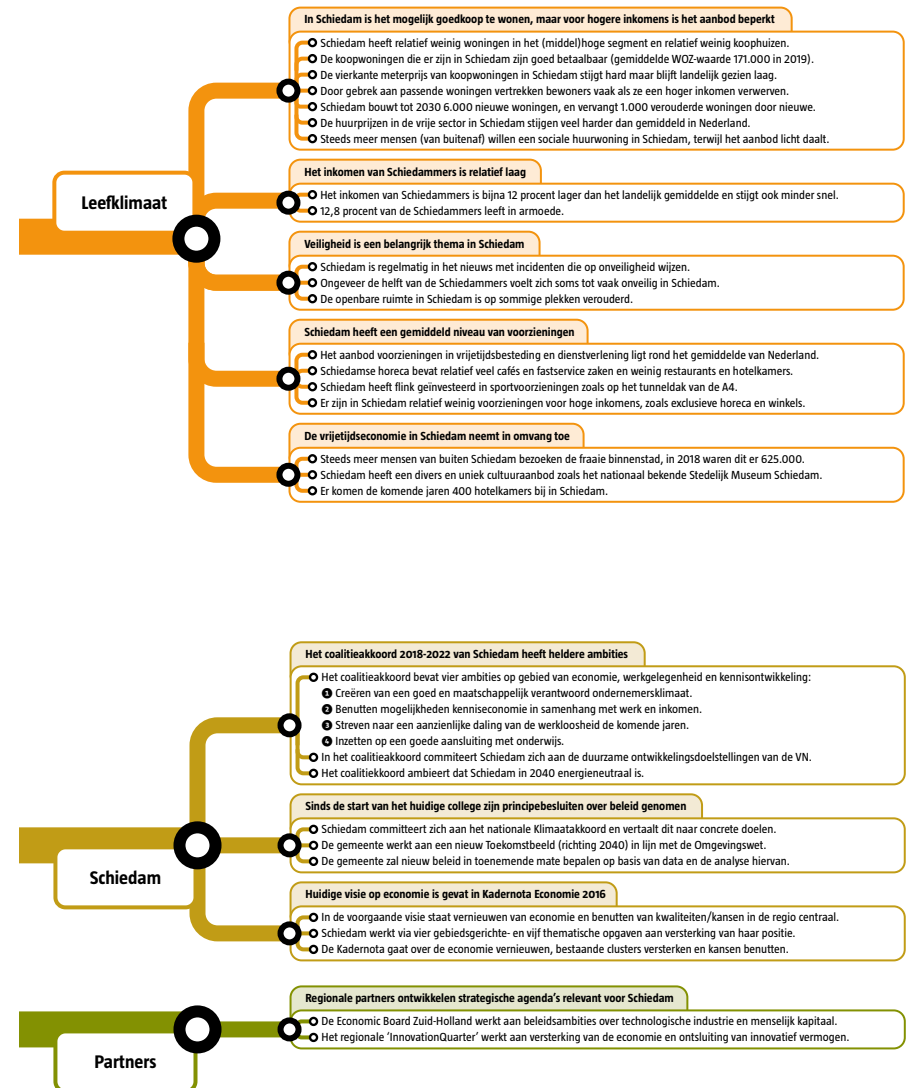
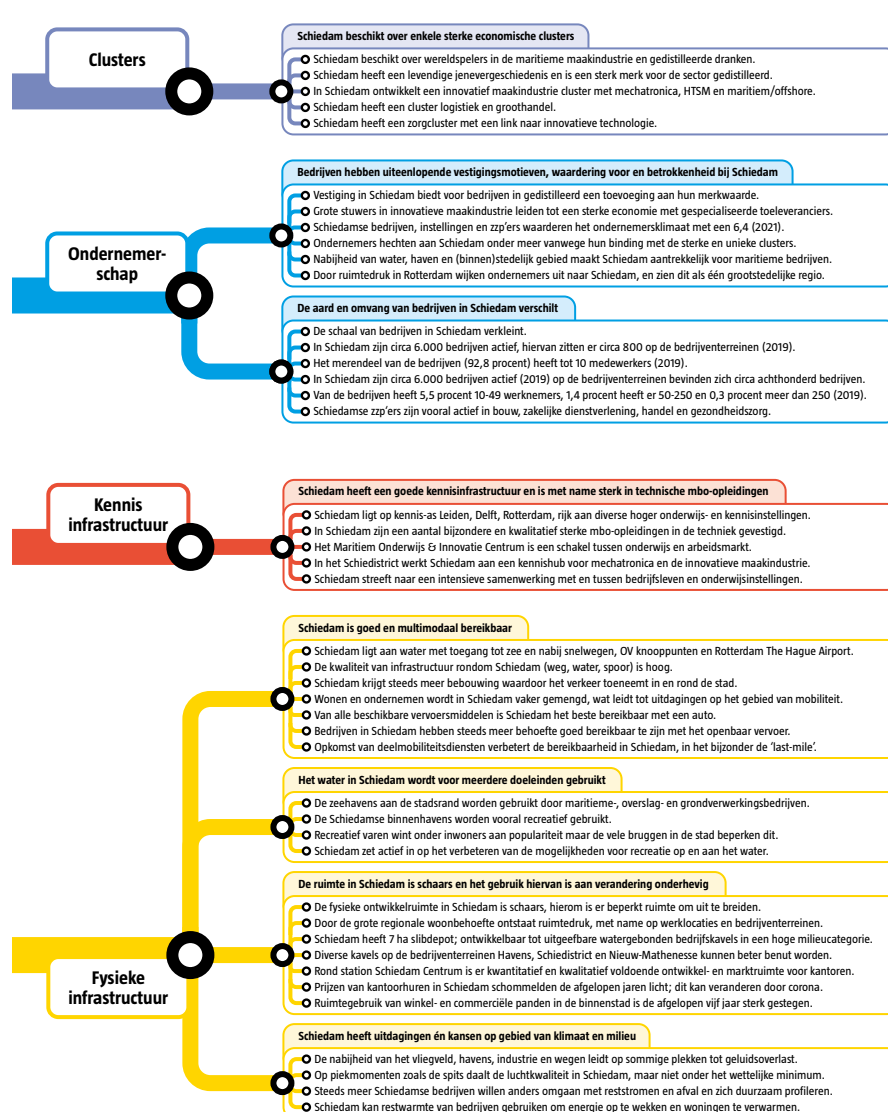
Stedelijke ontwikkelruimte is schaars in de Rotterdamse regio, en dit geldt zeker ook voor Schiedam. Er is een grote verstedelijkingsopgave en toenemende druk op binnenstedelijke woon- en werkruimte. Met name in de regio Rijnmond zien we een forse druk op bestaande werklocaties zoals bedrijven-terreinen. Diverse bedrijventerreinen in de regio zijn of worden (deels) getransformeerd naar woongebieden of gemengde woon-werkgebieden. De schaarste als gevolg hiervan zien we vooral terugkomen in de beperkt beschikbare ruimte voor zwaardere bedrijvigheid in hoge milieucategorieën en een groeiende behoefte om circulariteit te realiseren. De provincie Zuid-Holland, MRDH en regiogemeenten zetten zich gezamenlijk in om voldoende ruimte voor bedrijfsactiviteiten te behouden en daarmee te (kunnen) blijven voorzien in werkgelegenheid.

De behoefte aan banen en ruimte om te werken neemt ook toe. Dit vraagt om het beter benutten van bestaande en nieuwe werklocaties. Ook moeten er slimme combinaties komen van wonen en werken. Hierbij gaat het nadrukkelijk om ruimtelijke kwaliteit. Het probleem van de stijgende ruimtedruk neemt nog steeds toe, doordat de MRDH als regio zeer snel groeit, zowel economisch als ook qua inwonertal. We zien hierdoor een samenhangende aanpak ontstaan van woningbouw, bereikbaarheid en werklocaties: verdichting en gemengd gebruik van ruimte.

10 Klimaatopgave

In de macro-economie zien we een steeds sterker bepalende trend in de ontwikkeling naar een duurzame en circulaire economie: duurzaamheid als randvoorwaarde voor een toekomstbestendig vestigingsklimaat en circulariteit als aantrekkelijke factor. Bij het werken aan de stedelijke klimaatopgave zijn integraliteit en interne afstemming cruciaal.

6.2 Samenvatting visueel: analysekaarten

Bijlage 7 Regionale samenwerkingsverbanden

Schiedam heeft zich verbonden aan de ActieAgenda Technologisch Industrie Zuid-Holland (Economic Board Zuid-Holland, Holland Instrumentation en InnovationQuarter). In vier actielijnen (nieuwe waardesystemen en waardeketen, Digital Supply System, Human Capital en Branding, hotspots en netwerken) zijn daar de groeimogelijkheden voor de technologische industrie in Zuid-Holland uitgewerkt.

Groeiaagenda Zuid-Holland (o.a. Economic Board Zuid-Holland en PZH)

In de Groeiaagenda Zuid-Holland zijn de volgende vijf activiteiten opgenomen die bijdragen aan het versterken van de Zuid-Hollandse economie:

- Het uitbouwen van kennis- en innovatie ecosystemen zoals op gebied van AI, quantum, biotech en medtech;
- Het versterken van regionale waardeketens en stimuleren van de slimme maakindustrie;
Het vernieuwen van de energie-infrastructuur, met name via waterstof en elektrificatie van industrie;
Het duurzaam verbinden van verstedelijkte gebieden in de provincie via hoogwaardig openbaar vervoer;
Het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld via een persoonlijke leerrekening.

Human Capital Agenda (Economic Board Zuid-Holland)

In de Human Capital Agenda zijn vier routes met bijbehorende doelstellingen uitgewerkt, die bijdragen aan het nationaal en internationaal concurrentievermogen van de regio dankzij een arbeidsmarkt die het talent van werkenden optimaal benut:

- Binnen bedrijven – Zuid-Holland wordt koploper in het leven lang ontwikkelen;

- Tussen bedrijven – Zuid-Holland ontwikkelt zich tot de meest veerkrachtige arbeidsmarkt;
- Naar bedrijven – Zuid-Holland activeert het onbenut potentieel;
- Naar bedrijven vanuit het buitenland – Zuid-Holland trekt en behoudt internationaal talent.

Roadmap Next Economy (o.a. MRDH)

De Roadmap Next Economy beschrijft vijf pijlers voor de Zuidelijke Randstad:

- ‘Smart digital delta’ voor een digitale infrastructuur die de dataproductiviteit verhoogt;
- ‘Smart energy delta’ voor de opzet van een infrastructuur voor hernieuwbare energie;
- ‘Circular economy’ voor het realiseren van (her)gebruik van hulpbronnen en reststoffen in de regio;
- ‘Entrepreneurial region’ voor het realiseren van een vooruitstrevend ondernemersklimaat te realiseren, in cultuur en structuur;
- ‘Next society’ voor het vormgeven van de inclusieve samenleving.

Strategische Agenda 2022 MRDH (MRDH)

De Strategische Agenda 2022 van de MRDH beschrijft haar ambities voor de regio als volgt:

- Het stimuleren van innovatie en economische groei;
- Het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- Het creëren van ruimte om te werken;
- Het stimuleren van groen en recreatie als aantrekkelijke vestigingsfactoren;
- Het faciliteren van goede digitale connectiviteit;
- Het bevorderen van meer regionale samenwerking bij de energietransitie;
- Het verbeteren van bereikbaarheid.

Bijlage 8 Onderzoeks- en bronnenlijst

Onderzoek

- Kansen voor Schiedam (Argumentenfabriek, 2020)
- Strategie werklocaties Schiedam (BSP, 2021)
- Compensatieplan Nieuw-Mathenesse (BSP, 2021)
- Ladderonderbouwing kantorenontwikkeling Schiedistrict (BSP, 2021)
- Onderzoek toekomstperspectief Nieuw-Mathenesse (Buck Consultants International, 2019)
- Onderzoek Detailhandelsbeleid Schiedam (BRO, 2020)
- Voorzieningenonderzoek Nieuw-Mathenesse (BRO, 2021)
- Voorzieningenonderzoek Schieveste (BRO, 2019)
- Actualisatie ontwikkelkansen Binnenstad (BRO, 2021)
- Ruimtelijk Economische Visie en Agenda (REVA) 's-Gravelandsepolder, Spaanse Polder, Noord-West (Buck Consultants International, 2018)
- Schiedam: Maritieme hotspot met potentie (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2018)
- Nieuwe markten in Offshore Valley (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2019)
- Leisure onderzoek Schiedam (LAGroup, 2020)

Cijfers

- Staat van de Stad (2020)
- Ondernemersmonitor+ (2020)
- Leefbaarheid & Veiligheidsmonitor
- Kenniscentrum MVS (Maassluis, Vlaardingen, Schiedam): Monitor Economie
- Informatie gemeente Schiedam, Waar Staat Je Gemeente (Allecijfers.nl)

Overige bronnen

- Strategie Werklocaties Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (2018)
- Toerisme gaat nog belangrijker worden voor Nederland (ABN Amro, 2019)
- Trendrapport gastvrijheid (Beroepsonderwijs Bedrijfsleven, 2020)
- North Sea Offshore Decommissioning Market Growth, Trends, and Forecast Report 2020-2025 (Business Wire, 2020)
- Lange trends in Nederland, Vrije Tijd Vrije Tijd, de sociale staat van Nederland (CBS, 2018)

- Grandview Research: Yacht Market Size, Share & Trends Analysis Report Summary (2017)
- Global Leisure Perspectives (KPMG, 2019)
- Werkgelegenheidsbarometer Metalelektro (Maastricht University, 2018)
- Roadmap Next Economy (MRDH, 2016 en vernieuwd)
- Infographic Begroting 2020 (MRDH, 2020)
- Samenwerken maakt sterker (MRDH, 2020)
- De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022, Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) (Universiteit Maastricht)
- North Sea Region: Offshore renewable energy industry outlook – 2030 and beyond (2020)
- Trends, ontwikkelingen en opgaven Waterweggemeenten (Platform31, 2020)
- Stedelijke regio's als motoren van economische groei (Planbureau voor de Leefomgeving: 2017)
- Covid SDG Barometer (Price Waterhouse Coopers, 2020)
- Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022 (Universiteit Maastricht, 2017)
- Vrije Tijd, de sociale staat van Nederland (SCP, 2018)
- mobiliteit en de coronacrisis (SER Denktank coronacrisis, 2020)
- Coronamonitor 7 en 8 (PZH)

Beleid

- Bouwen met nieuwe energie, bestuurs- en beleidsakkoord 2018-2022
- Collegeprogramma 2018-2022 (uitwerking van 'Bouwen met energie')
- Kadernota Economie en Uitvoeringsprogramma's (t/m 2021)
- Startnotitie Stadsvisie Schiedam (2019)
- Paraplunotitie Stadsontwikkeling (2020)
- Ontwikkelingsvisie en Uitvoeringsprogramma Binnenstad (2012, 2019)
- Ontwikkelperspectief 's-Gravelandse Polder en Spaanse Polder (2019)
- Ruimtelijk raamwerk Nieuw-Mathenesse (2021)
- Ambitiekaart Havens (2016)
- Woonvisie Groei als kans voor de stad (2020)
- Factsheet Historische stad voor innovatief ondernemen (2016)
- Strategie Werklocaties MRDH (2018)

**gemeente
Schiedam**

Economische visie

November 2021

Stadskantoor, Stadserf 1
Postbus 1501, 3100 EA Schiedam
14 010
ondernemendschiedam.nl

